

המשך עדותו של אלוף ישראל סל

תיקשה אלוף סל.

הדו"ר אגרנט:

כרשוחכם, אם זה נראה לכם, אני רוצה להתחיל
בפערכות המצב כפי שהיו ב-1972 ו-1973 כולל

ד. סל:

ענין הירידעות.

האם בפעם האחרונה כשהפסקנו אתה לא עמדת
לענות על הכעיה של שוכך יוניס?

ידין:

כן. יש הרבה מאוד שאלות שיש לי חשבות בשבילן
אלא שנרמה לי שענין הערכת המצב זה יהיה

י. סל:

המשך ישיר לשאלת הירידעות והערכות המצב. יש לי חשבות על כל השאלות שנשאלתי
אינני יודע אם היום הזה יספיק, כי זה המון חומר.

נשאלתי בפעם הקודמת מה הסיבות שהופחענו

כיום כפור, ואני נפתחה לענין הערכת המצב הייתה רוצה לענות בקיצור על
השאלה הזו, ואם חסכיטו לקבל גם בכחב אח התשובה שלי, אני אשמת.

מה שם המלווה שלך?

הדו"ר אגרנט:

יגאל לוסן.

י. לוסן:

כתור פתיחה אני רוצה לענות על הסיבות שהופחענו

י. סל:

כיום רפור, זו גם שאלה שנשאלתי ואני רוצה

לפתוח בענין הערכות המצב. אני חושב שיש שתי סיבות, אחת ההפתעה והשניה
עוצמת האש. כרשוחכם אקריא את הנייר.

איזה נייר אתה קורא?

אגרנט:

היות ואני רוצה לרדיק אני קורא נייר שאני

י. סל:

בעצמי כחכתי, השוכה ככתב לשאלה -

ועדת החקירה - 13.1.74

א.ד.

- 2 -

ישיבה זה - בוקר
הער: אלוף יששאל טל

הערר תהליכים מוסדיים בדרג הממלכתי העליון לניחוח מדיני וקביעת מדיניות לאומית ברמת האסטרטגיה רבתי.. הערכת המודיעין לא יכלה לפיכך להגדר מהערכת מצב לאומיה וכוללת של ישראל, ולבחון במסגרתה את המצב הביטחוני, מגמות הערב, הכנותיהם והפוטנציאל הכלכלי והמדיני שלהם. והחוצאה הנחת המבוקש. כלומר, תרגום, פירוש והערכת הידיעה והעובדות באופן סובייקטיבי. חוסר ערנות של דרגי הפיקוד, המטכ"ל והממשלה שחרף הערכת כדבר סבירות נמוכה של אפשרות מלחמה לא התליטו על גיוס המערך נוכח היהיעות ונוכח העובדה שבאוח מצרים וסוריה היו במצב שכני שמאפשר מעבר להקפאה. כלומר, נלקח סיכון בלתי מחושב חוך התעלמות ממשמעות הרוח האסון במקרה של טעות. קוגסיטוציה לקויה - ההליך קבלת ההחלטות בנושא הבטחון הלאומי בדרג המדיני נשען באופן בלעדי כמעט רק על המלצות הרמטכ"ל ושר הבטחון. המלצת הרמטכ"ל נחשבת להמלצת המטה הכללי וצה"ל, אפילו אם אינה על דעה רוב הנוגעים בדבר. כמו כן נהנים הרמטכ"ל ושר הבטחון במערכת הבטחון מסמכות מוחלטת ובלתי מוגבלת כמעט ולא חלות עליהם למעשה מערכות עיצורים ואיסונים בתחומי פעולה רבים.

אגף המודיעין וחיל האויר ייחסו להרגשת

הנחיתות האוירית של האויב ערך מכריע בכל הנוגע לקביעת עיתוי הפעלת האופציה הצבאית על ידו. הם הניחו כי הערכים לא יתקפו כל עוד לא יגיעו למסקנה שיחסי הכוחות האויריים מניחים את הדעת מבחינתם. זהם אף העריכו כי דבר זה לא יקרה לפני 1975.

אלה לפי דעתי המרכיבים שמהווים את הסיכום

הכוללת להפתעה. הסיבה השניה של כפור לפי דעתי זה עוצמת האש.

תפקיד חיל האויר בתמיכה הבנייתית והמלחמה

בבסיסים של צה"ל הוא בין היתר לתפוח על התגייסות צבא ביבשה על ידי מניעת כוחות האויר של האויב מלהפריע לתהליך הגיוס החנועה והערכות כוחות היבשה.

תפקיד זה כוּצַע על הצב הטוב ביותר. אולם תפקידו של חיל האוויר על פי תפישת מבנין הכוח והלחימה של צה"ל הוא גם להשתתף בלחימה יחד עם הצבא הסדיר בשלב הכלימה במקרה של הפתעה. בגלל מערכי הטילים המודרניים לא פילא חיל האוויר את הציפיות בתחום זה, וכך הוטל עיקר נטל הכלימה על היחידו הסדירות של ~~הצבא~~ צבא היבשה. היו ספקות עוד לפני מלחמת יום הכפורים ביכולתו של חילהאוויר לנטרל מערכי טילים ולהשיג תופש פעולה נגד מטרות קרקעיות במרחב הלחימה. אך ביסודו של דבר המשכנולהתבסס על עוצמת האש של חיל האוויר. יתר על כן בזרוע האווירית ראינו את מקור עוצמת האש האסטרטגית והטקטית העיקרית של צה"ל ועל כך הסתמכנו בהקצאת המשאבים בבנין מבחינת העדיפויות השונות ~~המבצע~~ סדר הכוחות. בהתבסס על עוצמת האש האווירית וערכנו כי גם במקרה של הפתעה יש לנו מספיק עוצמת בלימה ביבשה. זכמה הערות לדברים האלה: -

יתכן ויש מקום לבחינה האמנם איבד

חיל האוויר את כושרו לסייע לצבא היבשה במרחבים מוגנים טילים. אך אין להטיל ספק בעובדה שכמלחמת יום הכפורים לא הצליח חיל האוויר לבצע ביעילות משימה זו. כתוצאה מההפתעה עצמה ומן המועד, יום כפור, גששסס והטל צבא המילואים באורה מאולתר לקרב, כך יצא שבשום שלב של המלחמה לא היתה עתודת מסכ"ל והגייסות הוטלו לקרב טיפין טיפין ולא יכולנו לרכז כוחות במשך כל מהלך המלחמה. בפלים אחרות את מלחמת יום הכפורים אפיינה התופעה האסטרטגית של יציאה משיעווי משקל והיא ליוחחה את צה"ל עד סוף המלחמה. ולבסוף, אילו לא חברו יחד גם ההפתעה וגם ניצול עוצמת האש האווירית, היו פני המלחמה שונים לחלוטין ולא היינו מגיעים למצב כה קושי.

כלומר, אני חושב שרק העובדה ששתי הסיבות האלה חברו יחד הביאה למה שהביאה.

האם מותר לג' להשאיר את המסמך?

כז.

אגרנט

אני רוצה להעיר הערה. אמנם מבחינה חוקית

נבנצל

כטח על ידי הקשת מסמך כזה זה הופך לחלק של

נבנצל:

של העדות של אלוף טל, וזו אולי זכותו להגיש את הערותיו בצורה כזו. אבל מבחינה עניינית אני צריך לומר אני לא רואה אקדוולנט בהגשה או הקראה מהירה של דברים אלה בהצגה של נושא כל כך מרכזי על ידי גורם כל כך מרכזי אני לא רואה בזה אקדוולנט להצגה בעל-פה שאפשר הוך כדי הצגה לחשוב עליה ולשאול עליה. אני הייחש מאוד מעדיף אש העד היה אומר את זה בעל-פה.

אולי תסביר את זה.

אגרנט:

אני נשאלתי מה מסיבות שהופתענו ביום כפור.

י. טל:

ועל זה אני עונה שלדעתי יש שתי סיבות:

אחת - ההפתעה כמובן הרחב ביותר של המושג, והשניה: שעוצמה האש של חיל האויר לא מילאה ביעילות את הציפיות שחלינו בה כמה שנוגע להשתתפות בקרב הבלים. מה שנוגע להפתעה, היות ואני ממכוון להפתעה במושג המחב ובהוראה הרחבה של המושג, אני לא מדבר רק על ידיעות שהיו לחיל המודיעין ועל ההערכה הנכונה או הלא נכונה וכן הלאה, אלא אני מתכוון למנגנוני החשיבה הממלכתיים בכלל כמה שנוגע להערכות מצב כוללות לאומיות, בראיה כוללת של המצב הבינלאומי, של העולם הערבי, של התהליכים, של הכוונות והמניעים ושל מקומנו בזה. אני חושב שמבחינה זו, אולי, אני בהחלט לא בקי בדברים האלה עד הסוף, אולי רק אגף המודיעין מהווה מוסד שבאופן מוסדי עוסק במחקר עקבי ורצוף של שאלות אסטרטגיות. של המדינה. בפגישה הקודמת העיר רב-אלוף ירון על העובדה שהמוסד ממציא רק ידיעות ולא מודיעין. אין לו כלים לנתח ולהעריך. את הידיעות האלה הוא מוסר גם לראש הממשלה וגם לאגף המודיעין. אגף המודיעין מערוך ומנתח אותם. ולכן לפעמים קורה שישיעה מאוד חשובה לא מבחינים בחשיבות שלה מעבירים אותה למודיעין ולא "מבלבלים" את תנוח לדרג למשל הממשלתי. זו צוגמא שמענו פה. כלומר, מבחינה מנגנוני חשיבה ממלכתיים שמנתחים את המצב, עושים הערכת מצב כוללת, על מצבה המדיני והאסטרטגי של ישראל לאור מטרות לאומיות. אני חושב שהעדר

ההליכים מסדירים כאלה זו אחת הסיבות או אולי זה אפקט מסוייטשל הרגע שעליו בסופו של דבר הגענו להפחעה אסטרטגית וטקטית של מלחמה. אני חושב שהערכת המצב של המודיעין ככלל צריכה להגזר מהמטרות הלאומיות ומהמדיניות הלאומית. ועל רקע זה לפעול. מה שאני טוען, בעצם המחקר הצבאי המודיעיני הוא בעצם פעל מבחינה זו בחלל ריק, כערכאה פליטונה. הוא נבזר מעצמו. הוא לא נגזר ממטרה לאומית איזושהי שהציבו בפני הצבא וכן הלאה. אני אומר את זה לא רק בחוכמה לאחר מעשה, אנחנו פמיד הרגשנו ואתם חשמעו וחראו שיש לזה גם הדיס בהערכות המצב שלנו לפני המלחמה חמיד הרגשנושחסרות הגדרות סורות של מטרות לאומיות ושל מדיניות לאומית. הדבר בא זה הקונסטיטוציה, ואני לא מתכוון דווקא לחוקה פורמלית אלא לחוקה מטריאלית הלכה למעשה כפי שאנו עובדים. הקונסטיטוציה היא כזו שמערכת הכסחון נהנית מאוטונומיה כמעט מוחלטת ובחון מערכת הכסחון קיימות שד פירמידות ממש מאובחנות ונפרדות כמעט: אחת זו הפירמידה של משרד הכסחון והשניה של מה"ל. בעבודת המטה ובמגעים בינם כמובן שיש מידה גדולה של אינטגרציה. אבל בסופו של דבר אלה הן שתי פירמידות שבראש כל אחת מהפירמידות האלה נמצא ממלא תפקיד: כראש הפירמידה הצבאית זה הרמטכ"ל ובראש הפירמידה של משרד הכסחון - חלוי בחקופות - פעם זה מנהל כללי של משרד הכסחון ופעם זה עוזר שר הכסחון, ואלה שתי פירמידות שמתנהלות כשתי היררכיות ארגוניות פחות או יותר נפרדות, ומעלשהן מנצח שר הכסחון וכך יוצא שהצבא הוא ממלכה בחון ממלכה ואת הצבא מייצג הרמטכ"ל כלפי הדרג המדיני ולא אף אדם אחד נוסף ולא שום מוסד אחד נוסף.

ועדת החקירה - 13.1.74

- 11 -

לפני ד"ר רשמה א.ו.

ד.ב.א.

ישיבה נ"ה (בקר)

הער: אלוף י. טל

י. טל:

המודיעין הצבאי משרת גם את הדרג המדיני.

אבל אין לערבב את זה עם ייצוג עמדת הצבא.

ושר הבטחון יחד עם הרמטכ"ל מציגים את כל נושאי הבטחון הלאומי ומה שנוגע

למערכת הבטחון כולה, בפני הממשלה. לעת רחוקות מאד מאד...

מה זה עמדת הצבא?

ח. לסקוב:

למשל בניה, שהצבא הגיעה בעבודת מטה למסקנה,

י. טל:

שצריך סדר כוחות כזה וכזה בחציב כזה וכזה.

מי זה הצבא?

ח. לסקוב:

המטה הכללי, בניה שהגיעו המטה הכללי, החילות

י. טל:

הזרועות, אני אומר בניה שבעבודת מטה מקיפה ורגילו

מגיעים להמלצה על חכניה מסויים וכך הלאה, זה מוצג לאישור על ידי ראש ההיררכיה.

על פי רוב לא מוצגות אלטרנטיבות, ועל פי רוב לא מוצגות, לפי מיטב ידיעתי, ההסתייגו

כי הלא לא כולם חושבים אותו הדבר. הדרג המדיני, לפחות באופן פורמלי, איננו

מסוגל, על פי הקונסטיטוציה הקיימת לדעת, האם יש אסכולות אחרות, האם יש מחשבות

אחרות, האם יש אלטרנטיבות אחרות. הכל זורם בצינור אחד. ולפי דעתי זו קונסטיטוציה

לקויה, היא לא מבטיחה מערכת של איזונים ועיצובים.

צינור אחד, זה מי?

היו"ר אגרנט:

הרמטכ"ל לגבי הצבא, ושר הבטחון לגבי מערכת

י. טל:

הבטחון ככלל.

בענין ההפתעה יש עוד דבר אחד להגיד, ואני כבר

אמרתי א אז המודיעין שהוא בעצם בפרקטיקה המוסר הבלעדי שעוסק בניהוח ובמחקר

ובהערכת המצב המדיני-אסטרטגי יצא כך, שההערכה שלו גם אם תלגהג הידיעות היו

נכונות, כס אם האלמנטים נכונים, ואני הכיף אראה בהערכות המצב במשך שנה וחצי,

ד.ט.ב.א.

- 12 -

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ה (בקר)

העד: אלוף י. טל

י. טל:

שבעצם לא היה דבר שלא ידענו. היום כאשר מניטים על כל החומר הזה, רואים שלא חסר פה שום דבר. אין פה שום דבר, לא נשאר שום דבר שחסר לתשפץ. השאלה רק, הניתוח והסינטיזה האובייקטיבי כדי להגיע למסקנה אובייקטיבית. אני טוען - שבמבנה קונסטרוקציוני כזה דבתוך רקע כזה של מטרות לאומיות לא מוגדרות לצבא, שאין הכרעה לאומית על מטרות לאומיות, שאין הערכה מצב כוללת-מדינית, ושאינן ולא מוגדרות מטרות לאומיות ולא מדיניות לאומית, אני חושב שזה רקע די נזה לכך שהערכות של המודיעין, במשך הזמן, איהפכו להערכות סובייקטיביות, תוך הערכת המבוקש. אני חושב שמה שקרה כיום כיפור - זה הערכת המבוקש, כל הידיעות היו אבל המסקנה לא נגזרה אובייקטיבית מהניתוח שלהם אלא ממסקנה, הניתוח, הובילו את הניתוח למסקנה המבוקשת.

ח. לסקוב: יש לך דוגמא של איזה מדינה, שמה שאתה מציע

קיים שם?

י. טל: אני לא כל כך מומחה בזה, אבל יש מדינות שיש

בהם מועצה לבטחון לאומי.

למשל בארצות הברית?

ח. לסקוב:

יש מדינות שיש מוסדות מחקר די רציניים

י. טל:

במשרדי החוץ שלהם, יש כל מיני שיטות

וארגונים ומנגנוני חשיבה.

נכנצל: אני עוד מכין לגבי הערכות של המודיעין.

אבל לגבי הצגה של העניינים הצבאיים.

נניח שהרמטכ"ל, או שר הבטחון, היו מביאים את ההסתיוגויות והאלטרנטיבות,

יש גורם שיכול לשקול אותם, ולומר עליהם את המילה האחרונה, זה לא יבלבל

יותר מאשר זה יעזור. מי צריך להיות הגורם הזה?

י. טל:

אני חושב, אם אתה מדבר אדוני על המקרה הספציפי, אני דברתי כללית. אני לא משתמט אני מוכן לענות על המקרה הספציפי. דרך אגב, אני מניח שזה מוכן לוועדה - שאני לא מוציא את עצמי מכלל הנושאה באחריות על כל מה שקרה. ואני לא מדבר על ממלאי תפקידים. כאשר אני אומר - המטה הכללי אני רואה את עצמי חלק מהמטה הכללי. במקרה הספציפי העניין הוא פשוט - אפשר לקחת סיכון מחושב. מי שמחליט לקחת סיכון מחושב, ואת זה אמרתי בפעם הקודמת - זה "קומנדה-סיז'ן", זה דרגת פיקוד ולא איש המודיעין. תפקיד הצבא, להציג בפני הממשלה גם את המשמעות וההשלכות, מה יקרה אם אנחנו טועים. עכשיו, מה יקרה אם אנחנו טועים, זה נושא גם לויכוח. למשל, אפאאאא לו היו שואלים - מה יקרה אם אנחנו טועים? - יש בצבא אנשים ובמטה הכללי שהיו עונים אפאאאא כן, כשאו נתגייס הצבא הסדיר וחיל-האוויר יבלמו, ואז נתגייס. יכול להיות שיש כאלה שהיו עונים לדרג המדינה - שהם מפקקים האם הכוח הסדיר יספיק, כידן שיש להם ספק, אם חיל-האוויר יהיה אפקטיבי, בגלל מערך הטילים הסורי החדש על הגבול, ומערך הטילים החדש במדינה. אני לא חושב, כבכל אופן לא ידוע לי, שהדרג המדיני שמע אלטרנטיבות או מערכות שיקולים כאלה. לא ידוע לי.

ח. לסקוב:

איך הוא יכול לשמוע אם לא משמיעים לו?

המפקד זה מה שאני בא להגיד.

י. טל:

הצבא עד כמה שיוצא מהעדויות, לא שבכל הדרגים

ח. לסקוב:

סוגרים את הפה, למי שנמצא מופיע בדיונים.

הנה, קצין בכיר, אלוף פיקוד צפון, הביא את העניין שלו ליריעה - שהכוח הסדיר לא מספיק בצורתו הוא. אחרים לא הביאו. לא הביאו לזה שזה יגיע לשר הבטחון, כל הדברים האלה. אם אתה אומר - ש"כי דה פגישין", אסור לעשות דבר כזה, כדאי שתכנס את זה. אבל אם אין איסור, הדרג המדיני לא יכול לדעת אם לא מביאים בפניו. הדרך לחביא בפניו לא סגורה, לפי הנראות הפיקוד העליון. לפי דרכי הפעולה.

ישיבה ג"ה (בקר)

הער: האלוף י. טל

אני מדבר על הצעד של התהליכים

י. טל:

הקונסטרוקציה של הלכה למעשה כפי שהתגבשו.

הדרך כן סגורה, לא שמעתי שאלוף פיקוד הצפון הביא בפני ראש הממשלה את ההשגות שלו. אולי אתה מתכוון שהוא הביא את זה בפני שר הבטחון, בדיק שחוא השחתך בו אצל שר הבטחון. אבל הבקורת שלי היא על כך, אני חולק על זה, אני לא טוען - ששר הבטחון לא שומע אלטרנטיבות. שר הבטחון שומע כיון שהוא גם משחתך בדינמי מסכ"ל החשובים, אני טוען, שהממשלה שומעת רק את שר הבטחון והמסכ"ל. הממשלה לא שומעת מה חושב אלוף פיקוד צפון, או מה חושב סגן הרמטכ"ל. והדרך להשמיע את זה לממשלה, לפי הקונסטרוקציה, כן סגורה ולא פתוחה.

כדאי שתבסס את זה. אולי תבסס את הנקודה הזו,

ח. לסקוב:

אין הוראה מפורשת שאסור לך כראש אג"ס, או

ראש אג"א, או כראש אג"ן להביא כאשר אתה רואה הערכת מצב, להביא דעה אחרת לדיעת שר הבטחון. הלא שר הבטחון מגיע לראש הממשלה.

אני חוזר ואומר - שמה שאני אומר, אני מתייחס,

י. טל:

דאני אומר בפירוט, אני יודע שאני אומר דבר

חריף וקשה. אני גם יודע, שאני אומר דבר נועז. אבל אני אומר אותו עוד פעם דאני מבקש להדגיש - אני לא טוען שאלוף פיקוד או סגן הרמטכ"ל, לא יכול להביא דברים בפני שר הבטחון. אני לא את זה טוען לפי הקונסטרוקציה, להיפך. אני גם אומר, ששר הבטחון מעורה בדברים, ויחשב בדיוני המטה הכללי כאשר צריך ובהרבה מאד דברים, אני יושב אצל שר הבטחון בכל יום שבועי. אז אני לא יכול לעטות את זה. אני אומר בכל ההחלטות שאני מסוגל לה. אני טוען, בין מערכת הבטחון לבין הממשלה. הממשלה, לי לא ידוע על דרך לגיטימית מוסדית שבה הממשלה יכולה לשמוע, שלמשל אני כאשר הייתי מפקד גייסות שריון, לא קבלתי את התפיסה של הגנת סיני. והיתה לי בקורת חריפה על זה. הממשלה כדרך לגיטימית-מוסדית, לא שמעה את

ישיבה נ"ח (בקר)
הער: האלוף י. טל

י. טל :

האלטרנטיבה. ככל אופן לא ממני ולא מהאלוף שרון, ולא מעוד הכרים שלי שחשבו כמרגי. אוחו הדבר, הממשלה לא שמעה כודאי, שאני החל מה-30 לספטמבר הערכתי - שכן הולכת להיות מלחמה ובססתי את זה. והמלצתי גם לגייס מילואים. אני אומר - אני לא יודע אם הממשלה שמעה ארג לא.

כאשר אתה אומר הממשלה, למי אתה מתכוון?

נבנצל:

אדוני אני מתכוון למוסד. האם זו ועדת שרים

י. טל:

או רק ראש-הממשלה, זה לא עניני, אני גם לא יודע.

אני מתכוון לדרג העליון. לדרג העליון שבסוף מקבל את ההחלטה. ואני לא יודע, אם הדרג העליון שמע וידע, האם ההערכה היא - שאם טועים, הכוחות הסדירים מספיקים או לא מספיקים. אני לא יודע אם הוא שמע. הוא כודאי שמע דעות של אלה שהציגו בפניו את הפרובלמטיקה, אבל אני לא יודע אם הוא שמע, שיש גם ספקנות לגבי הענין הזה. כראשון לאוקטובר בדיון מטה-כללי, בנוכחות שר הבטחון, אני הכעתי ספקות גדולים בענין הזה.

באיזה ענין?

ח. לסקוב:

האם תיל-האוויר יוכל להתמודד עם מערכת הטילים.

י. טל:

אני רוצה לחזור לענין הכללי - מדוע הופתענו.

לנדאו:

באם אתה נתח כמה סיבות לדעתך.

האם תסכים, שהיתה טעות גם בהערכת האיכות של האויב? בקשר לזה אני רוצה לקרוא לך, יש לי פה קטע מהעתון - 10.4.73, דברייך במסיבת עיתונאים ששם אתה אומר:

"צריך לזכור שהפעל ביחסי הכוחות הכמותיים

בינינו וצבאות ערב, הולך ומתעצם. פער ביחסי הכוחות, עוצבות יחידות ואמצעי

לחימה, הולך וגדל גם כן לדעתנו. אולם הפער האיכותי בין צה ל וצבאות ערב, הולך

וגדל לטובתנו. מול יחסי הכוחות המשתנים, צריך לשמור על העליונות הצבאית

ד.כ.א.

-20-16-

ועדה החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ח (בקר)

תעד: אלוף י. טל:

לנדאו:

בתחום האיכות וכך עוסקת התכנית הרב-שנתית של צה"ל.

האם מסכים שפה היתה הערכה מוטעית וזו היתה

אתח הסיבות להפתעה שנגרמה לנו?

אני בשום אופן שבעולם לא מקבל את זה. יש שאלה

י. טל:

ישירה ששאלתם אותי על זה ואני הכנתי תשובה. אבל

הייתם וזה עולה בהקשר של ההפתעה, אני אענה עכשיו.

אולי יש לך את החומר של הראשון באוקטובר

ח. לסקוב:

של ריזון מטכ"ל?

כן המפקד אני מיד אם אתה מסכים, אני מיד אענה.

ד. טל:

הייתם ואחרי קושר את זה לענין ההפתעה אני מביין

שזה שייך.

המשך דבריו רשמה א.א.

הפער האיכותי בינינו וכיין הסורים והמצרים, כפי שעמד כמבחן

כמלחמת יום הכיפורים, הפער האיכותי היה עוד יותר גדול לטובתנו מכפי שהערכת
לפני יום הכיפורים. אני חושב שההנחה בדבר הפער האיכותי העצום בינינו וביניהם
הוכחה דווקא כמלחמת יום הכיפורים.

אני לא מקבל את דברי שר הבטחון - אני לא זוכר מי מחברי

הועדה ציטט בשאלתו שר הבטחון אמר: הופתענו מרמת הלחימה של האויב. אני רוצה
להגיד שאני לא הופתעתי מרמת הלחימה. אני לא חושב שרמת הלחימה של האויב הייתה
מיוחדת במינה. אני לא חושב שבאופן נבר היא השתנתה מ-1967. אבל יחד עם זה אני רוצה
להבהיר, שבענין זה עוד לא נעשה שום עבודה אובייקטיבית ושום ניתוח אובייקטיבי. כולנו
חיים על מיתוסים, ואנחנו יודעים שבמלחמה נולדים מיתוסים. למשל: המצרים הסתערו
גלים גלים, קצרו אותם והם המשיכו להסתער. הסיפור הזה לא היה ולא נברא. עוד
לא מצאו את החייל היהודי שאמר שהוא ראה. ת. הדבר הזה, כל אחד שמע. יש הרכה מאד
מיתוסים במלחמה. אני לא לוקח על עצמי עכשיו לחרוץ משפט ולדעת בדיוק מה היה
במלחמה. אני יכול להגיד לוועדה, שבאופן אינטנסיבי ביותר צהל למד את ^{לקחי} ההיסטוריה ו
של מלחמת ששת הימים, אבל שש שנים - ועוד לא גמרו, ועובדים באופן אינטנסיבי.
בחיל השריון בזמנו יצא לי לעסוק ~~ב~~ שנה בהפקת לקחים ממלחמת ששת הימים, ובשנה לא
גמרנו. לכן, מי לוקח על עצמו לחרוץ משפט ולהגיד ולדעת איך הייתה המלחמה, ממש
מבחינת רמת הלחימה של החייל המצרי, החיל הסורי, הסנקיסט וכו'. אתן לכם תיכף
כמה מסמכים שמוכיחים את ההיפך, אבל אני לא טוען שאני יכול לחרוץ משפט. הענין
סעון לימוד אובייקטיבי ויסודי. אני רק אגיד תיכף מדוע אני חושב שהפער האיכותי
היה אפילו יותר גדול לטובתנו מאשר חשבנו.

הפער תלוי בשני נתונים: כטיב שלנו וכטיב של האויב.

לנדאו:

נכון.

י. טל:

אני מבין שהכוונה בדברין הייתה -

לנדאו:

לצד היחסי.

י. טל:

לשני הצדדים. גם האיכות שלנו עולה, והאיכות של האויב או

לנדאו:

שאיננה עולה או שהיא יורדת.

י. טל:

לא, אדוני. הרי זו היחה מסיכת כחבים לקראת תכנית עבודה שנחיתה של צהל. פה אמרתי דברים כלליים. אכל במשך היום אגיע לתשובות שאני חייב לכם, אגיש לכם מסמכים אוחנטיים, סטנוגרמה מפו"ם וכו', שבהם יש בקורת עצמית קשה מאד שלנו, שאנחנו בעצמנו מוכיחים לעצמנו שיש ירידה גדולה בחומים רבים, שאנחנו כהדרדרות בכמה דברים ויש קצת לחץ אוחס. יחד עם זה יש לנו גם ניתוחים כאלה על האויב. לכן כשאני מדבר על פער איכותי בעניי יחסי כוחות, אני מתכוון כרגע רק לצד היחסיות. אני לא רוצה כרגע להגיד אם צהל בהתקדמות או לא בהתקדמות. זאת שאלתם אותי ואענה, הבאתי גם חומר. אני חושב שצהל בכמה חומים היה בהתקדמות גדולה, בכמה חומים בירידה, וגם אצל הערבים היחה ההתקדמות. אמרנו את זה לעצמנו חמיד, וגם ניסינו למדוד את ההתקדמות האיכותית בערכים כמותיים. לא השלינו את עצמנו שהם עומדים במקום. אני מדבר עכשיו רק על היחסיות.

היו"ר אגרנט:

בקשר עם מה שאמרת שלפי הקונסטיטוציה לא היחה אפשרות שהדעות המסתייגות בנושאים שדיברת עליהם בעניין הערכת המצב, למשל, אם יש לצהל די כוחות להיות ערוכים במקרה של טעות בהערכת המצב. מבחינת הקונסטיטוציה, האם היחה איזה מניעה ששר הבטחון יביא את הדעות המסתייגות בפני הממשלה, או ראש הממשלה? הוא יכול היה לעשות זאת?

י. טל:

אין שום מניעה. כודאי שאין שום מניעה.

היו"ר אגרנט:

הבקורת יכולה להיות שהוא לא עשה זאת. לא שהקונסטיטוציה לקו

י. טל:

אם מדברים מבחינה ספציפית, אני בטוח שאפילו שר הבטחון

לא ידע את דעתי בעניין זה. אבל אני בטוח שהוא לא רק יכול

להציג כממשלה דעות מנוגדות, אלא הוא מפעם לפעם גם נהג להביא אתו קצין מהצבא

שיציג נושא.

היו"ר אגרנט:

פה היה כודאי סכום של הערכת מצב.

י. טל:

אדוני, אני מוכרח להסתייג מדבר אחד. צריך לדעת שאני יודע

לא יותר מחברי הועדה מה היה בדרג שמעלי. אני לא יודע מה

דיברו הרמטכל עם שר הבטחון, ומה דיברו שר הבטחון והרמטכל אצל ראש הממשלה. אני

עוד לא יודע, לא שאלתי ולא שמעתי, כך שלא אוכל לענות על שאלות אלה

ועדת החקירה - 13.1.74
 ישיבה נה - בוקר
 אלוף י. טל

היו"ר אגרנט:

זאת אינני שואל. אני רק רוצה לדעת מדוע אתה הושב
 שהקונסטיטוציה לקויה כפובן זה שדעות נוגדות, הערכות
 נוגדות של אנשים אחרים במסכל לא היתה דרך שהם יובאו בפני הממשלה, שהממשלה
 תדע. יש צינור פיקודי בזהל. הצבא כודאי שומר על מה שקוראים "שיין אוף קומנד".

י. טל:

היו"ר אגרנט:

בדיוק.
 אבל יש שר בסחון, והצבא הוא חלק מהמשרד שלו, מבחינת
 האחריות הממשלתית, והוא מקשר כאילו בין הצבא ובין הממשלה,
 יותר מאשר מקשר. לא היתה כל מניעה - אני מבין שהוא היה מעורה בכל מה שהוא היה
 מעורה, ואתה השתתפת כדיונים יחד אחר, לא היתה כל סיבה, אם היו דעות כאלה, לא
 היתה סיבה שהוא לא יכוא ויגיד: דעת הרמטכל כך וזו גם דעתי, אבל אני צריך להגיד
 שיש גם דעות אחרות בתוך הצבא, ואתם צריכים לדעת זאת. האם היתה איזו מניעה?

י. טל:

אדוני, כנראה לא הבהרתי את עצמי. אני לא מתכוון לומר ששר
 הבסחון או הרמטכל לא יכולים להביא דעות אחרות או להפיא אתם
 מפקדים אחרים שישמעו אותם אני לא שוען לזה, אני שוען ההיפך. אני שוען
 שהקונסטיטוציה לא מבטיחה ולא מחייבת שישמעו דעות אחרות. אני שוען שזה חד סיטר
 אני שוען שאין "שקס אנד בלאנסס" בענין הזה. הכל תהליך וולונטרי: אם רוצים
 להביא מלמטה למעלה - מביאים; אם לא רוצים - לא מביאים. אני לא שוען שמלמטה
 למעלה לא יכולים להביא דברים. יכולים.

ידין:

זה לא ענין של ויכוח כרגע, אבל אם אני מבין נכון מה
 שאמר העד, בלי להעריך, לפי דעתו בדרג הממשלתית, אם זה
 הממשלה כולה או שהיא קובעת לזה שרים כועדת שרים, זה גוף שחייב לקיים דיונים
 קבועים באופן ממוסד על בעיות היסוד. והגוף הזה, לפי תפישתו, חייב או רשאי
 לא רק לפי יוזמת הרמטכל או שר הבסחון, אבל לפי יוזמתו הוא להזמין גם גורמים
 אחרים, כגון אנשים בודדים או ראשי אגפים, כדי לשמוע דעתם. לזה אתה מתכוון?

י. טל:

בבנצל:

או שאפילו אלהיכולים לפנות לגוף הזה.

י. ידין:

זאת לא שמעתי ממנו.

ועדת החקירה - 13.1.74
 ישיבה נה - בוקר
 אלוף י. של

זה כבר פוגע ב"שיין אוף קומנד".

אתה צודק. אף אחד לא ימנע ממני או מאלוף אחר להגיש בקשה
י. של:

בכתב, ויעמדו על זה שתהיה בקשה בכתב. כשביל להמחיש עוד יותר, נניח שמפקד
 האוגדה בסיני הוא אלוף, אילו רצה להביא דעתו לפני ראש הממשלה, שישמעו גם את
 דעתו, כי הוא מתנגד לדבר זה, אז הדרך היחידה שיש לו היא להגיש בקשה בכתב
 לראש הממשלה דרך הרמטכ"ל, דרך שר הכסחון - כך הוא צריך לכתוב בנייר: בזה אבקש
 ראיון אצל ראש הממשלה בנושא זה וזה. והם כולם צריכים לשלוח את המכתב אחד לשני
 ולהמליץ. זו בקשה לראיון, אבל זה לא ענין מוסדי, שהוא שוטף במנגנון חטיבה
 איזה שהוא ודעתו נשמעת "ביי דפינישן". מצד שני, בודאי שאם הרמטכ"ל רוצה, הוא
 יכול להגיד לראש הממשלה: אני רוצה להביא את מפקד האוגדה בסיני כדי שתשמעי את
 דעתו, יש לו השגות. זו זכותו המלאה. אני רק טוען שאין סידור מוסדי. אני מדבר
 על החוקה, הלכה למעשה..

מי יכול לכתוב מכתב כזה דרך "שיין אוף קומנד"?
נבנצל:

גם טוראי. בענין זה אין שום הבדל בין אלוף וטוראי. כל
י. של:

חייל בצבא.

זאת אומר, זה סידור מוסדי.
לסקוב:

כן, של בקשת ראיון. אבל זו לא שיטה שיגרתית שוטפת, שגם
י. של:

כטראסט המוחות ישחחף הכוח של זה או של זה.

אם אני יכול רגע לחזור לעני האיכות והמיתוס. שר הכסחון די
 גם על ענין החמושת, אם אינני טועה, גם בכנסת. עובדה, והיום אציג לכם, שאלתם
 אחי והבאתי את הנתונים שפרט לסוג אחד של חמושת, היחה חמושת. כלומר,
 הטבע של המלחמה הוא כזה, שמפקד גדוד לא יודע מה היה בפלוגות שלו עד אחרי
 המלחמה, עד שהוא שומע מכל אחד מה היה, ומפקד חטיבה לא יודע מה היה
 בגדודים, וכן הלאה וכן הלאה. אי אפשר לדעת את הכל על מלחמה. זה שמישהו אמר
 שהופתענו מעצמת הלחימה של האויב, זה עוד לא אומר שזה נכון. ואם מישהו אומר
 שלא היחה חמושת, זה עוד לא אומר שזה נכון. עד שלא לומדים את זה ומחעלמים
 מן המיתוחס, לא יודעים את העובדות במלחמה. הטבע של המלחמה הוא כזה שלא יודעי

זאת אומרת, תשובתך קל+ש שכרגע על זה אי אפשר להביע דעה מוסמכת.

לנדאו:

כן. אני יכול להביע את דעתי האישית, ואני יכול להגיד שיש סימן. יש קריטריון עליון במלחמה ובקרב, וזו התוצאה.

י. טל:

כלומר, אם 450 או 500 חיילים ישראלים לאורך התעלה, פלוס 300 טנקים בסיני, פלוס חייל האויר עם הטילים וכו', אם הם הצליחו לעשות מלחמה הרואית כזאת ולעצור מאסה אנקיה כזאת של אויב, שהכין את זה כמורל במשך שנתיים או שלוש שנים, ואם כרמח הגולן 180 טנקים ישראלים הצליחו לעמוד מול מאות ואלפי טנקים סוריים - אין הוכחה גדולה יותר מזאת. ועוד דבר. ~~באומץ ובהקרבה~~ באומץ ובהקרבה, כי איכות זה גם הקרבה ואומץ, ודפוס ההתנהגות של אנשי המלחמה. אם כל זה, אם הם הצליחו, כשהחנפלו עלינו בשתי חזיתות, כשאנחנו עם קומץ כוחות, והצבא הזה הצליח לבלום, והצליח להתגייס באופן מאולתר וב-36 שעות להטיל עצמו לקרב, במקום 96 שעות לפי כל הנוהלים, ובמצב של יציאה משווי משקל, להדוף את האויב ולהשיג הכרעות אופרטיביות כשתי החזיתות - אין הוכחה יותר גדולה מזו לעליונות המוחצת האיכותית של צהל על האויב. לזה תוסיף את חיל הים, שבכל הקרבות הכריע. ואלה לא היו קרבות ימיים סחם שבאה אניה והטביעה אניה אחרת. סירות הטילים המצוינות לחמו כהוגן וירו עשרות טילים בקרבות האלה על הסירות שלהם, כאשר הסווח של הטילים שלהם יותר גדול. חיל האויר שלנו הכריע בכל הקרבות האויריים, ועשה כמעט את הבלתי אפשרי בכל הקרבות. חיל האויר שלנו נתן מכה, בדיוק לפי הציפיות, מכה אסטרטגית לסוריה בהריסת החשתית הכלכלית והאחרת.

אי אפשר לבוא ולהגיד, שעם תוצאות כאלה הפער האיכותי היה קטן יותר. הפער האיכותי היא הרבה יותר גדול, מעל ומעבר לכל הערכת מצב צבאית מקצועית רציונלית כין שני כוחות.

לנדאו:

כשאתה מדבר על הפער האיכותי, בוודאי התכוונת גם לרוח הלחינה וגם לרמה הטכנולוגית.

בדיוק.

י. טל:

מה עם המרכיב השני?

לנדאו:

מי טען את זה?

היו"ר אגרנט:

חיל האוויר והמודיעין. היות והמצרים לא יבצעו פעולה יבשתית

י. טל:

גדולה שלא מלןה במפעולה אוירית גדולה - לכן התרעה האוירית

בעצם יכולה לשמש גם התרעה ואינדיקציה יבשתית. ועל פעולה מצרית יבשתית הם הבטיחו

6-7 ימי התרעה.

לגבי סוריה היה כדור להם שהם לא יכולים להכניח התרעה. אז

הם מדברים על כל מיני אפשרויות שאולי כן תהיה התרעה, אבל בסך הכל לא.

לגבי חיאום מכצע ביין-ערבי הם קבעו שההתרעה לא בטוחה, שאין

התרעה בטוחה.

המסמך הוא כחיק הזה שאני מגיש על הערכת מצב בשנת 1972, וזה

המסמך הראשון בחיק, הוא בקרא: התרעה מודיעינית מה-16.6.72, מכתב של אחרון יריב, ראש

אגף המודיעין.

מה שם החיק הזה?

ידין:

הערכת מצב 1972. וכחחילת החיק מופיע המסמך הזה.

י. טל:

אתה רוצה להגיש את זה?

היו"ר אגרנט:

כל מה שאגיד עכשיו - זה בחיק, ואגיש בסוף, כך אני מצטט

י. טל:

מכאן.

טוב.

היו"ר אגרנט:

בשנת 1972 הערכת המודיעין היתה שמצב הסטטוס-קוו יימשך לפחות

י. טל:

שנה. וזה מופיע בהערכת המודיעין השנתית מה-8 ביוני 1972,

עמוד 3, סעיף 2, וזה נמצא כאן בחיק.

כי מצב הסטטוס-קוו יימשך לפחות שנה?

היו"ר אגרנט:

כן. הם טענו שרוסיה לא מעוניינת במלחמה כמזרח-התיכון, אך

י. טל:

ישאירה לערכים חופש פעולה בנדון. יש כאן הרבה מאד סימוכין,

כאיזה מקום זה מופיע בהערכה. אלה היו ממש ידיעות, שהחבססו ממש על מסמים

שהיו בידינו, וכמובן שיש זכונות רוסייה לספק לערבים נשק וכדוע. למרות שהם לא
מפודדים אותם למלחמה - אבל משאירים להם חופש פעולה.

צריך לזכור שאחת ההאשמות החמורות של המצרים נגד דוכים

היתה שהרוסים לא נותנים להם להפעיל אופציה צבאית, זאת היתה אחת מהטענות היסודיות
שלהם מקשר להערכת היחסים בין המצרים והרוסים, והרוסים בכסגרת נסיונם לפייס את
הערבים ולהמשיך את הדוכאן אתם אמרו להם בצורה שלא משתמעת לשתי פנים שהם לא מפריעים
להם, שהם אף פעם לא הפריעו להם, שיש להם חופש פעולה בעניין הזה.

בהערכת מצב הזאת אחס גם תראו א שהמודיעין מגיע למסקנה,

צודקת, שמתוך כל האלטרנטיבות שיש לערכים אחרי הסנה הזאת של סטנס-קרו - הערבים
יבחרו בהכרח באופציה הצבאית. יתר על כן, בהערכה הזאת המודיעין גם מתאר זכונ מאד
כיצד תיראה האופציה הצבאית, והמודיעין כעצם מתאר את מה שהיה עכשיו. כולל אפילו את
סדר הכוחות עם שמות היחידות.

לדוגמה: אחרי שהמודיעין קובע שהאלטרנטיבה שהערבים יבחרו

בה היא האופציה צבאית - היא אומר - - -

לנרני: ממה אתה קורא?

י. טל: מאותה הערכת המודיעין.

לנרני: מיוני 1972?

י. טל: כן. הם אומרים: צליחת התעלה כעצמה לכיבוש שטח סיני עד

למעברים. דרך זו מועדפת כיום במחשבה המצרית כלקח מכשולן

מלחמת ההתשה. עיקרי הקונצפציה המצרית למלחמה כזאת הם: צליחה של 5 דביזיות חי'ר

חוך שילוב יחידות קומנדו לתפישת מאחז ויצירת ראש-גשר בעומק 10-15 ק"מ. במקביל -

הנחחה מהים כעוצמה חטיבתית באיזור רומאני. צליחת שתי דביזיות שריון ועור שתי

חטיבות טנקים עצמאיות ושתי דביזיות ממוכנות, להשתלטות עד למעברים, וכוננות להמשך

כיבוש סיני. כיבוש מרחב שלמה, מרש'ל וכך הלאה, הפעלת 8 גרודי קומנדו ושלוש חטיבות

צנחנים לחפישה ראשי חוף. השתלטות על תוויי זרקע חיוניים, חסימת צירים עיקריים

ופשיטות, וכחלק אינטגרלי להפזשה זאת - תקיפת חיל האוויר הישראלי בכסיסיו הראשיים

כדי לנטרלו. כלומר, לא רק שהערכתו בתחילת 1972 שהערבים יבחרו באופציות צבאיות

ועדה הקידה - 13.1.74
ישיבה נ"ה - בוקר
העד אלוף י. טל

העריכו

ושטנה שלמה לפחות ישאר הסטטוס קוו, אלא גם בעצם/אמצעות הסודיעין ונדעו מה? הין
מטרות המלחמה, המטרות האופרטיביות, היעדים האופרטיבים, ומה בערך תהיה התכנית.

יריין:

סלה לי דבע אחד, משהו מוזר קצת. השופט לנדוי מראה לי
מסמך שיש לנו פה, /אגב הסודיעין ב-11.4.72 - בערך חדשים
לפני זה - שבו הם מנתחים כמדוייק את התמרון שנערך, תרגיל המפקדות בין-זרועי מקיף
שנערך בדצמבר 1971. הם מנתחים אצאשה פחות או יותר... אבל בסיכום ההערכה הם אומרים:
החפישה המבצעית המצרית לכיבוש סיני כפי שנבחנה בתרגיל זה ממחישה כי ביחסי הכוחות
הקיימים ובעיקר בתחום האדירי אין לצבא המצרי סיכוי להצליח במבצע צליחה ובמתקפה
לכיבוש סיני או חלקו, ולהיפך יש בכך סיכון גבוה מאד עבורו. הסיכון גבוה בעיקר
לדכיות החי"ר ולחנופת המלחמה, כתוצאה מהצורך לדחות חציית חבלת סואץ ע"י העוצבות
המשוריינות לצלא/המלחמה השני, ; סביר להניח כי המצרים ואף היועצים הסובייטיים
הגיעו למסקנה זאת בעת ניתוח לקחי הדגיל.

י. טל:

זה מה שהם חשבו באפריל.

יריין:

מה קרה בין אפריל ובין - - -

י. טל:

ב-8 ביוני מה שאמן אומר - אצא/באופן קטיגורי,
כהערכה שלו, זה שני דברים: 1) שהסטטוס קוו יימשך שנה;
2) שהערבים, מכל האלטרנטיבות, יבחרו באופציה הצבאית. מה שקראתי עכשיו מחוך המסמך
של אמן - אמן כאן לא אומר אם זה טוב או רע או אם הם יצליחו או לא יצליחו לעשות.
אבל הוא אומר מה התכנית שלהם.

לנדוי:

אצא/לבחור באופציה הצבאית, שהם יפתחו במלחמה.

י. טל:

כן. שהם יפתחו במלחמה.

לנדוי:

זה נאמר שם.

י. טל:

כי, כן. שהם יבחרו באופציה הצבאית, וכששם יבחרו באופציה
הצבאית - זאת התכנית שלהם.

- אתה מוכן להקריא לנו את המשפט הזה שם? ידין:
- אני גם אשאיר לכם את זה. המשפט על האופציה הצבאית? י. טל:
- לא. שהם יעשו את זה. מה שאמרת, אבל כניסוח של אמן. ידין:
- אני הקראתי את זה בניסוח הזה. אני אקריא את זה שוב. אני מקרא מהמסמך של אמן. אחת רוצה שאקרא את זה? י. טל:
- איזה עמוד זה שם? ידין:
- עמוד 24, סעיף 49. הם אומרים כך: אולם, כאשר יעריכו המצרים כי לרשותם אופציה צבאית, פתוחות בפניהם דרכי הפעולה העיקריות הבאות: א) צליחת התעלה בעוצמה, לכיבוש סיני - וזה כל מה שהקראתי.
- ב) צליחה מדגבלת לכיבוש מאחז ממזרח לתעלה. לפי החפישה המצרית גזעדה פעולה כזאת לדרמטיזציה של המשבר באיזור ולזירוז אהטיפול המדיני. ג) חידוש מלחמת ההתשה. במקום אחד פה במסמך המודיעין מעריך שמחוך שלוש האפשרויות הצבאיות האלה, התכנית הנבחרת שלתם תהיה זו שקראתי, של צליחת התעלה. המודיעין רואה בסבירות נמוכה התשה, בגלל הלקח הקודם וכו', גם בגלל הידיעה, זרואה את האלטרנטיבה הזאת שתצאצא כסבירה ביותר.
- אכל הוא לא אומר מתי. ידין:
- לא, הוא אומר: כשהם יחליטו. י. טל:
- כשהם יחליטו שיש להם עליונות. ידין:
- כן. הלא זה כנוי אצל קומות-קומות. א) אצאצא סבירות המלחמה. הוא אומר: לשנה הקרובה הסבירות היא נמוכה. קרוב לוודאי שישאר הסטטוס-קוו הקיים. ב) מה דרכי הפעולה האפשריות של הערבים בכלל, מכחינת מצבם - הוא מנתח כל מיני דרכי פעולה, מדיניות ואחרות, ומגיע למסקנה שדרך הפעולה שהערבים יבחרו בה בסופו של דבר תהיה האופציה הצבאית.

אני מבין ששם הו'כוח הוא בין של שהי האופציות הצבאיות, היינו:

ירי:

מלחמת התשה או מלחמת פשיטות. הם אומרים שיש יבחרו באופציה

הצבאית הפלאה. אבל הם אומרים: הם יבחרו באופציה הזאת לפי חכמה בזאת-וכזאת רק

כשהם יעריכו שיש להם העליונות. סאירן, המודיעין כל הזמן מוסיף ואומר: הם לא

מעריכים שיש להם האופציה הצבאית, בגלל אויר וכיוצא בזה, מטעם, הם לא ילכו לזה

עכשיו.

בשנה הקרובה.

י. טל:

אח'כ רשמה א.ד.

ועד החקירה - 13.1.74

זשיכא נ"ח - כנזקר

הער: אלוף י. סל

לפני כן אב

אד

משמע שהם לא ילכו בשנה הקרובה. אבל כאשר הם כן יחליטו לפעול - הם יפעלו רק באופן צבאי.

י. סל (המסר):

ולא יבחרו אלטרנטיבות אחרות.

לא החשוח וכיוצא בזה..

ידין:

לא, התשה זה גם כן צבאי. לא אלטרנטיבות פריניות.

י. סל:

יכול להיות שאנו מדלגים פה על סעיף חשוב מאד.

יכול להיות שזה כחוב, אבל לא קראח.

נכנצל:

.. האופציות הצבאיות השונות ומה הם מעריכים -

ואיזה אופציה צבאית הם יבחרו, כאשר יבחרו. אתה לא קראת שהם אמנם יבחרו כאופציה צבאית בניגוד לאופציה מדינית. יכול להיות שזה כחוב, אבל אתה לא קראת.

י. סל:

אני לא קראתי. זה הכל כתוב.

אני אומר שחסר נדבך בניתוח שיריין עשה. אינני

מציג הרי את הערכה המודיעינית. אני רוצה להגיע להערכת אג"ם. אני אומר על מה

החבסטה הערכת אג"ם. המודיעינית אמר: א. שלשנה הבאה הוא רואה סטטוס-קוו.

ב. כאשר הערכים יחליטו לצאת ממצב סטטי לדינמיקה, הם יבחרו בדינמיקה צבאית ולא

מדינית. וכדינמיקה צבאית הם יבחרו במלחמה כזו של צליחת התעלה ולא בהתשה וכו'.

והרי השאלה הראשונה היא: האם הם יבחרו בדרך המדינית או הצבאית? ואם החשוכה

היא: בדרך הצבאית, נשאלת השאלה - באיזו דרך צבאית? זוהי ההערכה..

הנחה נוספת היתה, שהערכים לא יצאו למלחמה

לפני שיהיו להם מטוסי תקיפה או טילים המאפשרים אצטא פגיעה בעומק ישראל.

זו היתה כאמת טרדומה אצל הערכים. זוהי גם כן אחת מהשטות הכי חמורות שהם

ועדה החקירה - 13.1.74
 ישיבה נ"ה בבוקר
 העד: אלוף י. טל

האשימו את הסדביטים, שהם לא נוחנים להם את האמצעים המתאימים לחסור לעומק ישראל, כנוכה נמור וכו'.

בעמוד 22 בסעיף 46 הם אומרים בפירוש, שמצרים נמנעת מלחדש את הלחימה משתי סיבות עיקריות, שמלחמת החשקלא כדאית, ושכל עוד לא יעלה כושרו של הצבא המצרי בנושא של חיל האוויר - הם לא ילכו לזה.

מה שאמרת על האופציה הצבאית כתוב פה: "אם לשפוט על מגמות מדיניותו של סאדאת מאז המחצית השנייה של השנה הקודמת ועל-פי ההקצנה (מקיצוניות) בעמדותיה של מצרים בנושא הסכסוך בתקופה האחרונה - אין ספק שסאדאת נגרר ללכת באפשרות השנייה." והאפשרות השנייה זוהי האופציה הצבאית.

הינ"ר אברנט: אופציה צבאית או זו האפשרות בין מלחמת החשה וצליחה?

י. טל: לא..

לנדוי: איזה סעיף זה היה?

י. טל: עמוד 16 סעיף 30 א'. הם אומרים: לסאדאת יש שתי אופציות -

אחת - להפעיל הלכה למעשה את אופציית המאבק הממושך - שזה לא אומר מלחמה; אפשרות שניה לנסות להחקיים עם הקשיים ועם הסדרות, בלקלשנות דברים מהותיים כחיים הפנימיים של מצרים. לתמרן ולתור אחר הזדמנויות חוך מאמץ ליצור אופציה צבאית, ולו מוגבלת, על-ידי שיפור יחסי הכוחות האוויריים. " בהמשך הם מסבירים שהוא בחר באופציה הצבאית.

הערכת אג"ם - כבר אמרת לוועדה בפעם הקודמת, שהערכות מצב

תקופחיות ומוסדיות נעשו בעבודת מטה של של המטה הכללי עם הזרועות. וכאשר אני קורא פה קטעים מהערכת המצב של המודיעין, ינסגרלי מהערכת המצב הכללית של המטה הכללי.

ועדת ההקירה - 13.1.74
ישיבה נ"ה בבוקר

הער: י. טל

י. טל (המשך)

הערכת אג"ם היחה כך, שאין אפשרות להשיג הכרעה אסטרטגית על הערכים צבאיים, שהעליונות האווירית של צה"ל היא באמת גורם הרחעה ראשי נגד מדינות ערב. ומכיוון שאין אפשרות להשיג הכרעה אסטרטגית - צריך להיזהר מאד עם מלחמה כיוון שאנחנו צריכים להיות מאד רגישים לאכידות ולקונצנזוס הלאומי; שרק פעילות מדינית.

הי"ר אגרנט: לא הבינותי. העליונות של חיל אוויר איננו גורם הרחעה?

י. טל: כן גורם. העליונות של חיל אוויר מהווה גורם הרחעה ראשי.

ושרק פעילות מדינית היא תנאי לאי-הידוש הלחימה.

כלומר, אם לא תהיה פעילות מדינית ולא תהיה יוזמה מדינית, בהכרח נגיע למלחמה. ושהכוחות בסיני אינם מספיקים.

ידין: אולי אתה מוכן לקרוא זאת?

י. טל: תיכף אקרא הכל.

ידין: ממתי המסמך הזה?

י. טל: 26 ביוני 1972. זו אותה ערכת המצב השנתית, שאני מדבר עליה.

ידין: זה היה עוד לפני חיזוק הכוחות במאי 1973.

י. טל: .. ושחנאי לבלימה של המצרים, על-פי החכנית שאמ"ן היאר - זה

השפדת מערך הסילים על-ידי האוויר. זו היחה הערכת אג"ם,

הנקודות הראשיות. תיכף אקרא אותה.

" הרמטכ"ל בסיכום שלו העריך, שקיים סכנת מלחמה החל משנת 1973,

אם לא תהיה התקדמות מדינית. "כלומר, הוא קיבל את התיזה של הערכת אג"ם,

שההתקדמות המדינית היא היחידה היכולה למנוע. "הרמטכ"ל חזר על חשיבות המעוזים

לאתראו ולהגנה" אני תיכף אקרא זאת. אני אומר עכשיו רק את ראשי הפרקים.

ועדת החקירה - 13.1.74
 ישיבה נ"ה בבוקר

הער: אלוף י. טל

י. טל (המשך)

"הרמטכ"ל היה יותר אינפטיבי כמה שנוגע למצב האהראה." כי אני הצנתי את האהראה
 כפי שקיבלתי מאמ"ן.

אני צריך להסביר משהו לגבי התהליך. הערכת מצב נעשית בעבודת
 מטה וניהולה של כל גורמי המטה. בסופו של דבר גם מוגשת ככתב ומתנהל עליה דיון
 במטה הכללי.

בהנחות היסוד - בהערכת המצב של אג"ם - אני נעמ מגיע למשפטים

שביקשתם שאקרא.

ידין: זה באותו היקף?

י. טל: כן.

ידין: מהו מספר המסמך?

י. טל: זו הערכת מצב אג"ם עמוד 1 סעיף 2; פה אני אומר: "כרצוני

להציג הנחות יסוד הנובעות מהערכת אמ"ן." דרך אגב, אני מקדים

ואומר שאני מקבל את הערכת אמ"ן, שהיא מקובלת עלי.

כיו"ר ש. אגרנט: המסמך הוא מיוני או מיולי?

י. טל: יוני 1972.

אני קורא: "כרצוני להציג ^{הנחות} יסוד הנובעות מהערכת אמ"ן:

א. בחנאים המדיניים הקיימים לא מעשי להגשים הכרעה אסטרטגית שתאפשר הכתבת תנאים

לעולם הערבי." ענין הקונצנזוס הלאומי והאכידות: "היקף האכידות ^{יגא} צורם

מכריע בשיקולי צה"ל הקשורים למטרות המלחמה" "קרבות הכרוכים באכידות כבדות,

וכעיקר כאשר אינם הכרחיים להשגת מטרות הבטחון - פוגעים בקונצנזוס הלאומי.

חייב להיות לכן צידוק כבד משקל למיתקפה יזומה של צה"ל."

ידין: אני מבין שאז היו דרישות כאלה. עזר וייצמן דיבר אז על כיבוש קהיר

ודברים מסוג זה. זה על רקע זה או לא?

י. טל: גם על רקע זה.

בעמוד 16 אני אומר: "ניתן להניח כי הם - הערכים - לא יוכלו להשלים לאורך זמן עם קפאון מדיני. חידוש האש, לפחות בשיטת מלחמת התשה, הוא לדעתי הסביר ביותר, אם לא תהיה פעילות מדינית".

הרמטכ"ל סיכם כך: (ירי: איזה עמוד?) זה ממש עיקר

דיון המטה הכללי. זה מסמך שעומד בפני עצמו, שהוא סיכום הערכת המצב. המסמך עצמו הוא 2 עמודים. "הרמטכ"ל מקבל את ניתוח אג"ס לגבי שלוש האפשרויות למלחמה. "סליחה. הוא אומר כך: "סכנת המלחמה קיימת בטווח של עוד שנה מעלה. זאת אם המצרים יראו שאין כל התקדמות מדינית. הרמטכ"ל מקבל את ניתוח אג"ס לגבי שלוש אפשרויות המלחמה: מלחמה כוללת, מלחמה מוגבלת, מלחמת התשה. הרמטכ"ל איננו רואה את מלחמת ההתשה כאלטרנטיבה רצויה למצרים, כחוצאהמלקחי מלחמת ההתשה שהייתה כשלון מצרי טוטלי. המצרים לא השיגו את מטרם ושילמו מחיר גבוה מאד. אלטרנטיבה מפתח יותר למצרים היא מלחמה מוגבלת, שמטרה להשיג הישגים מצומצמים ולהקפיד את המצב. הכיצוע כרוך במאמץ חד-פעמי, תוך יצירת עובדה קיימת שתסייע להשיג תנאי מיקוח נוחים. צה"ל מסוגל למנוע ממצרים להשיג זאת וכן". הרמטכ"ל איננו רואה את נושא ההרחעה בצורה כה חמורה כפי שהוצגה."

כלומר, פה הוא לא קיבל את הסקפסיות של אג"ס בהצגה נושא

האתרא.

"הרמטכ"ל איננו רואה את סוריה יוצאת למלחמה פתע לכיבוש

הרמה, בגלל תאמתא ההרחעה. לפיכך, אף ~~אם~~ היא חשובה מאד, היא איננה

גורלית בגיזרה זו."

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ה בבוקר

הערות: י. טל

י. טל (המשך:)

בענין המעוזים - "הרמטכ"ל רואה את המעוזים כחורמים
 למאמץ ההגנה, הן בהרתעה והן בתיעול האויב. "לזאת יש להוסיף את השיבות
 מבחינה פוליטית. לפיכך איננו רואה מקום לפנותם, אלא להחזיקם בהיקף החלוי
 ברמת הכוננות." וקיימת החלטה לדלל 5 מעוזים.

היך ר אגרנט: הוא אמר שאין לפנותם אלא מה?

לסקוב: לפי מצב הכוננות.

י. טל: בהיקף החלוי ברמת הכוננות. כלומר, כאשר הכוננות עולה - לתגבר,

וכאשר היא יורדת - אפשר..

ואג"ם קבע עוד דבר: שהתנאי לכלימת המצרים
זה השמדת מערך הטילים על ידי חיל האוויר.

י. טל:

אז אני מכין שאג"ם חכע לפנות את המעוזים?

אגרנט:

לא אג"ם אדוני, העניין הוא ככה - הויכוח על המעוזים
הוא היה ויכוח במסגרת דיון אחר, לשם כך.

י. טל:

היו דיונים, ואני מסתמך על זה בפעם הקודמת, וזה סוכס. אצלנו נהוג אחרי שפעם
אחת סוכס עניין, לא מעלים אותו ~~אם~~ פעם בדלת האחורית. הרמטכ"ל התייחס לזה
לא מכיוון שאג"ם בהערכת המצב התייחס לזה; הרמטכ"ל התייחס לזה כיוון שאנשים
בויכוח החופשי, בטח היו אנשים שהעלו עוד פעם את עניין המעוזים וזו התשובה
של הרמטכ"ל לאלה שהעלו. צריך לקרוא את כל הסטנוגרמה כדי לדעת למי הוא ענה.
אג"ם במסמך הרשמי של הערכת המצב לא העלה את הנושא המעוזים. אצלנו לא נבוג
שאחרי שהיה סיכום, ואמרנו כל מה שהיה לנו לומר וסוכמה הדוקטרינה,
הלא העקרון הוא שמחנכים ודנים עד שיש החלטה; כרבע שיש החלטה, שבקים בהחלטה
שקיימת. אני את הערכת המצב הזו אני עושה בשם הרמטכ"ל, מטעם הרמטכ"ל,
זו הערכת מטעם הרמטכ"ל ואני מציגים. כלומר, המטה הכללי מציג את הערכת המצב.
זה לא דיון חופשי על המעוזים. לעומת זאת המשתתפים כפורום הביעו את דעתם.

ברשותכם, הייתי רוצה לעבור להערכות המצב של

אפשר למסור את התיק הזה של 1972?

1973 -

מוצג 210

נצא כעת להפסקה.

כן.

אגרנט:

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נה - בוקר
הער: אלוף ישראל טל

אלוף ישראל טל:

האם אני יכול להזכיר שתי נקודות ששכחתי קודם

להגיד אותן בהקשר לנושאים הקודמים?

(1) בהקשר לשאלה של הקונסטיטוציה האם יכולים להביא לפני הממשלה את הדעות וכן הלאה - אני רוצה לתת דוגמא מהיום: אני כבר שבועיים רוצה לראות את ראש הממשלה כי אני חולק על דעתו של שר הבטחון והרמטכ"ל בעניינים אופרטיביים כשיבי ובעניין הפרדת הכוחות כתעלה. הדרך שבה אני צריך לפנות, אני פניתי למזכירות של ראש הממשלה, ענו לי בשם ראש הממשלה שהיא תסמך לראות אותי בחנאי ששר הבטחון ימליץ. פניתי לשר הבטחון, הוא אמר שימליץ בתנאי שהרמטכ"ל ימליץ. כתבתי מכתב רשמי לרמטכ"ל שהמליץ לשר הבטחון, שהמליץ לראש הממשלה, זו הפרוצדורה. וזה לא הקונסטיטוציה שחסרה שעליה אני מדבר.

אני חושב שאם עוסקים בהפרדת כוחות ואם

עוסקים בכעירות אופרטיביות צריכים לשמוע גם מה אושכ אלוף טל, גם אם אלוף טל לא מתנדב להדחף ולהגיד מה הוא חושב.

ובענין הערכת המצב לשנת 1972, אני רוצה להגיד

שהערכתי וזה כתוב בחומר שהצבא המצרי אינו יעיל במיוחד. שבמובן זה לא חלה/שום ^{בן} ביוני 1972, וזה בעצם עולה גם בקנה אחד כשאני אענה על ענין

הכסוף והאיכות לגבי השקפתי על יום כפור, על ערכו של הצבא המצרי.

בענין ההערכות של 1973 - במאי 1973 אמ"ן

העריך שסבירות המלחמה נמוכה, וזה מופיע בחיק השני שאני מגיש בסטנוגרמה מיום 14 למאי בעמוד 7. היו שלושה דיוני מטכ"ל, פשוט הערכת המצב לקחה הרבה זמן וזה נמשך במשך שלושה דיוני מטכ"ל ופה ישנן הסטנוגרמות. הערכת אמ"ן שסבירות המלחמה נמוכה, זה מופיע בהערכת המצב 1973, סטנוגרמה מיום 14 למאי עמוד 7:

היו"ר אגרנט:

זה סטנוגרמה של דיוני המטכ"ל?

י. טל:

כך. של הערכת המצב. זה חיק שלם של הערכת

מצב 1973. הערכת אג"ם היתה שיש למנוע את

המלחמה באמצעים מדיניים, שתוצאות המלחמה תהיינה חמורות מאוד ולא משנה מי ינצח ומי יפתח בה. שאין שום סיכוי להשיג מטרה לאומית איזושהי חיובית באמצעות המלחמה הזו, ויש למנוע אותה בדרכים מדיניות. והשפעה והעוצמה הכלכלית והמדינית של הערכים יילכו ויגדלו בגלל עצם מעמדם ומקומם בעולם ובגלל תפוט; קבענו שאנחנו נהנים מעליונות צבאית כלבד, וגם העליונות הזו תלך ותחלוף בשנות השבעים ויחסי הכוחות הלאומיים אינם רק פונקציה של המרכיב הצבאי, ושמשמשים מאבד את ערכו כנשק אסטרטגי ולא יוכל להתמודד עם הטילים. אני ברשותכם רוצה לקרוא את העמוד הפותח בהערכת המצב, אני מקריא מהסטנוגרמה של דיון המטה הכללי ב-14 למאי, עמוד 9:

"הערכת אמ"ן מקובלת גם עלינו ואנחנו גוזרים

את הערכת המצב מההנחות של אמ"ן. יחד עם זאת, אדבר גם על בסיס ההנחה הגרועה שחהיה מלחמה. הערכת המצב הצבאית נגזרת מהמטרות הלאומיות ולכן צריך לענות בניחות הצבאי על המטרות הלאומיות. מאחר שמטרה לאומית מוגדרת ומנוסחת לא ראיתי, אנןמבסס את הניתוח על שלוש מטרות לאומיות אפשריות: (1) על התפיסה של ארץ ישראל השלמה; (2) על התפצטה של גבולות בסתון אסטרטגיים ו-3) על התפיסה של גבולות 1967 משפטים וירושלים." כמוכן שכדיון הזה היה נוכח גם שר הבטחון. "באין תרעה לאומית בין שלוש חפצות אלה, צריך הניתוח הצבאי לבחון את המצב בכך שמטרות המלחמה שלנו יענו על כל אחת מהתפיסות האלה. התפיסה הראשונה של ארץ ישראל שלמה מחייבת סטטוס קוו כל עוד אין הכרה מדינית ערבית ובינלאומית במסגרת הסדר מוסכם. אני אומר שאין לנו צורך במלחמה על מנחלהשיג יעדים גיאוגרפיים נוספים לפי כל אחת משלוש התפיסות האלה. גם לפי המודל של ארץ ישראל השלמה כל השטחים הם בידינו, ולפי המודלים האחרים כודאי שיעדים גיאוגרפיים מעבר לקווי הפסקת האש הנוכחיים אינם דרושים. כאין סיבה לסיפוח גיאוגרפי של שטחים מעבר לקווי הפסקת האש הנוכחיים, יכולות להיות רק שתי מטרות לביבוש בירות ערביות או חלקים אחרים של מצרים

וסדריה מעבר לקדוץ המסקה האש; א) להכניע את הערביסטא ולא לצם להניע להסכמים ולהכרה מדינית; ב) לצרכי מיקוח, כלומר, להציע להם כי ~~אם~~ ניסוג במזרה לקדוץ המסקה האש הנוכחיים תמורת הכרה מדינית ונכונות שלהם להניע אחר להסדרים מוסכמים. לדעתי אין סיכוי שניתן להכניע את הערבים באופן כזה וגם המערכת הבינלאומית לא תקבל זאת. לא ניתן לקדם באופן כזה את המסרה של השלמת הערבים עם ארץ ישראל השלמה וגם לא עם התפיסה של גבולות בטחון אסטרטגיים. ואילו את התפיסה המינימליסטית של גבולות 1967 עם תיקונים קלים מוכנים הערבים כנראה לקבל גם בלי מלחמה. ולכן אינני רואה את המלחמה כנחוצה לנו ואין מקום למטרות מלחמה יומרניות בין אם אנחנו ניתן את הסכה הראשונה וכין אם יחנו אותה הערבים. זו תהיה מלחמה שנכפית עלינו ואינה נחוצה לנו וקשה להגדיר לה מטרות מלחמה פוזיטיביות. לסיכום, הסיכויים להשיג את המטרות הלאומיות שלנו כתוצאה ממלחמה הם קטנים מאוד, אם לא אפסיים. מולעומת זאת הסיכונים רבים מאוד, קודם כל אבדוח בנפש ובחומר, ושנית זעזוע הסטטוס קוו הנוכחי שישחנה לרעה גם במישור הבינלאומי וגם במישור הלאומי. גם כיום הקונצנזוס הלאומי סוכל מזעזועים ואם נמצא את עצמנו במלחמה אנו עלולים להיות לא רק במישור הבינלאומי אלא גם במישור הלאומי כמצב גרוע. המטרה שלנו לכן צריכה להיות למנוע מלחמה זו על ידי פעילות מדיניות וזה לא תפקיד של צה"ל. ¶

זו היתה הפתיחה לערכות המצב שלי. הערכת המצב

הזו היתה על רקע הידיעות שהערבים מתכוונים לפתוח במלחמה. ואחר כך היו הידיעות שהם רחו את זה ממאי לספטמבר, על זה דיברתי בישיבה הקודמת. אני כאן גרסתי שצריך למנוע את המלחמה באמצעים מדיניים כיוון שנצא מסנה רע ולא משנה מה יהיו התוצאות בשטח. במאמר מוסגר אני רוצה להגיד, ששר הבטחון, אחרי שאני פרשתי את כל היריעה, דרש מהפורום לא להתייחס להקדמה שלי, לצד של המטרות הלאומיות וכן הלאה, בטענה צודקת שזה לא עניין של המטה הכללי אלא זה עניין מדיני של הממשלה.

אני רוצה להגיד עוד דבר, שאיש לא גרס פרט אולי

לאחר או שניים, שהמלחמה נחוצה. כלומר, לגבי השאלה האם יש צורך במלחמה או ל

3056

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נה - בוקר
הער: אלוף י. טל

א.ו.

- 60 - 55 -

לא היה ויכוח. היתה הסכמה כללית בפורום החל משר הבטחון ועד אחדוני הדוכרים שהמלחמה מיוחדת. הויכוח היה מה צריכות להיות מטרות המלחמה באם בעל זאת היא תפרוץ. לעומת זאת, למרות ההסכמה הכללית שהמלחמה מיוחדת לי לא ידוע, אולי אני לא יודע הכל, אבל לי לא ידוע שננקטו איזשהן פעולות בתחום הדינמיקה המדינית למען מלחמה, ואני לא מדבר רק על מא.

אחרי כן רב.

ועדת ההקירה - 13.1.74

- 61 -

לפני כן רשמה א.ו.

ישיבה ז"ה (אאאאא בקר)

ד.ב.א

העו: אלוף י. טל

י. טל:

ואני לא מדבר רק על מאי, כי הערכת המצב הכסיסית כפי שראיתם עוד ב-72 הייתה - שהערכים לא ישלימו עם סטטוס-קוו לאורך ימים, ואחת משתיים מוכרה לקרות - או דינמיקה צבאית או דינמיקה מדינית. ב-28 למאי, במסגרת הערכת מצב על הבניין ארוך הסווח של זה"ל, אג"ם פעם ואני מקריא מסטנוגרמה שנקראת "הערכת מצב אופק" מה-28 למאי: "העוצמה הכלכלית והפוליטית של הערבים הגדל בגלל הנפש, החלוח של אירופה ואמריקה בגלל הנפשט, תקנה לערבים השפעה פוליטית גדלה והולכת. והעובדה שהחלוח כנפס העברי תהיה כה גדולה, תביא לכך שהערבים יחנו מעוצמה פוליטית אדירה".

זככה הנגימה הזו של ענין העוצמה הכלכלית והמדינית וההשפעה המדינית האדירה של הערבים ורתימת אירופה והרהעת מדינות אחרות, וזכיה בסיוע של העולם, הלך וחגדל עוברת כחוס השני דרך כל הערכות המצב שאנחנו הגשנו ב-73, עד המלחמו כולל מחקר שהוא נמצא כאן בתיק ונקרא "הנפס במקום עוצמה ערבית". את המסמך הזה הגשתי אג"ם ב-8 ליוני 73. וכאן יש ניתוח של כל המשמעויות וההשלכות.

מי עשה את המסמך הזה?

י. יודין:

אג"ם, אג"ם תכנון.

י. טל:

האם אג"ם עוסק בנושאים כלליים שאין להם אימפליקציה צבאית ישירה? אני פשוט אינני יודע.

לנדאו:

אני חושב שהשאלה היא, אם מותר לי לתח ציון, השאלה טובה מאד. זה קשור גם עם פרשת הקונסטיטוציה שאדמת. עד כמה שלי ידוע, במדינה, במוסדות הממלכתיים יש רק מוסד אחד שהוא מהוה מנגנון חשיבה מסוד ומסודי = וזה המטה הכללי. וברור שבצד המודיעיני עוסקים במחקרים אגף המודיעיני. בצדדים האסטרטגיים האחרים, אג"ם, היות ושאלה של יחסים-כוחות לאומיים, יש השלכה בעצם על כל התחומים - גם הכלכליים, גם התרבותיים וכך הלאה, יוצא שאנחנו במחקרים שלנו, בשביל

י. טל:

ישיבה נ"ה (בקר)

הערך: אלוף י. טל

י. טל

להגיע לגיתוחים והערכות מצב, למשל: כיצד יראו שנות ה'780 - הלא יש השקעות כספיות שעושים היום כבר עבור שנות ה'80. אנחנו נאלצים כמובן, ואנני חושב שזה טוב, לנסות לראות תמונה כוללת. לזה התכוונתי כאשר דברתי קודם על הערך הערכאה יותר עליונה שבראייה כוללה רואה את הדברים האלה. לנדאו:

אבל את דרג המסכ"ל אני רואה פה, ש זה פרופורציה מסויים בעניין זה. עד-עכשיו חשבתי שלאמ"ן היה מונופול גמור בענייני

ההערכה אסטרטגיה. עכשיו אני רואה, שגם אמ"ם עסק בצהנדברים האלה.

בודאי. הערכת אמ"ן היא הערכת האויב. לא מתפקדת של אמ"ן י. טל:

להעריך למשל, - פה יהיה הפוטנציאל הלאומי שלנו בעוד

שנתיים או שלוש. אמ"ן עוסק באויב ואמ"ם עוסק בכוחותינו.

אבל אם אתם עוסקים בהערכת נשק הנפט, זו הערכת האויב? לנדאו:

זה נכון. דרך אגב, את העבודה אנחנו עשינו בשילוב. עם אמ"ן י. טל:

דעם מכון הנפט הישראלי זכך הלאה. אנחנו גם עבדנו עם מוסדות

אקדמאיים במחקרים שלנו.

ז"א, אתם יזמתם את המחקרים האלה. לנדאו:

אנחנו יזמנו, אנחנו רכזנו, ואנחנו אחראיים על מה שכאן כתוב. י. טל:

אנחנו הוצאנו מאות אלפי ל"י, אם לא יותר, כולל גם זה שהזמנו

מחקרים במוסדות אקדמאיים. אבל מי שהזמין אותם זה אנחנו, אמ"ם.

אני אגיד לך דוגמא נוספת: אנחנו גם עסקנו במחקרים על כל ארצות אפריקה ואסיה.

על כל ארצות הפריפריה. למשל עסקנו - בסיוע צבאי לארצות אפריקה. עסקנו גם במחקר

של הארצות האלה, ויחסי הכוחות והעוצמה הצבאית המשוערת שלהם זכך הלאה. אנחנו

עסקנו במחקרים אסטרטגיים בכל התחומים, שיש להם כסופו של דבר השלכה על יחסי הכו

ועל האסטרטגיה, ועל מתאדי המלחמה. כלומר, הדימוי, כיצד יראו מלחמות העתיד שלנו

עם הערכים.

ישיבה נ"ה (בקר)

הער: אלוף י. טל

י. טל:

אני אמרתי "שהצבענו על הסכנה שהמטוס מאבד את ערכו כמה שנוגע ליכולת להתמודד עם הטילים. ושבואיזה יצטרך ארוכת טווח טילי קרקע קרקע יתקטן את מקום המטוס."

לאיזה טווחים?

ה. לסקוב:

אם חרשה לי המפקד, הבאתי אתי מפות ואני אגיע לזה תיכף

י. טל:

בהקשר להחלטות שהיו לנו.

אנחנו קבענו שאין בכוחה של מדינת-ישראל להעריך לעמידה בפני המעצמות וזה באותה הערכת מצב אופק, כעמ' 8. ומה שנוגע ליחסי הכוחות, אין לנו מנוס, אלא להעריך את יחסי הכוחות בינינו ובין הערבים ובעלי בריתם הקבועי אנחנו חילקנו, לנוחיות הניסוח, את העולם הערבי: למדינות העימות - למדינות שבולוח אתנו, ולכל יתר מדינות העולם הערבי שבאופן קבוע, ולא חולף, תומכונ בהם. כלומר, כל מדינות צפון-אפריקה, סודן, וכל מדינות חצי האי ערב. לאלה קראנו "בעלות הברית הקבועות". ולמדינות העימות, המדינות שאתנו. אנחנו, בכל הוידווחים שלנו להצגת סדר הכוחות; וגודל המשאבים הלאומיים שהמדינה צריכה להשקיע בבסתון, הבאנו בחשבון את מדינות העימות, דאת הסיעו של בעלות בריתם הקבועות, וקבענו באופן קטגורי, שאין לנו שום סיכוי ושום אפשרות, לבנות עוצמה שתתן חשובה גם על איום של מעצמות, או על סיוע מסיבי של מעצמות לערבים. דאת זה השארנו למקבילית הכוחות ולניצול המיידית של המעצמות בעולם. זה מופיע כפי שאמרתי, בין היחר כעמ' 8 בהערכה הזאת. אני מקריא:

"כוסר הרתעה צבאי נגד מעצמות, אין בכוחנו לבנות מבחינה כמותית, ושלינו להשען על חוק ההרתעה ההדדי בין המעצמות, במסגרת מכלול היחסים הבינלאומיים ועל התהליך המתגבר של סלידת המעצמות מפני סכנה של עמות צבאי בינינו".

ישיבה נ"ה (בקר)

הער: אלוף י. טל

י. טל:

קבענו עוד - "שרק יעדים אסטרטגיים חיוניים במדינת העלימה עצמם, יש כרוחנו לכבוש, או להכריע, ושאינן בכוחנו לבנות עוצמה, שתאפשר לנו כיבוש יעדים אסטרטגיים, או הכרעה ביעדים אסטרטגיים, אפילו במדינת שאנחנו מגדירים אותם כ"בעלות בריח קבועות".

כלומר, בצבא היבשה לא ראינו אפשרות להגיע, אפילו לא בסוף העזר הזה ולא בעתיד, לעוצמה כזאת שתאפשר לנו למשל, להכריע בעירק, או בסורן, או בלובן אלא רק במדינות העיסוח עצמן.

דבר אחר, חשוב מאד בראייה קדימה, כאשר אנחנו מצד אחד, הצבענו על מקור העוצמה הזו של הערבים ועל העליונות המוחצת שהם הולכים ונהנים ממנה בחחום המדינה והכלכלי, שבסופו של דבר, זה יביא גם לארסנל אדיר של אמצעי לחימה, ואנשי אגיע לזה תיכף באופן יותר ספציפי, מול המצב הזה וההתעצמות שלנו והמודרניזציה, גורם להתמתנות, וזה קשור גם לענין האיכות, הלך ותפס מקום יותר ויותר חשוב, עכשיו, גורם להתמתנות אצלנו. ואילו אנחנו בנויים על צבא מליציוני. רוב מנינו ובנינו של צה"ל הוא מילואים, והיינו צריכים למסור לעצמנו דו"ח - האם באמת בתקופה כזו של התפתחות והתקדמות האמצעים, המדע והטכנולוגיה, נוכל לקיים מערכות כאלה מערכות כאלה מורכבות ומשוכללות עם צבא של מילואים.

בדרך האלמנטציה היה ברור, שאין דרך אחרת בכלל. כיוון שמדינה עם אוכלוסייה כמו שלנו, לא חוכל לקיים צבא סדיר גדול. זה ברור. ובהערכת המצב הזו של אופ (בעמדים 10-18) אנחנו מטפלים בזה. זה חשוב מאד גם בענין חיל-האוויר, עוד-פ כדי להמחיש, כמה עמק בחודעה שלנו ובכלל הבנין שלנו, איזה תפקיד מכריע היה לחיל-האוויר, וכיצד בעצם, כיום-כיפור החבר לנו, שבגלל מערכי הג, המודרניים בעצם, חיל-האוויר בחחומים מסויימים, לא יכול היה למלא את הצפינת ואת התפקי

3061

ר.ב.א.

- 70 - 65 -

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ה (בקר)

הער: אלוף י. טל

י. טל:

שיערכנו לו בדוקטרינה הבסחוצית שלנו.

ברשותכם, אני רוצה להקריא:

"היהרונות בכנין צה"ל: מודיעין, חיל-אוייר וחיל-ים -

סדירים. אם מדברים על חצי מיליון איש בצה"ל, באמצע בסוף אופק א' - כלומר

בסוף 67;68, הרי כרור שרובם יהיו אנשי מילואים, כלומר, אזרחים. דרך

אגב כל הציטטות שאני מקריא עכשיו זה מהסטנוגרמה שלי מהדברים שאמרחי

כפתיחה כאשר הצגתי את ההכניח שלנו הרב שנחיה.

"הדרך לקיים צבא אשר רובוככולו הוא צבא מליציוני, מול

צבאות אויב סדירים הפרוסים לאורך הגבולות, היא לכפות עליו ועל חהליך

גיוסות, באמצעות מודיעין רציני וחיל-אוייר סדיר ודרוך בכוננות תמידית.

גם חיל-הים צריך להיות סדיר בגלל הסיבות הבאות:

מהות מערכות הנשק, המערכות וכלי-השיט, מחייבים השקעת

מאמצים שוטפים ורצף-פיקוד ואין אפשרות זולה להקפאתם מעל פני שיטת הימתיים

אקבאצא היבשתיים. לחיל-הים אין תפקיד כמו למודיעין ולחיל-אוייר

בחפיסה שלנו, ולכן לא זו הסיבה מדוע היה צריך צלהיות סדיר.

אנחנו ערכנו מחקרים גפרדים על זה התברר לנו פשוט, בלי כל ספק וכדאיות

שאינ לנו דרך לעשות איתו מליציוני. ופה אני מסביר את זה:

היעוד של חיל-הים הוא להגן על חופי המדינה ולקיים

צוכחות ימים בים-ה יכון וכים-סוף. קיום הנוכחות הוא חשוב תמיד, ולא-דוקא

בזמן מלחמה. כלומר, עצם היעוד הוא אנטט מליציוני.

המשך דבריו רשמה א.א.

"כמובן שאם חיל אויר וחיל היס והמודיעין צריכים להיות בעיקרם סדירים, יהיה צבא היבשה בעיקרו צבא מילואים. התנאים, הנסיבות והאילוצים אשר חייבו אותנו לאמץ את שיטת צבא המילואים אחרי מלחמת השחרור, תופסים גם כיום. ולכאורה נדמה שגם שהיה טוב כל השנים והוכיח את עצמו, טוב גם היום ויהיה טוב גם מחר. אולם האמת היא שונה. צבא המחר וגם צבא ההווה הוא צבא שונה לחלוטין מהצבא של שנות החמישים. אז היה הנשק האישי נשק ההכרעה. ואילו כצבא מודרני נשק ההכרעה הוא מערכת הנשק לקטיבות: הטל, המטוס, הסנק, הסטיל, מערכות הלוחמה האלקטרונית ומערכות האמצעים המיוחדים. היום, למשל, השאלה איננה כמה חיילים רובים יש למצרים, אלא כמה מטוסים, טנקים וכדומה. השאלה היא מה דרגת ההתפתחות של המדינה, ועל פי החשובה אנחנו מעריכים את העוצמה הפוטנציאלית ואת הסדר ואת יחסי הכוחות. במלחמת החשור קבעו כלי הנשק ויחסי הכוחות נמדדו על פי גדולים וחסיבות של חיל רגלים. עוצבות חיל רגלים היו עוצבות ההכרעה בקרב היבשה. בצמק המודרני בעל המערכות המורכבות והמחוכמות, קובעת ההתמחות. ושיטת המילואים היא אנטי תיזה להתמחות. יוצא לכך, שהאילוצים שהכתיבו בזמנו אימוץ תורת בטחון המושחתת על צבא מילואים, קיימים גם היום, ומחייבים אותנו לקיים שיטה זאת. אך הפרובלמטיקה של בנין, קיום ותפעול כח צבאי על ידי מליציה בחקופת אופק א' תלך ותחריף, ולא הרי קיום צהל בשנת בתקופת אופק א' כבנין וקיום צהל בשנות החמישים. לנו אין סכוי שנהיה "הצבא הכי טוב בעולם" במובן הטכני והחומרי של המושג. אם ניידות, למשל, מותנית בכושר אחזקה מעולה, וירטואוזיות בהפעלת מנועים, מערכות אלקטרו-אופטיות, מחשבים, לוגיסטיקה, פיקוד ושליטה, עבודת מטה וכדומה, הרי בצבא שאינו מאויש על ידי מחמחים, אין לנו סיכוי להיות בליגה א'.

אבל לצד האספקט החומרי קיים גם האספקט של הרוח, של החשיבה, וניידות היא גם ואולי בראש וראשונה מצב של התודעה, של הנכונות והגמישות הרוח השכלית, ומכחינת האספקט הזה של המושג, אנחנו יכולים להיות אלופי ליגה א', כיו שבצד הנזק ההסתחרי של צבא מילואים קיים גם יתרון גדול. אצלנו, על פי השיטה שלנו, מעורבת האליטה של האנושית של החברה הישראלית בכל הדרגים, כך שבג'יפ סיור אנחנו נחקלים בסמל מילואים אשר בחייו האזרחיים הוא טשטש כפרופסור

לשפוחת רומניות

לשפוחת רומניות באוניברסיטה, ובמוצב בבקעת הירדן שמש כמ"כ גנהנים דוקטור לכלכלה. ורשימת הדוגמאות ארוכה. הכועל היוצא מכך הוא שהרמה האנושית הממוצעת, מכחינת השכלה, מוטיבציה, ראייה כוללת וכדומה, של צוות הטנק, הכיתה והמחלקה, הכלוגה וכל שאר הדרגים, היא גבוהה ביותר, ולכן קיימים סיכויים טובים שנוכל לקיים כח יעיל בשנות השבעים, בתנאי שהיתרון הרוחני והמוראלי ויתרון הפשטות יפצו על החסרונות וחוסר השלמות בתחומים החומריים והטכניים".

במידה מסוימת זוהי גם תשובה לשאלות על האיכות, שאחר כך אגע בו

במרוכז.

באוגוסט 1973 התברר שהמצרים קיבלו טילי סקאד. אם סותר ל

בהערת אגב להפנות תשומת לבם, אנחנו השקעו [redacted]

" בפיתוח טילים [redacted]

דוגמת פרוג. וכיום כיפור היה המצב שלנו [redacted]

המערך המבצעי של הטילים שלנו שמקבילים לפרוג, אלה טילי עברי, [redacted]

עדיין לי היה מערך מבצעי, אלא ^{בניצחון} ~~בניצחון~~ של פיתוח. [redacted]

ואילו הערבים, שאכשר להגיד שלא השקיעו שום מאמצים בתחומים [redacted]

האלה, בחודש מאי עדיין סרכו הרוסים בכל תוקף לתת להם טילים סקאד, והנה בחודש

אוגוסט, על סס של כסף, בכת אחת הם קיבלו את הטילים האלה. זה בא להמחיש את

המצב שלנו. אנחנו צריכים לבדנו לעשות מאמצים אדירים, במשך שנים ולהוציא

על זה המון משאבים, ובסופו של דבר המלחמה תופסת אותנו כשעדיין אין לנו

סדר כוחות מבצעי רציני, ואילו הערבים מקבלים תוך חודשים, בכת אחת על

סס של כסף כמות של טילים מבצעים וטובים, וכעת גם הסורים קיבלו את זה. כל

מדינת ישראל בטווח של המקאדים.

באוגוסט בערך, המצרים קיבלו את הטילים.

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נה - בוקר

אלוף י. של

לנדאו:

באוגוסט הם היו טוכנים.

יריין:

באוגוסט נודע לנו. הם קיבלו את הטילים במאי.

לנדאו:

כן. הייתה תקופה של אימון.

י. של:

הייתה תקופה של אימון, הייתה תקופה שחשבנו שיש רק כמה טילים

לכל משגר. זה היה תהליך, אבל מהיר מאד, למטאי עד אוגוסט.

כאוגוסט החברר לנו שאנחנו עומדים בפני הדבר הזה.

והחברר לנו דבר נוסף, שבגלל הנפס, הערבים עושים עיסקות רכש

ענקיות גם במערב, כדי להשיג את אותם מטוסי תקיפה עם כושר חדירה לטווח ארוך,

כלומר אותו כושר שכל כל היכו לו כגורם נגד ההרתעה הישראלית.

לנדאו:

מתי זה התברר?

י. של:

אני מצטט מסמכים. כתומאה מזה הגיש אמ"ן ב-9 באוגוסט 1973

מסמך שנקרא "עיסקות הרכש של מדינות הנפס במערב". המסמך הזה

מופיע בתיק הזה, והוא בודאי ישנו גם אצלכם מאמ"ן. ואנחנו - אב"ם - הגשנו

ב-18 באוגוסט מסמך שנקרא "התעצמות מדינות ערב בשנות השבעים, השלכות על בנין

צהל". כלומר, לנוכח טילי הסקאד ולנוכח התנופה העצומה הזאת של הערבים

כהצטיידות בנשק מערבי ומזרחי, אותו הנשק שהם כל כך השתוקקו לו כל הזמן, החלט

לעשות רוויזיה על הערכת המצב שלנו, ולראות מה ההשלכות והמשמעות של

ההתפתחויות האלה. ולכן הגיש אמ"ן את המסמך, ולכן הגשנו אנחנו את המסמך.

בתאריכים 17 בספטמבר, 24 בספטמבר ואחד באוקטובר התקיימו

דיוני מסכל יחד עם שר הבטחון כדי להעריך את המצב לאור ההתפתחויות החדשות האל

המסמכים שצינתי נמצאים בתיק. הערכת המודיעין וחיל אויר ~~871114~~ אלה הייתה

שהחליך הזה של התעצמות הערבים יהיה תהליך ממושך, ורק כשנת 1975 הם יעריכו

שכוחם לחקוף את ישראל. זה מופיע בהערכת מצב ב-17 בספטמבר עמוד 9, ובהערכת

מצב טיוס 1 באוקטובר עמוד 25.

על מה הייתה בנויה הנחה זאת? הנחה זו הייתה בנויה על כך

ישיבה נה - בוקר
אלוף י. טל

שהערבים יזרקו לטייסת אחת של מטוסי תקיפה כאלה סול כל
שרם עיקרי שלנו. ועשו אורלואציה והכיעו למסקנה שזה יקרה ב-1975. ולכן הגיעו
למסקנה, שהתנאים של האופציה הצבאית וכו' עדיין לא בשלים ולא יהיו בשלים עד
1975.

הערכת אג"ם בדיונים אלה היתה, עודפעס, ש"הערבים נהנים מעליונו
כלכלית ומדינית מוחצת", והפעם השחמשנו ממש במושג מוחצת. זה מופיע בהערכת מצב
מיום 24 בספטמבר, עמוד 35, ובהערכת מצב מ-1 באוקטובר, עמוד 13.
היו"ר אגרנט: מה היתה ההערכה?

י. טל: כי הערבים נהנים מעליונות מדיניות וכלכלית מוחצת. פה אנחנו או
"אבל אנחנו הכרנו בפירוש בעובדה שהערבים^{הם} מעליונות מדינית וכלכלית,
והייתי אומר שפוטנציאלית יש להם עליונות כלכלית ומדינית מכרעת." ב-1 באוקטובר
בהמשך אמרתי "ואני בפירוש טוען שמבחינה זו של עוצמה כלכלית ופוליטית הם
נהנים מעליונות מוחצת עלינו, כך בשנות השבעים וכך גם בשנות השמונים".
עוד פעם טענו, שהמטוס ירד מגודלתו בגלל הטיל ויפסיק להיות
נשק אסטרטגי. למה השמעתי עוד פעם טענה זאת? מכיוון שהיו הצעות, אם תקראו את
הסטנוגרמות המלאות תתקלו בזה, היו הצעות מה בעצם אנחנו צריכים לעשות מול
גל ההתעצמות החדש של הערבים, והיו הצעות לכל מיני רכש. בין היתר תבעו לרכוש
מהאמריקאים מטוסי תידלוק, לדרוש מהם ולרכוש מטוסי תידלוק, כדי להגדיל את
טווח המטוסים שלנו. אני החננתי להשקעה זאת בטענה, שתוך שנה או שנתיים המטוס
ינוטרל סופית, ולא יוכל לטוס לארצות רחוקות, לבעלות הברית הקבועות וכו'.

לסקוב: באיזו שנה אמרת שזה יקרה?

י. טל: תארתי את זה כתהליך. טענתי שכבר היום שקטית --

לסקוב: אני מכין, אבל לאיזו שנה אמרת שזה יקרה?

י. טל: תוך שנה שנתיים. זאת אמרתי באוקטובר 1973. לכן אמרתי, מיותר

וחבל לעשות השקעות * * * כאלה בעצם באמצעים של האתמול, כשהם

יהיו מבצעים אצלנו, עד שנרכוש ונכניס אותם. לעומת זאת המלצתי בכל תוקף לדרו

3066

אלוף י. טל

עוד פעם מהאמריקאים את טילי לנס סיד, כמשקל נקר, כי טילי הלנס הם הנשק הכי
אפקטיבי שידוע לנו, נגד טילים, נגד טילי נ"מ כטיל ~~קרקע-קרקע~~ המלצתי
לדרוש מהאמריקאים את הטוס החדיש, את טילי לנד ומערכות בי לוי
והתראה.

אחרי כן אב

לפני כן רשמה א.א.
רשמה א.ב.

3067 - 81 -

ועדת הקירה - 13.1.74
ישיבה נ"ה - בוקר
העד אלוף י. טל

זאת הייתה הסלצת אגס מול ההתעצמות הזאת, וזה מופיע בהערכת המצב ליום ה-1 באוקטובר,
עמוד 17.

אני רוצה להזכיר שהדיון הזה ב-1 באוקטובר היה יום אחד אחרי
הדיון אצל הרמטכ"ל בעניין הידיעות. אם זכור לכם, ב-30 בספטמבר התכנסנו אצל הרמטכ"ל
לדון על משמעות העדויות. זה היה אותו דיון שהגשתי לכם עליון רישום חלקי של ראש
לשכת הרמטכ"ל, שבו אני טענתי שזאת מלחמה, ודרשתי גיוס. לכן, הדיון הזה שהיה ב-1
באוקטובר, בו לא חזרנו מחדש לעניינים של אממול - - -

אבל היה שם פורום אחר.

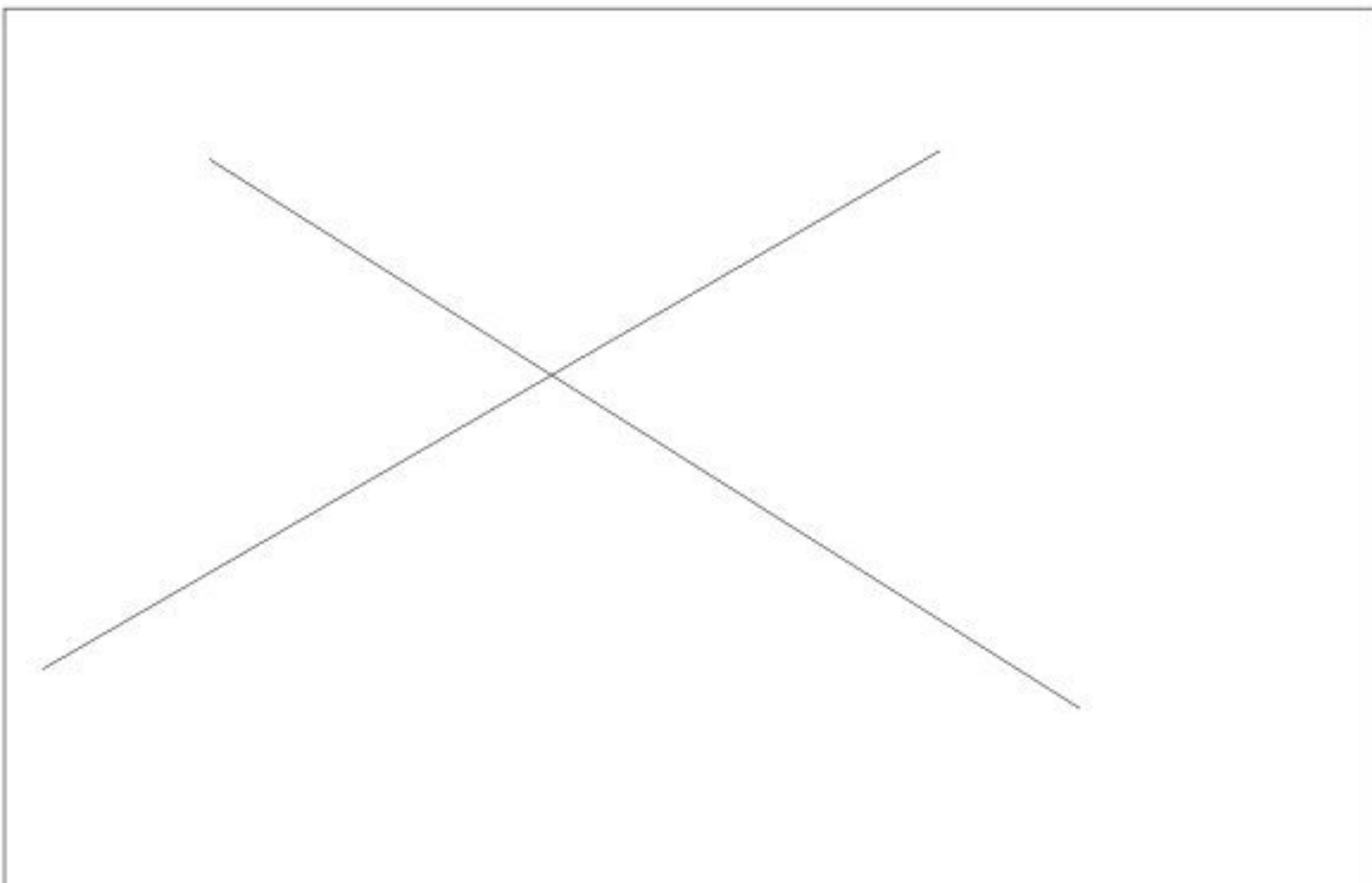
למקוב:

נכון. הדיון ב-1 באוקטובר היה המשך דיוני מטכ"ל, סדרה של 2-3

י. טל:

דיוני מטכ"ל בעניין ההתעצמות הערבית. בינתיים נכנסו באמצע הידיעות

האלה. אנחנו קבענו בדיון הזה שאין אפשרות לתקוף בזמנית בשתי חזיתות, שזה לא
מספיק חזק כדי לתקוף בזמנית בשתי חזיתות. זה מופיע בהערכת המצב מה-24 בספטמבר,
עמוד 38. ואנחנו לא נוכל לבצע הכרעות בעניינים אסטרטגיים מחוץ למדינות העימות.
כי הפעם זה היה רלבנטי, בקשר למדינות אצא ערב האלה שמחצמות מסביב, לרב וכל אלה.

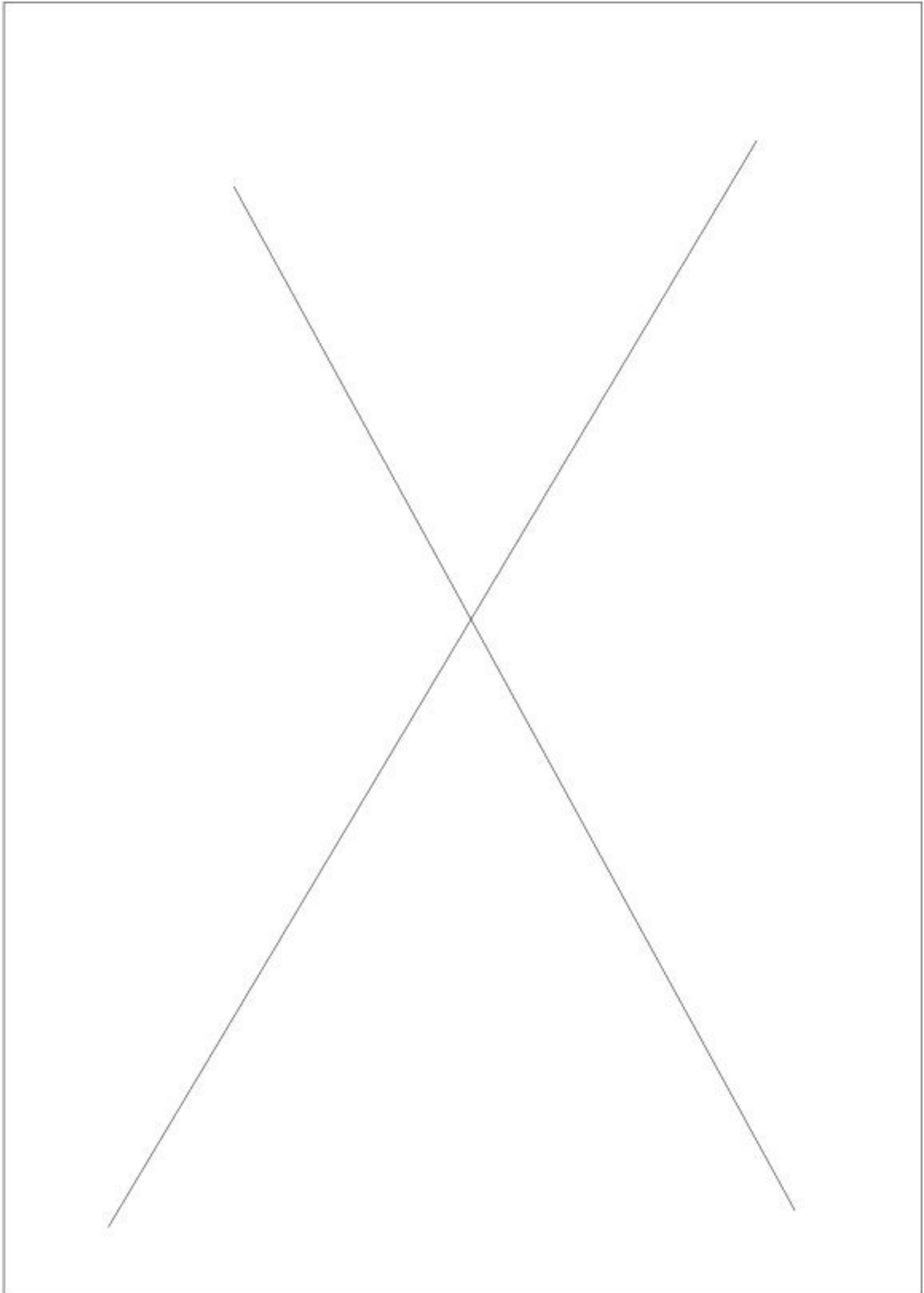

א.כ.

3068 -

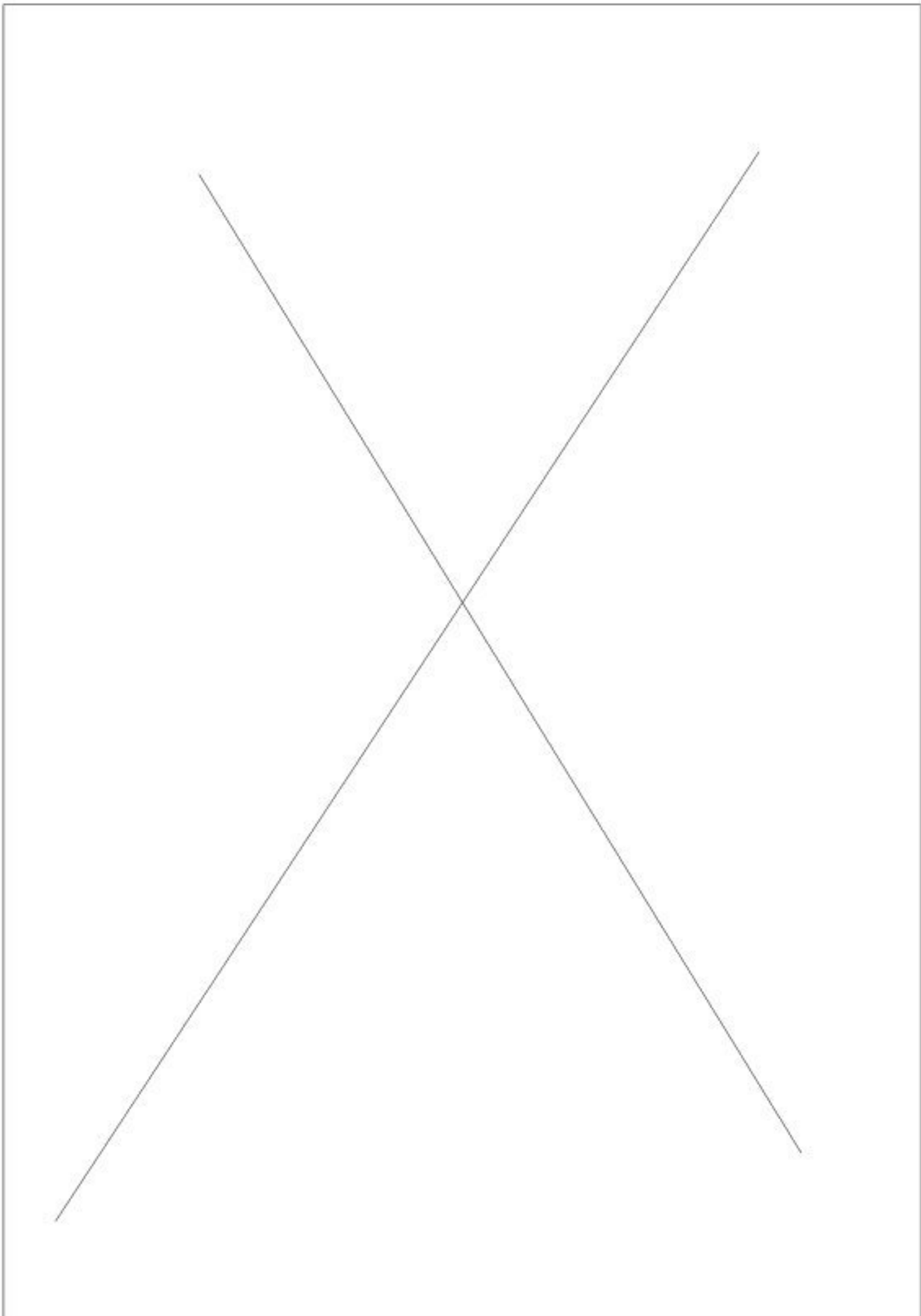
ועדת חקירה - 13.1.78
ישיבה נ'ה' - בוקר
העד אלוף י. סל

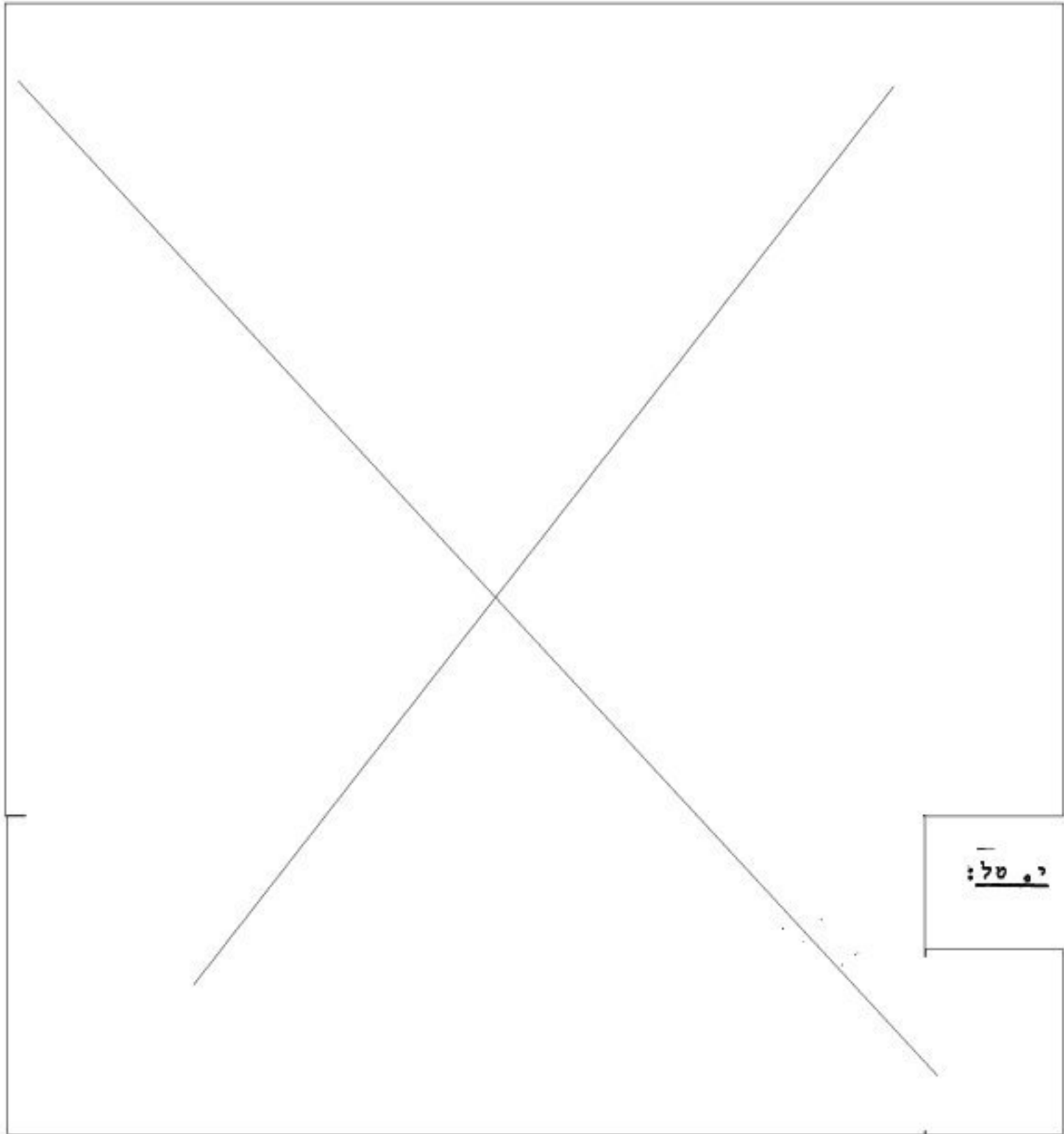

א.כ.א

3069₈₃ -

ועדת חקירה - 13.1.74
ישכה א' נ'ה - כוקר
הער אלוף י. טל

י. סל:

ולבסוף אגם לא המליץ שנבנה סדר כוחות יותר גדול מהתכנית הרב-
שנתית שלנו, שהיחה מתוכננת, בגלל ההתעצמות הערבית, על בסיס השיקול הפשוט שבמנחם
איננו יכולים להתחרות. תהיה לנו עוד אוגדה, אז להם יהיו עוד שתי רביזיות; יהיו
לנו עוד שתי אוגדות - להם יהיו ארבע, והבעיה דא בעיה איכותית וייזוס, ולא

כמותית.

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נ"ה בכוכר -העד: אלוף י. טל

סחי כוסל המושג "שובך יוניס"?

הי"ר אגרנט:ונקבעו קודים אחרים לשלוש דרגות שונות של כוננות.
יש בידי חיק "כחול לבן" אצטא ואגיע לזה.י. טל:

מה נקבע אז?

הי"ר אגרנט:

שמות קודים אחרים למצבים אחרים.

י. טל:

ובקודים האחרים המונח "שובך יוניס" לא מופיע?

נבנצל:לא מופיע. הוא פצ כוסל. המושג "שובך יוניס" כוסל,
והכרזנו ב"כחול לבן" על שלושה מצבי כוננות.י. טל:

איך הם נקראים?

נבנצל:

את השמות תיכף אגיד. הכרזנו על שלוש דרגות:

י. טל:

1. כוננות רק של המערך הסדיר; 2. כוננות להגנה.

כוננות של הצבא הסדיר עם גיוס חלקי של מילואים.

זה להגנה?

ידין:

כן. בהקשר לידיעות שהיו במאי. "כחול לבן" זה

י. טל:

הפעילות של הצבא לקראת אפשרות פתיחת מלחמה במאי, או בחדשים

הקרובים.

פלום מילואים חלקי?

ידין:

כן. והמצב השלישי: גיוס מלא.

י. טל:

היה גיוס מילואים חלקי אז?

הי"ר אגרנט:

לא. אני חייב לכם חשובה. גייסנו אז רק כמה עשרות

י. טל:

אנשים למערך הג"א.

לפי מה שאני בודק באג"ם מבצעים. האם יש לוועדה

אינפורמציה סוחרת?

נבנצל:

לי לגמרי לא ברור. זה במישורים שונים, אם אני מבין נכון,
אבל כאן יש סומכים יותר גדולים, אני הכנתי ש"שוכך יוניס"

זה משהו במערך הטקטי בקו.

ירין:

הוא עוד לא הגיע לזה.

י. טל:

אני מתחיל, אמרתי, מדרג המסכ"ל. אתה צודק, אדוני, כחטיבה
שבקו היה קיים המושג "שוכך יוניס". אני מוכן להתחיל מהמקום

שאתם רוצים. הלוגיקה שלי לא עומדת לי. זה גבול האינטלקט שלי. אני לא
יכול אחרת.

היו"ר אברנט:

אתם אומר ~~אפוא~~ שבמאי הכרזתם על שלושה מצבים: 1. כוננות
צבא סדיר; 2. כוננות צבא סדיר פלוס גיוס חלקי של מילואים;

ומצב שלישי - גיוס מלא. כוננות לגיוס מלא, או גיוס מלא?

י. טל:

תרשה לי לדייק. אקרא מהנייר. קבענו כך, ש"ההיערכות
ההגנתית מתבססת על הפריסה הנוכחית לצרכי בטחון שוטף, ועל

כוננות לחגבור כל פיקוד בגזרתו בהתאם לשלוש אפשרויות הבאות:

אפשרות א' - "סלע" זה אצלנו הקוד הכללי להיערכות להגנה, כאשר צה"ל
נפרס להגנה.

ירין:

לכל המצבים?

י. טל:

של כל המצבים. אפשרות א': "סלע" חלקי - סדיר. זאת אומרת,

זה אפילו לא כל הצבא הסדיר. זה מבוסס רק על הכוחות הסדירים

הקוד לזה היה "חול ים".

לסקוב:

חלקי סדיר זה "חול ים"?

י. טל:

"חול ים".

הער: אלוף י. טל

י. טל (המשך:)

אפשרות ב': חלקי מילואים, זאת אומרת, זה מערך המכוסס

על כל המערך הסדיר ועל תבזור חלקי באמצעות מילואים, לזה קראנו "גיר".

זה נקרא גם כן "סלע"? ידין:כן. כולם, כולם סלע. י. טל:אתה אומר שההוא זה: סלע חלקי סדיר. ידין:וזה - סלע חלקי מילואים, אני מסביר: זהו מערך המכוסס י. טל:

על כל הסדיר ועל גיוס חלקי.

הקוד הוא "גיר"? ידין:גיר. י. טל:

והמצב השלישי הוא היערכות מלאה של צה"ל. וזהפשוט "סלע".

מה הקוד של המצב השלישי? ידין:"סלע". י. טל:

שלושה המצבים האלה שהכרזנו עליהם בטלזן ברמה המטכ"לית

את דרגות הכוננות הקודמות, כולל את המושג "שוכן יוניס", ובאז במקומם.

אני עוד פעם רוצה לשאול: בפועל היה גיוס חלקי או לא? היו"ר אברנט:לא. גייסנו רק כמה עשרות אנשים למערך הג"א. 38 איש. י. טל:

לעומת זאת עשינו סידורים עצומים של כוננות, שאדבר א

עליהם לחוד במסגרת "כחול לבן".

היחה שאלה בפע - הקודמת, שאלתם אותי: מה עשינו לקראת המלחמה?

ואני עניתי לכם על השאלה, אבל בלי "כחול לבן", כי העשייה הכי גדולה זה

"כחול לבן". זה כתוב אצלי בתשובות להיום. הכאתי את כל החומר.

אני חוזר לפרשה "שובר יוניס" שהמטכ"ל הנחה כי צד להיפרס

בסיני בהקשר ל-6 באוקטובר, וזה בא לידי ביטוי במברק של אג"ם מבצעים, שאני מחזיק אותו כיד, ואני משאיר אותו לוועדה. הוא נקרא "אשור", הקוד הוא "אשור" -

פקודה מס. 2.

ממתי זה?

לנדוי:

זה יצא ב-5 באוקטובר בשמונה בערב.

י. טל:

כאן מורה הרמטכ"ל על פריסת הכוחות. והוא אומר: בהתאם

להתפתחויות חדשות, - המברק הזה הוא מברק של אג"ם מבצעים, לצבא - יגביר צה"ל

את רמת הכוננות מעבר לפקודה "אשור" שבסימוכין.

אתה הוצאת זאת מהתיק שלנו. אני ראיתי זאת.

ידין:

רפה הוא מורה לפיקוד הדרום, שהחטיבה הקדמית בלבד תישאר

י. טל:

בקו; וחטיבה אחת תישאר בביר-תמדה ובג'ידי, וחטיבה

אחת ברפידים.

401 בביר-תמדה.

לסקוב:

בית-הספר - ברפידים, 401 בביר-תמדה.

י. טל:

כלומר, אין מה לשאול את פיקוד הדרום או את האוגדה בסיני:

למה לא נערכים עם שתי חטיבות בקו? את זה יש לשאול את המטה הכללי. המטה הכללי

נפץ פקודה: חטיבה אחת קדימה, ושתיים מאחור.

זוהי הפקודה שהגיעה לפיקוד דרום ב-20 05?

לסקוב:

אינני יודע מתי היא הגיעה לפיקוד.

י. טל:

היא נשלחה ב-5 לחודש?

לסקוב:

כן. היא נשלחה ב-5 לאוקטובר בשעה שמונה בערב.

י. טל:

3076

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נ"ה בבוקר

הער: י. טל

היו"ר אגרנט:

איזו חטיבה כרפידים?

י. טל:

כרפידים - חטיבת ביה"ס של גייסות השריון.

ידין:

מה מספרה - 460?

י. טל:

460. 401 בכיר-תכדה. והחטיבה הקדמית - חטיבה 14.

העובדה שהפקודה יצאה בשעה 8 בערב - ואני כבר אמרתי

בפעם הקודמת - זה לא אומר שאז נודע לפיקודים שזוהי הפקודה. הפקודה יצאה

כמסכת דיבורים ותיאומים עם הפיקודים במשך כל היום, בטלפונים וכישיבות.

כולל אולי גם דיבורים של הרמטכ"ל עם אלופי הפיקוד בטלפון. זאת אומרת,

העובדה שהפקודה יצאה ב-8 בערב - היא יצאה רק כמסמך מסכם, אחת שסוכם.

ואם מותר לי להגיד חוזה-דעת אישית. אני חושב שלגבי

פיקוד הדרום - ובעצם כל הפיקודים - אני חושב שהפריסה הזו הייתה נכונה.

אינני חושב שהייתה טעות בעובדה - למרות שלא אני החלטתי על זה, אני לא מבין

פה על עצמי - אני בפירוש חושב שהפקודה הייתה הגיונית, אני חושב שמהלך

הקרובה כבר כשבה לגבי חטיבה 401 לפחות ממש הצדיק את זה. חטיבה 401

יצאה מביר-חמדה ומהגירי, השמידה חטיבה של האויב שהייתה מורכבת מגמ"שים

אמפיביים.

ידין:

זה היה בשבת.

י. טל:

השמידה חטיבה כזו שצלחה, השמידה את כל החטיבה של

פ.ט. 66 ונגמ"שים, אמפיביים, והחברה אל כל המעוזים

בגזרת סואץ באותו לילה.

לסקוב:

איפה הוגדרה המטרה של פיקוד דרום, מה הוא צריך לעשות,

כאם הוא מופתע. מה המטרה שלו? איפה זה הוגדר? יש

במברק משהו?

ועדה החקירה - 13.1.74
ישיבה נ"ה בבוקר

העד י. טל

המטרה מוגדרת בהכרזות האופרטיביים. והמטרה היא בכל

י. טל:

דרגות "סלע".

מהי המטרה של "סלע", "חול ים"?

לסקוב:

לכל דרגות "סלע" המטרה היא לכלוס ולמנוע הישגים מן האויב.

י. טל:

זה יותר שיטה, לא מטרה.

לסקוב:

אחה שואל אותי - מה כחוב בכוונה.

י. טל:

אפשר לקרוא מה כתוב ?

לסקוב:

לא הבאתי אתי את התכוננים האופרטיביים. זוהי הכוונה

י. טל:

המנוסחת שם, לפי כיטב זכרוני. אני לא הבאתי אתי את

תיק התכוננים, וגם בהערכות המצב - זוהי ההגדרה. זה מופיע פה בתיקים.

האם בעקבות "סלע" אז, אי-פעם - ברור שכבר לא ב-5 באוקטובר

ירין:

שעה 20.00 - אצאצאצא נדרש כל פיקוד, נאמר במקרה זה

פיקוד הדרום - להגיש לאישור או לתכנן ולהביא לאישור - מהי השיטה של הפיקוד

המסוים הזה כדי להשיג את המטרה הזו אשר מוגדרת ב"סלע"?

בהחלט. באופן הכי יטורי ומבוסס.

י. טל:

6 התהליך הוא כזה: כמסגרת "כהול לבן", הכוונות של מאי;

כאשר הוגדרו המצבים האלה, כל פיקוד היה צריך לעשות נוהל קרב מלא ולהוריד

את הפקודה עד לדרג ספקרי פלוגות, כולל אנשי מילואים ולטייל אתם בשטח.

והדברים האלה נעשו.

ב. כל פיקוד הציג בקד"ס רמטכ"ל - והמושב קד"ס ידוע כאן,

(קבוצה דיון סכצעי) - כל פיקוד הציג את התכנון שלו - פקודות סכצע, מפות, הכל,

3078

- 97 - 100 -

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נ"ה בבוקר

הער: אלוף י. טל

אד

י. טל (המשך:)

כמו כל מבצע, היה דיון והרמטכ"ל סיכם. וזו החכנית האופרטיבית שהייתה כל פיקוד.
בחכנית הזו מוגדרת גם המשימה, תכונה.

ועכשיו נלך הלאה. אני שוב אומר: אנו נשאל גם את אלוף

לדין:

הפיקוד וגם את הרמטכ"ל. בדרגים הנמוכים יותר - אנו פחות

או יותר ביררנו, פיקודים, חטיבות, וגם באוגדה, באמצעות פינקו...

נשארה פה נקודה לא ברורה, דבר אחד ברור, כפי שאתה אומר, ש"שובך יוניס" לא

היה בטרמינולוגיה המטכ"לית. ברור שהוא כן היה, אני עוד לא יודע אם בטרמינולוגיה

הפיקודית, אבל בדרגים מסוימים של הטרמינולוגיה הפיקודית הוא היה קיים. כי מפקד

חטיבה אומר: קיבלתי פקודה: להפעיל "שובך יוניס". גם "שובך יוניס" זה לא סתם.

פה עוד לא ברור לי - זה נשמע אולי מאלוף הפיקוד, אבל אם אתם יודעים - מהו

הקוד של אלוף הפיקוד להפעיל את, נכיה, "חול ים", או "גיר" או "סלע".

אחרי-כן - א1.

ידין:

האם היה לו איזשהו קור, או מטכ"ל לי אוחנסלי, או פיקודי שהוא אוחנסי לדבר אחר?
ולאור זה אני רוצה לשאול אותך שאלה, אם אתה לא יודע, אין לך מה לענות,
כלומר אם זה הניע למטכ"ל או לא.
אנחנו קיבלנו נתונים שכתוב משמש
שביום שבת בבוקר לפחות, כתוצאה מיום ששי, ההוראות היו להפעיל מה שהם
קוראים שם בחטיבות שובך יוניס מוקטן (י. טל: קטן), קטן, עד שעה חמש
אחרי הצהריים. מוקטן פירושו של דבר א) בלי שתי החטיבות שמאחור כעקרון,
חטיבה 14 היא צריכה לחעסק. אני תיכף אניע לבעיות שאני רוצה לשמוע מסך.
באחת ועשרה שתי החטיבות של הקו טענו שהן קיבלו הוראה ממפקד האוגדה להפעיל
את זה מיד, לא לחכות לשעה חמש. אתר ממפקדי החטיבות הצפונית, נוי, אלוש, טען
שכעשר שפועם דקות אחרי זה, ב-1.22 נדמה לי, הודיע לו מפקד האוגדה, כן,
פרט לסנקים שצריכים להכנס לרמפות שם, לסנפירים, אותם להפעיל כמו בפקודה
הקודמת בשעה ארבע, חמש. כמלים אחרות, בבוקר - להפעיל את הכל לשעה חמש;
כצהריים, באחת - להפעיל את הכל מיד, פרט במקרה של חטיבה בצפון 275
פרט לסנפירים.

השאלה שאני עכשיו שואל בפולה - האם הפקודה הזו
להקדים את שובך יוניס הקטן הזה, מיד, זו היתה הוראת מטכ"ל או לא? ב) האם
לעכב את הסנקים של החטיבה הצפונית מהסנפירים זו היתה הוראת מטכ"ל או לא?

אז אני אענה ככה: אני חושב שהפעיתי אתכם בדבר אחד -
י. טל: שלושת הקודים שנחתי דרגת הכוננות וכחול לבן,

אם בוטלו. הם לא היו כתוקף באוקטובר. כשעברה הכוננות של כחול לבן גם בוטלו
הקודים. בזה אני אמרתי גם כן כמובן שהעניף הזה מסובך מאוד של שובך יוניס.
ופיקוד הדרום חצה לשיטות הכוננות הישנות ולשובך יוניס ולקוד של שובך יוניס.

אחם במטכ"ל א=א=א בשבת לא השתמשתם במושב הזה של שובך
אגרנט:

יוניס?

למה? "אשור" אנו השתמשנו בקוד "אשור".
י. טל:

- אז פת "סלע" אנהנן יכולים לשכוח ? נכנצל:
- סלע רלבנטי בהקשר של מדוע בוטל שוכן יוניסזמנו. ז. טל:
ומדוע אתר-כך כאילו חזר.
- מה זה "אשור"? לנדוי:
- אשור זה שם הקוד של הפקודה בחמישי באוקטובר להכנס ז. טל:
לפרישת הגנה. המכרז הזה שאני הקראתי.
- אבל מבלי לציין את המטרה? זה רק פרישת כוחות? ירדני:
- מה "אשור" צריך להגיד? לסקוב:
- האם הועדה קבלה את הפקודה "אשור 1"? ז. טל:
- יש פקודה מהראשון לאוקטובר משעה 11 בערב, זה אשור 1, ז. טל:
"בהמשך לכוננות החגים ובהתאם להתפתחויות חדשה תוגבר רמת הכוננות בפיקוד
צפון ובפיקוד דרום החל מהראשון לאוקטובר". ופה יש ענין של פרישה ותגבור.
וביום ששי בערב במשך היום, יצאו הפקודות ותואמו, ובערב יצאה הפקודה
המסכמת הזה שהיא "אשור" פקודה מס. 2 - כלומר, ניתן קוד "אשור" לכוננות החל
מהראשון לאוקטובר.
- אשור 2 זה מהחמישי לחודש? אברנט:
- מהחמישי לחודש ב-20:00. ז. טל:
- אני בכל אופן, חסלח לי האלוף טל, אני כסר מזמן עזמתי ירדני:
אח הצבא יכול להיות שהדיעות שלי על נוהלים של
פקודות צבא הן שונות. אני רוצה להבין - איפה יצאה הפקודה, במקרה זה לדרום,
שהיא מסודרת מבחינת נוהל של פקודת מבצעים- שאומרת, מה האינפורמציה לאויב,
מה הכוונות, מה השיטה, מה לוח הזמנים, מה החימומים וכו' וכו'. אני רואה
בכל הפקודות שאני ראיתי של אשור 1 ו-2, זה פקודה בעצם שלפרישת כוחות עם
לוח זמנים. בכלל לא מדובר שם על לוח זמנים של מבצע עד יום שה וזה או עד שעה

3081

או.

ישיבה נה - בוקר
העד: אלוף י. טל

ידין:

ב) ביום ששי, אנלמכין חל שינוי. יש אינפורמציה כביכול 18:00. לא מצאתי באווט התיקים, אני עברתי על התיק הזה, גרסה לישגם רב-אלף למקוב עבר עליו, לא מצאתי איזשהי פקודה או אשור 3 או אשור 4 המתייחסת למידע הנוסף והוא המכריע בסופו של דבר של שנה בבוקר ובעקבותיו, מה צריך לעשות. יכול להיות שזה הכל היה בעל-פה, אבל מסמך אני לא רואה.

י. טל:

בשבת בבוקר הפקודה הנוספת היחה גיוס. לפי שכיכרנו על הגיוס, על השלבים שניתנו אישורים. במקביל, הלא כאן כבר היה נוהל קרב חפוז מאוד, במקביל הכמטכ"ל תדרך את אלוף פיקוד הצפון ואת אלוף פיקוד הדרום מה שנקרא פקודה בעל-פה.

למקוב:

באיזה שעה?

י. טל:

אינני יודע.

למקוב:

בשבע בבוקר?

י. טל:

אינני בטוח. אני חושב שאת אלוף פיקוד הדרום הרבה יותר מאוחר, משהו עד הצהריים.

ידין:

זאת אומרת, לא יצאה פקודה בכחב מהמטה הכללי?

י. טל:

טחי?

ידין:

בשבת בבוקר.

י. טל:

בודאי שלא. הכל כבר היה חפוז והחל משחיים היה כבר תחת אש.

למקוב:

אשור טס. 2 שיצא ב- 0520 הוא לא רלבנטי למצב שהיה

ביום שבת. לפני 0520 לא ראה לפניו את המצב שהיה בשבו

י. טל:
 את המצב שהיה בשבת הלא במטה הכללי ראו רק עם הידיעה
 שכאה בלילה ואז החחיל מארכע בכוקר, מחסש בכוקר,
 החחיל מחלל השרים הזה.

לסקוב: אשור 3 לא יצא?

י. טל: כודאי שלא.

ידין: במלים אחרות - אם אנתנו רוצים לדעת מה הפקודה
 שניתנה מהמטכ"ל, מראש המטה הכללי, לאלוף בפיקוד הדרום
 במקרה זה לאור הידיעה שכערב יהיה משהו, - אנתנו בשלב זה לפחות צריכים
 להחבס על עדויות בעל-פה של ראש המטה הכללי אל אלוף הפיקוד?

י. טל: אני לא בטוח. יכול להיות שראש הלשכה שלו רשם
 סטנוגרמה.

ידין: אבל אני מחכוון מבחינת מסמכים רשמיים של המטה
 הכללי של אג"ם מבצעים, אין יותר מסמכים בענין זה?

י. טל: במפקד, החל משבת בכוקר הכל היה כסימן של ---

ידין: אני לא מנסה להסביר למה.

בבאבא י. טל: אבל אני מבקש להסביר למה, כי מהשאלה יכול להשתמע
 שהיה פה ליקוד.

ידין: יכול להיות.

י. טל: טוב, אתם השופטים. אבל לא היה פה שום ללקודי,

זה נוהל קרב חפוז, כשהכל בנוי על פקודות בעל-פה

וכידוע לך ככה גם נוהלה המלחמה. חוץ מכמה מבצעים יוזמים שראו אותם אולי

קודם, כל הפקודות במלחמה בעל-פה לפי ההתפתחות. כיום שנת היה כסימן מלחמה

טמט. גם המקודות לגיוס לא ניתנו בכחב אלא בעל-פה. הלא הקטסטרופה שקרתה לנו
במלחמת יום כפור היא ההפתעה הור. ולכן כל מה שעשינו כיום כפור, אני אומר
את זה בפה מלא, היה אלתור אחר גדול. הכל היה מאולתר.

אבל צריך להיות רישום באיזה יומן של המטכ"ל של הרמטכ"ל לנדוי:

בתיק כתוב פיקוד דרום - מרש"ל = שובך יוניס קטן. לסקוב:

שפיקוד דרום הודיע למרש"ל? י. טל:
יכול להיות.

אף אחד לא מזדעזע מזה ששם כתוב שפיקוד דרום - שובך לסקוב:

יוניס קטן. אם היתה סטיה, אם זה הרג מהוראות ראש
המטה הכללי, או אג"ם מבצעים על מה שצריך לעשות. אז אם מבצעים שובך
יוניס קטן, אז מישהו היה צריך להגיד שהוא מאשר את זה או שזה סטיה.
מה זה מנעול?

מנעול זה מצב כוננות ג'. זה קור. י. טל:

לפחות למדנו היום איפה אנו צריכים ללכת. ידין:

רשם לי מה להמליץ לכם איפה למצוא קצה החוט. י. טל:

לדעתי אתם צריכים לשמוע את ראש אג"ם מבצעים,

ראש מחלקה מבצעים בענין הזה, ולפי דעתי כל ייחור החוטים ואת הרמטכ"ל

כי אני לא יודע מה הוא אמר לאלוף הפיקוד וכל הייחור זה פיקוד הדרום והאוגדה.

אנו מתקרבים לזה. אטרחי לשופט אגרנט שנצטרך להזמין ידין:

את ראש אג"ם מבצעים.

אתה יודע שלפיקוד דרום יוצא מברק שמודיע על כוננות לסקוב:

ספינה?

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נה"ב בוקר
הער: אלוף ישראל טל

כוננות ספיגה זה בסדר, זה לא יכול להיות הכל, אבל זה אלמנט נכון.

י. טל:

כוננות ספיגה זה בסדר אם מתכוננים להתשה; אבל אם מתכוננים למתקפה בשעה 16:00 זה לא יכול להיות

לסקוב:

כוננות ספיגה.

מדוע? על המתקנים ברפידים לא צריכים כוננות ספיגה?

י. טל:

אלוף טל, רגע, אחת לא מביין, מה שאנחנו מצאנו שה בז'רגון של הקודים - האלוף שולח כוננות ספיגה. אבל אנחנו שאלנו את האנשים מה זה כוננות ספיגה. הם רואים שיש הבדלים בין כוננות ספיגה לשוכך יונים. כוננות ספיגה זה עיקר בקשר עם הבונקרים, זה לא בשבילן אוטומטית שטנקים ייצאו

ידין:

ידין:

הם וחלילה. / לא מצאנו הוראה מפיקוד למשל על שובך יונים

י. טל:

אבל יש לנו את זה בתיק בדרג של האוגדה ולמטה. יכול להיות שאצל השליש של הרמטכ"ל יש הסטנוגרמה הזו. אנו עוד נשאל את הרמטכ"ל; אני אמרתי לועדה באופן בלתי רשמי, על דעת אחריותי, שנדמה לי אצל הרמטכ"ל מתאריך מסויים, אינני יודע אם זה היה כבר בשבת בבוקר, היתה החלטה של כל הדברים שנעשו שם.

אני חושב שכן.

י. טל:

אני לא יודע אם זה כבר משבת בבוקר. אם כן, אז ודאי שיהיה חומר. אם תהיה סטנוגרמה, אז ודאי טוב.

ידין:

אחרי כן רב.

לפני כן רשמה א.ז.

ר.ב.א.

-111-

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ה (בקר)

הער: אלוף ג. י. טל

י. ידין:

אני לא יודע אם זה כבר משבת בבקר, אם כן ודאי טוב.

אם יביא סטנוגרמות, ודאי טוב, בשלב זה אנחנו הסחמכנו

על מסמך שאתה הגשת, ושם לא מצאנו פקודות מבצעות משבת בבקר על הפעלת

לא "שובה יונים", ולא דבר אחר, פשוט לא ידענו מה זה.

אני פשוט רוצה שיהיה לי ביטחון. ז"א, ההוראה המעשית,

אותם ההוראות המעשיות שניחנו לאלוף פיקוד אם להכנס עד 5, או להכנס עד 6,

אם זה "שובה יונים" קטן, או "שובה יונים" מוגבר, וכו', אלה דברים שנחנו

על ידי ראש המטה לאלופים בערך בפגישות של 7 בבקר. זה נכון?

י. טל: כן, כך אני חושב.לנדאו: ולא דרך אג"ם?י. טל: לא, נעשתה פה בפירוש עבודה מקבילה, וזה רגיל בפרקטיקה

של נוהלי קרב - שכשהכל חפוס, בזמן שהמפקד נוחן פקודות

למפקדים, המטה עושה את סדורי עבודת המטה. אנחנו עסקנו בגיוס באותו זמן.

י. ידין: אז למה אנחנו צריכים את אג"ם מבצעים?י. טל: בשביל כל הסמנטיקה. אני אגיד לך יותר - "שובה יונים",

כשהוא חזר להיות תקף בפיקוד הדרום, הם גם הוצג בפני אג"ם

מבצעים בזמנו, וקיבל אישור.

י. ידין: זה עדיין אותו המפקד, שטרן?י. טל: כן. וחוזר מזה הוא פשוט יודע יותר פרטים ממני.

הוא גם דבר בטלפון עם הרכה עם קצין אג"ם.

היו"ר אברנט: אחרי ש"שובה יונים" בוטל, הוא חזר לתוקפו?י. טל: כן.היו"ר אברנט: מתי זה היה בערך?

ישיבה נ"ה (בקר)

הער: אלוף י. טל

י. טל: אני לא זוכר. זה אגף מבצעים יוכל להגיד בדיוק.

יש סיכום בכתב. היה דיון אצל הרמטכ"ל, אם אני לא טועה בזמנו,

וסוכס - שמצב הכוננות שהיה בעקבות חודש מאי, כעצם הסתיים. ואז בוטלו

הסדורים המיוחדים האלה וחזר לקדמותו "שובה יוניס" בפיקוד דרום. אני יותר

פרטים ממש לא יודע, מוזכרים לחקור את האנשים.

ח. לסקוב: האם נכון להניח, שביום שבת ב-7.30 נזכח אלופי הפיקוד

גם בקשר למלחמה בשתי החזיתות - מי קודמת למה, ומה יהיה

תפקידו של חיל-האוויר וכו'?

י. טל: צריך לשאול את הרמטכ"ל.

ח. לסקוב: אחת לא יודע.

י. טל: אני חושב שכן. אני חושב שהרמטכ"ל דבר אחס, איך הוא רואה

את המלחמה. אני חושב, אבל אני לא יודע.

היו"ר אגרנט: אנחנו גמרנו את הפרק הזה ובוה נעשה הפסקה בהריים.

הישיבה תתחדש ב-3.30 אחה"צ.

ה פ ס ק ה

ישיבה נ"ו (אחה"צ)

הער: אלוף י. טל

אם אני יכול לספר לכם על כוננות "כחול לכן".

י. טל:

במאי, כאשר הגיעו הידיעות עשינו פעולה רבות

להגברת הכוננות. אחר כך השארנו את הכוננות לתקופת החגים. בינתיים היו

התראות על אוקטובר, כך שאפשר לראות את הסדורים שהתחילו בהקשר למאי

כרצף אחד שלם שהגיע עד אוקטובר. כאן יש תיק עם כל הדברים שעשינו.

אני אשאר את התיק, אני רק רוצה להגיד כמה דברי יסוד.

למשל, השקענו 78 מיליון ל"י, לפי החשבון הזה שבידי

בכל מיני סדורים. ש-54 מיליון מהם היו הקדמה. פשוט הקדמנו פרויקטים,

ועשינו כ-73 על חשבון 74, חלק מהדברים. וכ-20 מיליון פשוט היתה חוספת

נטו. חלק מהדברים שהקדמנו היו על חשבון 73. ואם תרשו לי אני אתן דוגמאות.

הקדמנו הקמת מפקדת אוגדה. היתה צריכה להכנס לסדר הכוחות

במרץ 74, והקדמנו את הקמתה.

איזה שוגדה זו?

י. ידין:

זו אוגדה 210 בפיקוד הצפון. הקדמנו את הקמתה ליוני

י. טל:

73. אותו הדבר נכון לגבי פלוגת הספקה אחת, גדוד

חיל הספקה אחד, וחטיבת 164, הקדמנו הקמת 2 גדודי טנקים סמך 74 למאי

73. אחד למאי ואחד לאוגוסט 73. עמדנו לנטל פלוגת נגמשי"ם סדירה בסיני,

וכיטלנו את הביטול. הקמנו פלוגת נגמשי"ם נוספת בשביל האוגדה של סיני.

הקמנו את ימ"ח כביר-קמדה והוספנו לשם 64 טנקים.

מה זה היה?

י. ידין:

הקמת מחסני ההירוק כביר קמדה של מילואים.

י. טל:

כמה טנקים?

י. ידין:

64. פאפאפא 37 סנטוריונים והיתר פטורים.

י. טל:

גדוד טנקים אחד לחטיבה זה פאפאפא הסנטוריונים

3088

ר.כ.א.

- 2 -

13.1.74 - הערת החקירה

ושליבה נ"ו (אחה"צ)

העד: אלוף י. טל

י. טל:

והפטונים זה גרור ציור לאוגדה הזו. הקמנו כמילואים גרור הנדסה לאוגדה הזו. וההקדמה ואתה מאוקטובר 73 ליוני 73.

השאלה אם להקריא את כל סדר הכוחות, זה עשור

יחידות שהקמנו.

זה במסמך הזה?

י. ירדין:

כן. כאן יש מסמך אחד שהוא נותן בחמצים את כל הרשימה.

י. טל:

אני רוצה לבצע בנושאים נוספים שעשינו, אחד מהם זה עניין

האב"ן. היתה שאלה..

אחה מביש את זה?

היו"ר אברנט:

כן את כל החיק.

י. טל:

זה יהיה חיק מס' 216.

היו"ר אברנט:

אני רוצה עוד כמה נושאים להזכיר, ובמיוחד על האב"ן,

י. טל:

באופן מיוחד - באיזה מידה צה"ל היה בפונדיות.

הגברנו את ההצטיידות בסנקים בקצב של 2-3 סנקים

ליום במקום חצי סנק ליום.

זה לא שייך לאב"ן?

י. ירדין:

לא. אני בכוח מדלב על האב"ן עוד כי אני רוצה לתח את

י. טל:

כל הפרק.

הגברנו את ההצטיידות בסנקים (שיקום הסנקים בבתי המלאכה)

ל-2-3 סנקים ליום במקום חצי סנק ליום.

החקנו 74 בגמ"י פיקוד.

אני מכין שאתה אומר - שהגברנו את ההצטיידות?

היו"ר אברנט:

כן. את הארטיילריה המתניעת שבמרנו להסב. זרזנו הקמת

י. טל:

ארטיילריה מתניעת בצענו את ירי הפטיחות וכן הלאה.

3089

ר.ב.א.

- 10-3 -

ועדת החקירה 13.1.74

ישיבה נ"ו (אחה"צ)

העו: אלוף י. של

י. של:

הכנסנו אותם לסדר"כ יוחר מוקדם. אחו הרבר נכוון לגבי ציוד קשר (יש פה רשימה שלימה) מקלעים ועוד ציוד ששקמנו.

עכשיו בענין האב"ך.

קודם כל כ לליח אבאגא - אפשר להגיד שצה"ל לא היה

אף פעם בכוננות כללית של אב"ך וגם היום לא. למרות שכל פעם הושקעו מאמצים.

זה אף-פעם לא היה בסדר עדיפות וקדימויות גבוהה. וכמו לגבי פריטים אחרים, מבחינת

עדיפויות, אנחנו באב"ך, כאשר אני אומר אנחנו, אני מתכוון לא רק לתקופה האחרונה

אלא כדוקטרינה בצה"ל במשך כל השנים.

התגוננות פסיכית זה אומר - לא רק הצבא אלא כל

הארכלוסיה וזה לא נוגע רק למסיכות-גז. זה נוגע למסיכות גז, למחקנים אטומים,

למחקני סיפור וכך הלאה וכן הלאה.

המשך דבריו לרטה א.א.

דווקא בשנים האחרונות נעשו כמה צעדים רציניים בכיוון של התגוננות פסיכית.

אבל אני לא יכול להגיד שהצבא כוננות או שהאוכלוסיה כוננות.

המקלטים שנבנו לאוכלוסיה נבנו לפי תקנים ובסידורים ומתקנים

שבחלקם מאפשרים התגוננות^{אב"ך}, כחלקם בנויים כך שהם יכולים לקלוט ציוד שמתאים לצורך

זה. במקלט צריכים להיות סידורי מים וכל מיני דברים, הוא צריך להיות אטום,

צריכים להיות בו מסננים מרכזיים, עם קומפרוסרים שמכניסים אויר וכן הלאה.

המקלטים באמת נבנו לפי התקנים האלה, אבל בלי הציוד, או בלי רוב או חלק מהציוד.

מה שכן נעשה רציני זה שהוקם בית חרושת כארץ למסכות גז,

והוא ייצר מאות אלפי מסכות גז וממשיך לייצר. כך שיש מסכות גז לחלק גדול של

האוכלוסיה.

גם לתינוקות?

לנדאר:

רציני להגיד זאת. לא לכל האוכלוסיה, כי מסכות גז לתינוקות הי

י. טל:

יש נושא פרובלמטי מאד. עסקו בזה הרבה בפיתוח בחו"ל ובסיגול מסכות מחו"ל.

רק לאחרונה הוחלט ופותח דגם מתאים לילדים.

כשאני אומר שגם בצבא לא היתה כוננות אב"ך רצינית, אני מתכוון

לזה שמפעם לפעם נחנו ציוד לצבא, נחנו מסכות, קנינו ציוד, אבל האמת שלא אימנו

את הצבא בזה ברצינות, אם כי יכולים להציג ספרות הדרכה ויכולים להציג חכניות

הדרכה וכו'. אבל אני באופן אישי לא קורא לזה הכנה רצינית, כי להכין את הצבא

באופן רציני, מבחינת האימון, זה אומר כעצם כל יום לעסוק בזה וכל יום להתאמן

בזה, וזהל בהיותו צבא פילואים וצבא סדיר עם משימות של כסחון שוטף כל הזמן -

יותר מזה, גודל הצבא הסדיר בדרך כלל היה אוחו המינימום ההכרחי למשימות השוטפו

בלי עודף, לכן אני לא יכול להגיד שנושא אב"ך נכלל בין הנושאים שזכו לעדיפות

גם בשנים האחרונות. כעבר כמעט לא עסקנו בזה, בהשוואה לתקופות קודמות צהל אולי

עוסק בזה אולי באינטנסיביות פי עשר יותר גדולה, גם כמה שנוגע להצטיידות,

גם כמה שנוגע לשילוב ~~הצבא~~ בתכנונים אופרטיביים, מבחרגילים. יחד עם זה,

זו לא דרגה כזאת שהצבא יכול להחשב לצבא שמוכן להגנה פסיכית באב"ך.

מכחינה מודיעינית הנושא מכוסה טוב?

נבנצל:

אם אתה מתכוון לדיסקציה,

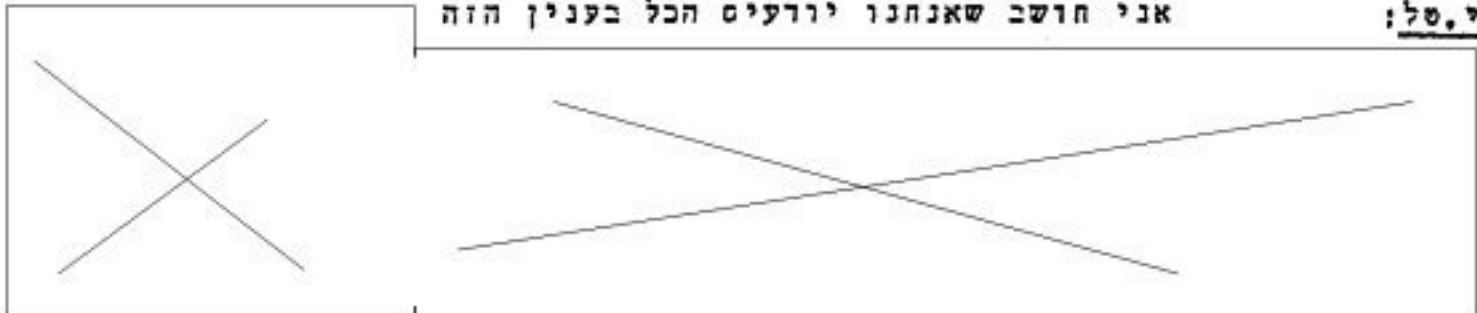
י.סל:

לבני האויב.

נבנצל:

אני חושב שאנחנו יודעים הכל בענין הזה

י.סל:

לסכום אני יכול לתזור ולהגיד,

למשל, הסנק החדש שאנחנו בונים הוא כבר

בנוי להגנה בפני גז. הסנקים שקנינו בארצות הברית קנינו עם המחקנים והציוד להגנה בפני גז, והקפדנו להחקין את זה בכל הסנקים, וזה קיים. מהבחינות האלה אני יכול להגיד שבעשר השנים האחרונות או 6 השנים האחרונות נעשה הרבה מאד בצה"ל בכיוון של הגנה פסיכית. אבל הייתי אומר, חמיד עשינו את זה כמי שכפאם שם, ומבחי עדיפויות ומאמצים לא הצלחנו לבטל דברים אחרים בפני זה, וזה לא עמד בסדר עדיפות העליון. בכחול-לבן דאגנו לרקנון מלאי המסכות וחלוקת המסכות בכנפות חיל אויר, במר"של, בכוננות חלוקה מיידת. אנחנו גם העפדנו את המסכות לחלוקה לאוכלוסיה בכוננות. הוצאנו צוותי פיקוח ובקורת לכל יחידה צהל ובדקנו את כוננות אב"ך והדרכנו את כל היחידות.

יש לנו פה דו"ח, אפשר לקרוא לזה תלונה של קצין במילואים, שייך

ידין:

כנראה ליחידה פיקוח אמצעי לחיכה, והוא אומר שהיה אחד מהצוותים

שהוטל עליהם לבדוק, והוא סוען שהרו"ח שמסר היה די עבוס.

נכון. זה תהליך של פיד-בק. הדוחים היו עבוסים, ואנחנו אימנו

י.סל:

יחידות, חידשנו ציוד, והקמנו מחדש על הרגלים וחילקנו את היחידות

לפי החקן צריכות היו להיות יחידות אובדחיות. יש גדוד ארצי ויחידות אובדחיות.

חילקנו את זה לפיקודים, בנוי לפי שיטת הלכנים, שפיקוד יוכל להקצות לאוגדה

לפי הצורך וכו'. כלומר, זרזנו את הענין ועשינו סידורי אד הוק לכוננות, במסגרת הכוננות הבלתי-מספקת, שאני מדבר עליה כמאפיין כללי.
נבנצל: כשאתה מדבר על אב"ך, אתה מחכוון למעשה רק לגז?

י. טל: גן ומלחמה ביולוגית.

נבנצל: לאלף לא?

י. טל: בעצם כל מה שאמרתי רלוונטי גם לאלף, אבל לא זו הכוננות שהיינו

ערים לה. לא זו הסכנה. כי גם המקלטים שדיברתי עליהם, גם

המסכות, גם אמצעי הטיהור, גם אמצעי הגילוי והזיהוי, כל הדברים שאני מדבר

עליהם הם בעצם לשלוח הדברים, אבל המניע הוא לא השלישי, כי לא זה רלוונטי.

הקמנו יחידות גילוי וזהו נוספות, זרזנו הקמת סדר הכוחות, הזמנו 2500 כגדי מגן

לאנשים שצריכים להעסק באופן מרוכז בנושא, בדקנו מערכות הסינון במקוויים,

תיקנו חלק, החלפנו חלק וכו'.

נבנצל: מי אחראי לנושא הזה?

י. טל: בצהל אחראי המחקר והפיתוח לצד של התורה, והיל הנרסה לחלק

של ההפעלה, וחוז' מזה כל אגף במטכל בחחום העיסוק שלו, ללוגיסטי

אחראי אב"א, לכח אדם אכ"א וכו'. אבל אתה שואל על אחריות מקצועית חילוית, אז

לפיתוח אחראי המחקר והפיתוח, ולהפעלה - השיוך החילי של היחידות האלה הוא חיל

הנרסה.

נבנצל: יש מישהו שזה תפקידו הספציפי?

י. טל: לא. זו אחריות אורגנית טמס של חיל הנרסה, כמו שהוא אחראי לביש

ולבינוני ולהנרסה קרבית.

נבנצל: ובמחקר ופיתוח?

י. טל: במחקר ופיתוח יש מחלקה שעוסקת באמצעים מיוחדים, והיא אחראית.

נבנצל: מי בראש המחלקה?

י. טל: בחקופה שאני מדבר עליה היהשחל, עכשיו קצין ששטו לכני.

נבנצל: באיזה דרגה?

- י. טל: אלוף משנה.
- לנדאו: הג"א עוסק באוכלוסיה אזרחית בלבד?
- י. טל: הג"א עוסק באוכלוסיה האזרחית.
- לנדאו: יש כודאי קשר?
- י. טל: כן. היחס בין חיל הנדסה ומחקר ופיתוח ובין הג"א הוא כמו היחס ביניהם ובין פיקוד ^{1א} חיל אויר או חיל הים. כלומר, הג"א הוא הצד של הפיקוד, הוא המפקד וחם נוחנים לו את השרותים.
- נבנצל: מי אחראי לזה בהדרכה?
- י. טל: מחלקת ההדרכה במטכל.
- נבנצל: מי באופן ספיציפי?
- י. טל: אין פונקציה מיוחדת, כמו שבהג"א אין פונקציה מיוחדת, כמו שבאכ"א אין פונקציה מיוחדת. כמו שאמרת, האחראיות על ההורה היא דוקא במחקר ופיתוח, וזה החריג. אתריות לתורות השונות היא בדרך כלל במחלקו ההדרכה. לנושא זה האחראיות במחקר ופיתוח.
- י. טל: במוצב הפיקוד העליון הם
- י. טל: משחקים תפקיד לא רק של מטה אלא גם של צנורפיקוד
- אני יכול להגיד שנעשה פעילות רבה מאד, נעשו הרבה פעולות גם בתחום ההצטיידות גם בתחום האימונים, גם בתחום הפיקוח והכוונות במה שנוגע לאב"ן. זה כן, ואולי אפילו בפרופורציה יותר מאשר בתחומים אחרים בשנת 1973. יחד עם זה, מבחינה סך הכל המצב וההישגים, זה לא בעדיפות, זה לא היה בעדיפות, אני לא מאמין שזה יוכל להיות בעדיפות גבוהה גם בעתיד, כי צריך להשקיע בזה ללא שום פרופורציה כמעט.
- יריין: לחיילים בקו מחלקים היום מכרות?

י. טל: כן. גם במלחמה, חלק על חשבון האוכלוסיה. ובינתיים כל זה הושחח

במלחמה וחילקנו סט שני לכל הצבא. לא רק מסכות, מסכות ומערכות

גילוי וזהו וכל הדברים האלה.

נכנצל: לקחו והסטוק של האזרחים בשביל הצבא?

י. טל: גם סהסטוק של האזרחים. הענין הוא פשוט, האזרחים גויסו.

יחד עם זה, אני לא יכול להגיד שיש לכל האומלוסיה בארץ

מסכות, בשום אופן לא. לקראת אוקטובר, מה שכן עשינו, הכנסנו את המערך של המסכו

לכוננות של חלוקה לאוכלוסיה, נדמה לי כוננות של יומיים. בדרך כלל זו פרוצדורה

ארוכה לחלק את המסכות, אבל עשינו את הצעדים להיות בכוננות לחלוקה.

לנדאו: אני מכין שכל התכנית הזאת לכוננות כחול-לבן היתה מועדת לא

לפעם אחת, לאביב 1973, אלא לכל מקרה.

י. טל: כן. המניע היתה כוננות אביב 1973, אבל מה שעשינו זה כבר

לתמיד. לכן גם באוקטובר לא היה מה לעשות מבהינה זו של

הקמת יחידות ועוד, כל מה שאפשר היה לעשות להקדים תקציבים ועוד, מיצינו את זה

כבר בחודשים שבין מאי ואוקטובר.

לסקוב: נושאים כמו ~~הצפייה~~ הצפייה וחנועה וירי לילה, תחמושות שהיו

קריטיות, טובילי סנקים, ציוד אישי, נכללו בתוך ההקדמות או

הגדלות פלאי שעשיתם?

י. טל: חלק כן וחלק לא. למשל, רכב, הגדלנו שיקומים. לילה - הקדמנו

וזרזנו ייצור כוונות פסיביות לסנקים. זה רעיון שלנו, מין

פילטר אינפרא-אדום שמוסיפים לכוונת של הסנק, ואז באצם אין לך כוונת אקטיבית

אינפרא אדום, שאותה תמיד פסלנו וגם היום אני פוסל אותה, אבל אתה יכול לנצל

את האינפרא-אדום של האויב: אם הוא מאיר בפרוז'קטור, בפנס, אתה יכול לנצל.

לנדאו: זה השפנפים האלה?

י. טל: לא, השפנפן זה לחצפית. זה אקטיבי. אני לא זוכר את הקוד, זה

לסלסקופ של החוחן. זרזנו דברים כאלה.

לסקוב: נשק אישי, תחמושות -

3095

יש לי תיק שלם על נשק אישי ותחמושות.

י.טל:

כוד שאלה אהח על מסכות. לפי החקן המסכה האזרחית היא לא

נבנצל:

זו שצהל היה צריך לקבל?

תלוי איזה. צהל צריך כמה סוגים. יש מסכות של צהל שהן פיוחדות

י.טל:

צבאיות שמאפשרות ללכת עם מכשיר קשר עם אוזניות, כלומר הן

גם במקום אוזניות, ויש מסכות של צהל שהן גם כאלהוגב מאפשרות להתחבר לפילטר
מרכזי בחוף סנקים וכו'. יש כמה סוגים. אבל המסכה האזרחית הרגילה היא לשרותים
בצהל, לחוסכי העצים ולשואבי מים, לכאלה שאין להם פונקציה היא גם הצבאית.

אחרי כן אב

מח"ל גם הכיאו אותם כמו ב-1967?

נכנצל:

אני חושב שלא. אני לא בטוח כי החבר
שכל המסיכות שהכפון מארצות הברית היו פסולות,

ע.טל:

ודרך הנסיון שלנו החבר לאמריקאים שיש קטטרופה גם באמריקה על כל המסכות
הצבאיות שלהם. כל הפילטרים בעצם לא היו פונקציונליים וגם האמריקאים לא ידעו
אח זה, כך שאני לא בטוח שהביאו עכשיו מאמריקה. אבל אני לא רוצה לטשטש
על ידי כל הסיפורים האלה את העובדה הביסית שלא ייחסנו לזה אף פעם דרגת עריפות
עליונה, וכך העניין הכספי הזה הוא יותר פסיכולוגי מאשר אפקטיבי. מצד שני,
הוא דורש מאמצים כאילו שהוא היה אפקטיבי. צריך לזכור שגאז עצבים, וזה
הגאז הסטנדרטי, חוקף את האדם לא דרך דרכי הנשימה בלבד.

ידין:

לנו נאמר שהחיליים הסוריים למשל, כולם

היו מצויידיים גם בשכמיות וגם במסכות.

י.טל:

המפקד, אין כזה רבותא. במלחמת השחרור

כל הצבא המצרי היה עם מסכות ברייק כמו

הצבא הכריטי. בקדש היה יותר ציוד להגנה פסיכית נגד גאז לצבא המצרי

בקדש ובששת הימים מאשר לצבא האמריקאי או הגרמני. ציוד יוצא מן הכלל.

למה, לא צריכים להגיע עד אוקטובר, פספיק לראות בששת הימים מה שהיה. לא היה

חסר להם סיכה אפילו. כל מה שיש בכל הצבאות המודרניים יחד, היה להם.

אז זה ידוע ואין כזה חדש. בכל תקופת צה"ל ללא יוצא מהכלל זה היה המצב; לערכים

היו התקנים הסטנדרטיים לפחות של הצבאות האירופיים, לפחות לערכים, ולנו לא.

כמפדה ויש שינוי כצב"ל, זה דווקא בשנים האחרונות. בתחום הזה.

אם אתם מוכנים לשמוע על הנשק הקל, או על

החמושת קודם, זה יותר חשוב - זה תיק שאני אשאר לך, אני לא אעבור על כולו,

אבל על הסך הכל כדאי.

אגרנט:

איזה תיק זה?

י.טל:

על חמושת.

היתה צעקה, זו למשל דוגמא מובהקת של מיתוס, בשלא היתה החמושה משת במלחמה. העובדות הן אלה, אם תרשו לי, אני גם אוכל להסביר ככמה מלים למה נוצרה ההרגשה הזו. החמושה סנקים למשל - במלחמה היתה הרגשה שזה פריט קריטי ושנחננו גורמים את החמושה הסנקים. האמת היא כזו - במרץ 1972 היו לנו 264 אלף (במספרים עגולים - אני נותן את התיק ובו כתוב בדיוק, אז אני מדבר במספרים עגולים); החמושה 105 מ מ לסנקים שזו החמושה העיקרית שלנו לסנקים היו לנו 264 אלף; ובאוקטובר 1973 - היו לנו 304 אלף. הוצאנו במלחמה 163 אלף. כלומר, לו לא היה מגיע אף פגז אחד מהאמריקאים גם אז היינו נשארים עם קרוב לחמשים אחוז.

לסקוב:

זו יכולה להיות תמונה נכונה כללית,
אבל היא לא מתחייבת להיות נכונה במצב שהיה.

י. טל:

ביחידות?

לסקוב:

כן.

י. טל:

אמרת שאני רוצה בסוף להסביר למה
נוצרה ההרגשה שאין חמושה.

נכנצל:

אח אומר מיתוס. אני שמעתי את שר הבטחון
מדבר על זה בכנסת.

י. טל:

(א) אני הזכרתי. (ב) אני בפירוש אומר בגלוי
שיש הרבה מאוד דברים שבהם אני חולק על שר הבטחון

(ג) יש הרבה מאוד עובדות שבעיני הם נראות אחרות. אני מוסר את המספרים הרשמיים
של אגף אפסנאות ופחאר כפי שנבצק עכשיו כזה"ל במחסנים אחרים המלחמה מה המצב שם.

לסקוב:

והדיווחים היו-יומיים של אגף אפסנאות יש לך?

י. טל:

כרגע לא, פה כיד אין לי. עכשיו, אני אמרתי
מהסוף. אני אמרתי שאני לאגיד

היחה ההרגשה שאין חמושת.

לך פסדר שלך.

ידין:

אני לא אומר שאני ידעתי שיש חמושת. גם אני

י. טל:

במלחמה חשכתי שאין חמושת ורצתי אחרי

במסוסים האמריקאיים. ואלוף פיקוד הצפון עשה לי חנאי שהוא יעשה את ההתקפה על החרמון
כתנאי שאני אשיב 2500 פגזים לאטילריה 155 מכיוון שאין לו אף פגז. וגם אני
חשכתי והוא חשב שאין אף פגז. למה חשכנו שאין אף פגז? כיוון שפיקדנו וניהלנו
את המלחמה רע. אני חיכך אגיד למה. אבל אני עכשיו אומר קודם כל את העובדות.
כמדינת ישראל ברשות צה"ל היו בפתיחת המלחמה 304 אלף פגזים 105 לטנקים, וכשהמלחמה
נגמרה החבר שירינו ואיבדנו והתפוצצו 163 אלף.

כמה היה בהחלטה?

אגרנט:

304 אלף פגזים 105 מ"מ צרפתים לטנקים

י. טל:

היו: 43 אלף. היה רק פריט אחד קריטי גם במלחמה

מכחינה ההרגשה זה היה מסען הלול.

מסוג זה?

ידין:

לא. היו 11 אלף.

י. טל:

מה עם ה-105 צרפתים?

ידין:

אפילו לא כתבתי כמה נשארו כי את רובם לא ירו.

י. טל:

אניסוכר עכשיו על הפריט מתוך ה-105 מ"מ צרפתי

על הפריט הקריטי. קודם כשדיברתי על חמושת של 105 מ"מ העיקריים, הלא זה

מחלק לארבעה סוגים.

ברור, ברור.

ידין:

נתתי לכם את הסך הכל, כי פה זה לא החלק בין

י. טל:

קריטיים ללא קריטיים. בצרפתים היה רק סוג אחד

קריטי, זה מטען חלול. היו לנו 11 אלף וירינו שש אלפים ו-800. 75 מ"מ מ.50,
גם כן לסנקים, זה הסנק הכי נחות שלנו, תחמושת הקריטית הייתה עוד פעם מטען
חלול, זו התחמושת היחידה שיכולה להשמיש סנק טוביסי. היו 10,900 ירינו 6,400.
זה מה שנהגו לסנקים.

היה גם סיפור שהבריטים משתקים לנו את הצנטוריון
מפני שאינם מספקים תחמושת. היה בימים הראשוני

לנדוי:

של המלחמה, אתה זוכר את זה?

אולי דובר על חלקי האלוף מסויימים?
לא, אני חושב תחמושת.

י. טל:

לנדוי:

אנחנו את התחמושת חלק גדול מייצרים לבד.
ב) חלק גדול מאוד מהתחמושת אנו קונים מארצות

י. טל:

הבריית, כך שאם היה סיפור כזה,

הה. כל העתונות הייתה מלאה חקפו את היח שהוא
עשה אמברגו על כמה אניות.

ידין:

דרך אגב, עד היום האמברגו קיים. ויש לנו חוסר
קריטי בחלקי חילוף.

י. טל:

לנדוי:

לא, דובר בעתונות על תחמושת.

ידין:

דרך אגב, יכול להיות. יכול להיות שהייתה תחמושת
שהייתה צריכה להגיע והם לא נחנו לה להגיע.

י. טל:

אני לא על זה מדבר.

אנחנו לא השגנו את הסנק של הצנטוריון או אצו
עדיין זקוקים לאספקה מאנגליה?

לנדוי:

אין הבדל בין הפגזים שלהצנטוריון לבין הפגזים
של הפסון לבין הפגזים של סנקי השלל שלנו שהכנסו

י. טל:

לסדר הכוחות שלנו. מסל-התחמושת, בכל הסנקים שש אותו תותח ואותה תחמושת.

את התחמושת אנו כדרך כלל הכאנו משלושה מקורות: מאנגליה, פארצוח הכריח ומעצמנו, אנו מייצרים את זה. מה שקובע כשמתחילה המלחמה זה לא מה מזמנים מחו"ל שה לא מה מייצרים כי מפילא זה מאוחר מדי. קובע מה יש במלאים של זה למלחמה. המלאים של זה"ל בנויים על 250 פגזים לטנק. אף פעם לא היו לנו 250 פגזים לטנק אלא חמיד קצה פחות. לכל סדרה הכוחות שלנו למשל, כולל חיל האויר, יש אויר ויבשה עד 1977 בשכיל להגיע למלאים המלאים שאנו קבענו לחקן בחמשה ימים מלחמה צריך להשקיע מיליארד לירות. כשמחליטים להשקיע את הסכומים האלה התחמושת מגיעה כעבור שנה וחצי-שנתיים. יש מועדי אספקה והשפה וכן הלאה. לכן אני הבנתי שמה שחשוב זה לדעת האם זה"ל היה מוכן, האם במחסנים של זה"ל היתה תחמושת. על זה אני עונה כעת. אני לא עונה כעת למה כיחידות לא היתה תחמושת. אני עונה על השאלה האם במחסנים של זה"ל היתה תחמושת, והמספרים האלה מדברים בעד עצמם. אני אראה היכף את זה כחתך של גרפיס גם עם התחמושת האמריקאית מה היתה המשמעות שלו

זאת אומרת שהאמכרגו הכריטי לא היה פטאל
ליפמי המלחמה כענין התחמושת?

לנדוי:

בהחלט לא.

י. טל:

גם לא בחלקי חילוף?

לנדוי:

בחלקי חילוף כן. לא דווקא במלחמה אלא גם
אחרי המלחמה.

י. טל:

אם מבין שהראגה אז היתה לא למלחמה מתק-מחרתי
אלא אם המלחמה תימשך נניח.

יריין:

עכשיו כל הסנקים של זה"ל בלי יוצא מהכלל

י. טל:

מאז המלחמה ועד עכשיו בקו החזית. הסנקים האלה

כל יום צורכים חלקי חילוף. לכן האמכרגו הכריטי על חלקי חילוף בכמה פריטים

קריטיים לצנטוריהנים הוא בהחלט חמור. הוא בהחלט מדיק לנו היום. כלומר, כשאתה

מלחמה אתה צריך לגמור אותה בכוונות, לא לא בכוונות, כיחוד שאחה ממשיך את

3101

א.ו.

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נז - אחר הצהריים
הער: אלוף ישראל טל

אח הכוננות שלך. כתחמושת ארטילריה-203 מ"מ היו לנו 9700 ירינו 4700;
175 מ"מ נפיץ - היו 23 אלף ירינו 24 אלף. זאת אוכרת זה הפוטט היחיד של
תחמושת שלולא היינו מקבלים מהארמקיאקאים, לא היה לנו מספיק. היינו גומרים
ער הפגז האחרון. יותר מזה, ~~כמה~~ לן היינו לנו יותר פגזים, היינו יוריס
יותר, אלא אנד קימצנו בזה והרגשנו שאנו צריכים מזה.

היחה איזה סיכה מיוחדת כמחיר או במשקל
מדוע היו פחות?

ירי:

זה תוחח חדש. זה לא היה תוחח רגיל שקצבלנו
אותו, זה היה אקט מדיני פאר-אכסלנס מהאמריקאים

י. טל:

שסיפקו לנו אותו. והם סיפקו שלושה גרודים ואחר-כך במפתיע, לא בזמן, הם
שלחגדוד רביעי. סך ג'ססה כזו וכן הלאה. התחלנו להצטייד בתחמושת ולאגור
כתחמושת לפי שלושה גרודים. בינתיים גדל כאופן כלתי צפוי סדר הכוחות שלנו
בעוד גדוד וזה ככר הקטין את הממוצע על קנה, וחוז מזה סדרה גדולה מאוד של תחמושת,
אנילא זוכר כמה, אבל אנש טיפלתי בזה לפני כמה חודשים התפוצצה. באמוניסהיו
לנו צרות, התפוצצו קנים ונהרגו גם אנשים. ואני הקפאתי לדמה לי חצי מכמות
תחמושת והכאנו ~~מפחיסים~~ מחוז-לארץ, והתחילו לעשות פילומי רנטגן, והתברר
שהתחמושת פגומה; גם אצלם וגם אצלנו ועככו את האספקה ואת הצטיידות עד לכחינת
העניין.

אחרי כן מי.

לפני כן רשמה א.ו. מ.י.

3102

ועדה החקירה - 13.1.74
ישיבה ג' - אח"צ

הערות: אלדף י. טל

זה לא נגמר כשהמלחמה תפסה אותנו. היו על זה מחקרים ועבודות אינטנסיביות מאד, עם מומחים אמריקניים. זה היה כל כך קריטי, שאני אישית התערבתי בזה, והייתי כמה פעמים במעבדות ובדקתי. במלחמה השתמשנו בזה, כי במלחמה אתה מסתכן ומשתמש גם בחמושת פסולה.

בכל אופן, אגיד שבהיותו יחסית תוחת חדש אצלנו, עוד לא הגענו לאגירה גדולה של חמושת. בכל אופן זה התוחת היחיד שלא הייתה בשבילן חמושת, אאללז לא...

ה-155 מ"מ - זה התוחת הסטנדרטי שלנו, יוזה עיקר

הארטילריה שלנו. היו לנו 142 אלף פגזים, ירינו במלחמה 118 אלף.

על זה אפשר להגיד שזה כבר כמעט ואיננו בזמן המלחמה.

ירי:

כן.

אלדף י. טל:

אז זה גם כן היה קריטי.

ירי:

מרגמות 160 מ"מ - היו לנו 44 אלף; ירינו 30 אלף.

אלדף י. טל:

120 מ"מ - היו לנו 142 אלף; ירינו 59 אלף.

מרגמות 81 מ"מ - החמושת הקריטית היא נפיץ - היו 270 אלף;

ירינו 50 אלף.

נבנצל:

כשאתה אומר "היו לנו", זה בחחילת המלחמה או עד סוף המלחמה?

ב-6 באוקטובר.

אלדף י. טל:

ותוך המלחמה גם סופקו חלק.

נבנצל:

אני מבין את השאלה. כשאני אומר היה לנו ב-6 באוקטובר,

אלדף י. טל:

זה שלא סופק שום דבר ב-6 באוקטובר.

אבל לאורך כל הקו סופקו דברים.

נבנצל:

כן, אבל זה לא משנה.

ירי:

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נז' - אחה"צ

ס"י.

3103

הער: אלוף י. טל

אלוף טל:

לא ב-6 באוקטובר. אני מדבר על יום אחד. ב-6 באוקטובר
היו למסל 142 אלף פגזים 155 מ"מ.

נכנצל:

אבל אם הוך המלחמה עוד התווספו, אז המצב כשהתחילה הפסקת
האש הוא לא מה שהיה ב-6 באוקטובר מינוס מה שירינו.
הוא לא נותן לנו את המצבה של היום. הוא ביקש לדעת מה
היה בזמן המלחמה.

ידין:

אלוף טל:

אתה צודק, ארוני. אני חיכך מראה אח זה, גם את ההתפתחות
עם החוספת. אני מדבר, נניח שלא היינו מקבלי שום פגז
מאף אחד, לא מעצמנו ולא מהאמריקאים - זה היה המצב.

נכנצל:

זאת אומרה, כשאחה אומר שהיה מצב קריטי, זה אצא מצב
קריטי היפותטי, מפני שיכול להיות שבינתיים ממילא עוד

קיבלנו.

ידין:

לא, לא. אני חוזר לשאלה. החכנון של המלחמה היה צריך
להיות מבוסס על כך שלא נהיה במצב קריטי מיד, בלי שנקבל.
אז זה תלוי לכמה ימים המלחמה מתוכננה.

נכנצל:

ידין: אז נאמר כך: על אחת כמה וכמה.

אם הוא רוצה לומר שהיו 304 אלף פגזים, הוצאנו 166 אלף,
וזה לא כולל מה שעוד קיבלנו - אז אפשר להגיד שהמצב בשטח זה היה טוב.

לסקוב:

א לדיוק שלי זה מספיק.

ידין:

זהו. אם הוא אומר שהיו 270 אלף מרגמות וירינו 50 אלף,
ואפילו לא כולל את מה שקיבלנו - אז זה מספיק כדי להגיד

שבפריט הזה המצב היה טוב. אבל אם א הוא אומר שהיו 142 אלף 155 מ"מ, וירינו
118 אלף - אז זה קריטי, אפילו אם הוא יגיד שקיבלנו נניח סאמריקה כאותו הזמן.

נכנצל:

אחה לא מקבל את זה? אורכה, אני רוצה להכין.

לנדוי:

זה תלוי באורך הלחימה, כמובן.

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נו' - אחה"צ

הער: אלוף י. טל

אנתי היה מענין לדעת אם זה היה קריטי היפודחטי לגלא לולא

נבנצל:

קיבלנו, או אם היה קריטי מפני שלא קיבלנו.

הוא בסך הכל מדבר על מה שיש במחסנים, מה שקובע לנו זה

לסקוב:

מה שהיה בשדה.

הוא אומר כמה היה וכמה ירינו.

היו"ר אברנט:

פה נתתי פשוט את ה"סטוקים", וזה רלבנטי רק לשאלה אחת:

אלוף טל:

האם לצה"ל היו מלאים...

אם הוא התכוון נכון למלחמה, זה שייך לכוננות.

יריין:

... כמו צבא שצריך להיות מוכן לסלחמה או לא, זה מראה

אלוף י. טל:

שהיו מלאים.

אתה גמרת עם כל החמושת?

לסקוב:

נחתי דוג אותה, פה יש גם חמושת קלה וזה הכל.

אלוף טל:

דמוקטים גם כן?

לסקוב:

דוקטים, אם יש בחיק הזה - אינני יודע.

אלוף טל:

אם יש לך, אז זה מספיק לי.

לסקוב:

אינני בטוח.

אלוף טל:

9-9 מ"מ, ו-300, כל אלה יש לך.

לסקוב:

זה יש, כן. דוקטים - אין. אני יכנל להביד שלא היו

אלוף טל:

דוקטים. היו לנו אולי 40 אלף דוקטים.

זה הכל?

לסקוב:

כן. כדנתיים מאז אנחנו הנחנו כסיני לכד קרוב למיליון

אלוף טל:

דוקטים.

טוב, קיבלנו איזה 200 אלף, לא?

לסקוב:

כן. ואני אומר שבסיני אני הנחתי עכשיו לכד קרוב ל-מילי:

אלוף טל:

דוקטים, 50% מהם נגד טנקים.

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נו' - אחה"צ

הער: אלוף י. טל

מ.י.

-

כי זה מנתאם לשרשרת הלוגיסטית של האספקה מבחינת הדרגים. יחד עם זה מסובך, זה מסעה, פסיכולוגית, בצורה כלתי רגילה, כי אנשים באמת חושבים שכשאומרים תקן או 5 חמישה ימי לחימה, זה אומר שהצבא התכונן ל-5 ימים של לחימה. לא רק אזרחים חושבי כן; גם כפוי"ם קשה ללמד את זה. אז בזמן האחרון שינינו את זה. ואנחנו לחלקי חילוף וכך הלאה פשוט מגדירים בשעות מנוע. למשל לטנקים זה 100 שעות מנוע. בחמושת כתבתי פה 250 פגז, זה רפורמה שעשינו כתחילת שנת 1973. אני החלתי לשנות את הסמנטיקה בתחילה שנת 1973, ואנחנו קבענו שזה 250 פגז. זה אקוויולנטי לתקן ב-5 ימי לחימה במובן הפסכרו-מדעי הזה שהסברתי קודם.

ירי: 5 ימי לחימה פירושו של דבר שהכלי הזה - מהבוקר עד הערב,

במשך 5 ימים, יורה במה שהוא מסוגל טקטית לירות.

אלוף י. טל: כן. אבל האמת היא שמה שהקראתי לכם בעת, כמה ירינו

במלחמה - והיו קרבות קשים מאד במלחמה הזאת עם ירי...

ברמת-הגולן זה אחד המצבים הלא רגילים במלחמה, שטנקים הפסיקו את הקרב כי הם גמרו את הפגז האחרון והם היו אצאצא מוכרחים לנסוע אחורה לקבל פגזים. בסנטוריון יש הרבה מאד פגזים, 70 פגז בטנק. בטנקים הרוסיים יש 34 פגז ו-54 פגז. בסנטוריון יש 70 פגז. היינו צריכים להפסיק את הקרב כדי למלא אותם בעוד. אז אלה היו קרבות מאד אינטנסיביים, ולא סתם קרבות אינטנסיביים; השמרנו מעל ל-2000 טנקים בשתי החזיתות. כלומר, על כל טנק שמשמידים יורים עשרות פגזים. כך שהעובדה מהמספרים שאני מקריא לכם כעת מוכיחה שכשאנחנו אומרים תקן ל-5 ימי לחימה, אין הכוונה ל-5 ימי לחימה אבסולוטיים, שזה מה שאפשר לעשות.

הדברים האלה נשמרים בסוד. אף צבא לא יודע על שום צבא

אחר איך הוא נוהג. וגם אנחנו לא יורעים. אבל יצא לי פעם אחת לדעת על הצבא

כי הם קראו לי לארגן להם את השריון. לקלוקולציות הייתה צריף. לדעת

כמה "סטוקים" יש להם. כי רציתי להמליץ להוציא טנקים משימוש, ואז צריך לדעת כמה

3105

מ.י.

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נד' - אהה"צ

הער: אלוף י. טל

ידין:

שמעתי פה מאיזה מפקד חטיבה שהיה פה, הוא אמר לי בהפסקה שבגזרה שלו הניחו 100 אלף מוקשים נגד טנקים, בימים

האחרונים.

אלוף טל:

אני חושב שהשארנו למצרים ירושה לרור.

מה שהשוב בתחמושת זה תחמושת פר-קנה, אז בטנקים 105

מ"מ למשל, הקו הזה (מראה בגראפים) הוא התקן: 250 פגז לטנק. זה מה אצאג שצריך לפי תקני הכוננות של צה"ל.

העמודה הזאת (?) עם העיגול זה מספר הסנקים, כ-5 באוקטובר

היו לנו 1687 תותחים 155 מ"מ לטנק, ופגזים היו 167 לקנה, כשהחקן היה צריך להיות פה (?). זאת אומרת זה מה שחסר לנו לחקן שלנו.

נבנצל:

על מה מבוסס חקן כזה? על ימי לחימה היפוחטיים, או על מה?

אלוף טל:

אני כסביר, אני רוצה בראש לבקש את הסכלנות שלכם, זה יותר מסובך מ"שובך יוניים" והצחת התעלה גם יחד.

ידין:

ביחוד כששואלים את האלוף טל, הוא יתן לנו אז את כל הטכניקה.

אלוף טל:

אם אגיד רק בקיצור את השורה החתונה. דרך אגב, אנחנו

נוכל להמציא לכם חוברת עם הפורמולות והכל. זה מבוסס על

מידגמים סטטיסטיים של הרכה מלחמות, מפלחמת העולם ועד עכשיו; זה מבוסס על אבולוציה

של אלפי קרבות במחשב, כל מיני סצנריו'ס ששמים במחשב, ובערך מוצאים סודל כמה

פגזים יורים כיום נגיד בהגנה, מכלי נשק מסויים, כמה בהתקפה, כמה בשטח הררי, כמה

בשטח מדברי וכן הלאה. איזה שהוא מקום. והקן זה שני בטניים. בטן זה מה שנכנס

לכלי. נגיד טנק שיש בו 54 פגזים, התקן שלו כדרך כלל יהיה כפול מהבטן. זאת אומרת

מה שיש בחוך הטנק, ובדרך כלל מה שיש בדרגים ביחידה או על-יד היחידה. וימי הלחימה

זה כדרך כלל חצי בטן. אצא אתה יכול לשאול אותי: למה לכם כל הטיבור? הטיבור הוא

ס.י.

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נר' - אתה"צ

הער: אלוף י. טל

זה עולה. כמה זה עולה - זו גם שאלה כמה תחמושת יש במחסנים. הם לא רצו להגיד לי, אז אני הפסקתי את העבודה. ואז היתה ישיבה אצל שר ההגנה והוחלט להגיד לי, כי אי אפשר להסתיר את זה, והתברר שזה בדיוק אותו דבר. אבל זה ממש מקרה. אנחנו לא יכולים לדעת על צבאות אחרים בשום אופן.

ובכן אחם רואים שב-5 באוקטובר היו לנו 167 פגז לסנק; כ-15 באוקטובר היו לנו כבר 205 פגזים לסנק, לא משום שקיבלנו פגזים, אלא משום שהושמדו לנו סנקים. אחם רואים שמספר הסנקים ירד מ-1,687 ל-1,031, כלומר מצב התחמושת משתפר גם ככל שאתה מאבד מערכות נשק. וזה מה שקובע במלחמה את היחסים. ב-22 באוקטובר כבר היתה לנו גם תחמושת אמריקנית. אבל בלי האמריקנים היו לנו 960 סנקים 105 מ"מ, והיו לנו 151 פגז לסנק. ואז הגיעה התחמושת האמריקנית. לולא היתה באה התחמושת האמריקנית, היו לנו 128 פגז במקום 151 בתאריך הזה.

א זכך אחר כך זה הולך ועולה, אבל זה כבר אחרי המלחמה. מה שמעניין זה שהתחמושת האמריקנית התחילה לשנות את המצב פה(?) , ב-22 באוקטובר, בסנקים. ולולא היא היתה באה, היינו בתאריך הזה עם 128 פגז לסנק במקום 151. את המלחמה התחלנו עם 167 פגזים לסנק. אלה הפרופורציות שבאמת קובעות.

דרך אגב, הגראפים האלה שאני מראה לכם ישנם פה בספר. הספר

הזה הוכן כשביל הועדה.

בגראף הזה אנחנו רואים את ה-155 מ"מ. היו לנו 200 תותחים,

620 פגז לתותח. כשבאה התחמושת האמריקנית, ב-22 באוקטובר, היו לנו 150 תותחים ו-246 לתותח.

פגז, במקום 620 פגז, 246 פגז אפצאץ לולא התחמושת האמריקנית באה, היו לנו 128

פגז לתותח בלבד, ב-22 באוקטובר. וזה מה שקובע. כך שמי שאומר שהיינו תלויים

בתחמושת אמריקנית - אילו היינו צריכים להמשיך להילחם עוד שבוע-שבועיים, הוא צודק

עדות אלוף י. טל:

זה הפריט היחיד במלחמה שבמלחמה בעצם גברנו את המלאי שהיה לנו, ולולא האמריקנים לא יכולנו להשמש בתוחם הזה, ככל הגרפיק, זה כמספרים אבסולוטיים כיצד ירדנו מהחמושה וכיצד עלינו.

אם זה כל כך טוב היה, אז למה כל כך רע?

ידין:

זו השאלה. אני יחדע שרכ-אלוף למקוב כאמכוש בשאלה הזאת,

אלוף טל:

ועכשיו אני חולך לענות עליה. המצאי של החמושה נמדד

במתקני המטכ"ל. מה שהמטכ"ל מקציב, נחשב מכהינת המטכ"ל כבר כלא קיים, ולמעשה זה נמצא בפיון... בגדודי האספקה, בדרגים של היחידות. נכון שחלק מהחמושה זאת הולכת לאיבוד, אם למשל משאית ההפכה לוארי, היא התהפכה עם החמושה שכלכה לאיבוד. אם משאית נפגעה מפגז או מהפצצה מן האויר ושיירה בווערת ומתפוצצת, הפרטים הלכו לאיבוד. אבל כל אותם משאיות, ואלה הרוכ, גם בגדוד האספקה שגם באצאאא אובדתי, וגם בדרגים ששה גדודי, כל החמושה הזאת אם היהירה לא מושכת - נגיד הגדוד, גדוד סטנקים שפועל, אם הוא לא מושך חמושה מהדרגים שלו, ואם הדרגים לא מושכים מגדוד האספקה וגדוד האספקה לא מושך מהמטכ"ל - מאבדים את שליטה. הנוהל בקרב הוא שלא להיות דכקים בענין זה. להיפך, אם אפשר לחפור בהעברה - חוסכים. למשל, אם יכולים למשוך לחטיבה ישר מגדוד האספקה חמושה שממילא מונחת של על רכב ישר לטנקים - עושים זאת. ומדלגים על הדרגים. ואז יוצא מגדוד האספקה הוא ריק, אבל הדרגים מלאים, וכך הלאה.

מה שכאן קרה במלחמה, היות שהקרב היה דפנסיבי, מתקני

המטכ"ל היו סאד קידמיים. בסיני זה ברפיה, כבלוזה וכיר-חמאדה. ברמת הגולן זה ממש ברמת הגולן, מתקני המטכ"ל עצמם. היחידות משכו ישר ממתקני המטכ"ל, וכל החמושה שכעצם היחה בגדודי אספקה ובדרגים, בעצם לא השתתפה במחזור. מה שאני אומר בעת, זה השערות.

3110

כל דרגי הכינים האלה של התחמושת לא השתתפו כנראה
כמחזור. כעצם זה היה כאילו מלאי מת מבחינת החשכונוח שלנו והשליטה שלנו.
ונוסף לזה, אתם ציינתם כבר את הצירים הסתומים וכן הלאה, וחלק גדול מהתחמושת
בטח היחה תקועה שם. אני אומר "בטח", כי הלקחים האלה עוד לא נברקו, ואין דוח"ת
טרוייקים. אני רק יכול לנחש שזו התופעה. לו היינו באופנסיבה, הקונצרטניה
בזאת היחה נפרשת, כין אאאאא מקקני המטכ"ל וכין האוגדות שנלחמו, היו נפרשות,
ובהכרח משתתפים כמשחק גם הדרגים וגם גודרי האספקה. במצב הזה, המלחמה היחה דפנסיבי
ואפילו ההנועה היחה אחורה גם בסיני וגם ברמח הגולן.

כך שאני מניח, שזו הסיבה שאלוף פיקוד הדרום, אלוף
פיקוד הצפון, צעקו שאין להם תחמושת, ואנחנו שלחנו להם תחמושת או מתקני המטכ"ל
או מהמטוסים האמריקאים הגיעו, כאשר כעצם כשטחים שלהם יכול להיות שהיו עשרות
ומאות משאיות מלאות תחמושת.

לסקוב: זה בדיוק מה שהיה, וגם הצירים היו סתומים.
אלוף טל: לדעתי, מתקני מטכ"ל מראש לא היו בנויים קדימה מדי.
אני הפסקתי חלק מהבינוי הזה, כשאני נכנסתי לתפקיד. גם ברמח
הגולן וגם בסיני הערכנו בזמננו כשבאנו, שזה קדימה מידי. ואני חושב שזה היה
לרועץ הפעם בגלל השלב הדפנסיבי.

לסקוב: כלומר, מחסור בתחמושת היה. זה שתחמושת היחה על רכב
או במקום אחר, זה לא שינה את העובדה באותו רגע.
אלוף י. טל: כענין כזה יש תמיד שחי שאלוח. האחת - האם הלוגיסטיקה
הצבאית פעלה בסדר והאם ליחידות היחה תחמושת. שאלה
שניה - האם מדינת ישראל וצבא הגנה לישראל הכינו מלאים מספיקים למלחמה. אלה
שתי שאלות נפרדות. מה שאני הראיתי כאן היום, היו - אני לא יודע אם להגיד מספיקים
אבל המצב היה משכיע רצון. דרך אגב בהיסטוריה של צה"ל מעולם לא היה מצב כל כך

משביע יצונו מבהינת כלאים פערים והשוואה לתקנים, כמו באוקטובר.

היו"ר אגרנט: אהה מניח שהלונגיסטיקה לא היתה בסדר?

אלוף י. סל: באאאאא אני אביד אחרת, אני אביד זאת וודאי עוד מאות

פעמים כהקשר למלחמת יום הכיפורים! היות ~~א~~הפפתענו,
 והיות ואת כל המלחמה הזאת ניהלנו באופן מאולתר, בכל החומים ובכל השטחים,
 הסודל לא עבד לפי הציפיות, אלא הכל היה אימפרוביזציה אחת גדולה. מזה סבל גם
 נושא ההחמושה.

מנדוי: עוד לא הבנתי מה שאמרת על המיחקן המטכ"לי. הוא היה

יותר מידי קדימה או יותר מידי אחורה?

אלוף י. סל: לטעמי יותר מידי קדימה.

לנדוי: הלא זה מקצר את דרך האספקה לחזית.

אלוף י. סל: בגלל הסיעון הזה בנו אוהס כל כך קדימה. ולטעמי זה לא

היה בסדר תמיד. א' זה מסוכן. אם לאוייב יש בכל זאת הצלחה,

והאופנסיבה מצליחה, הוא בעצם משחלף על מחקני המטכ"ל שלך עם הכלאים הגדולים.

זה קרוב. הוא לא צריך להגיע לשם. מספיק אם הוא יתקדם וזה נכנס לסווח החותחים

שלו. ברמת הגולן זה סעיד על עצמו. זה פראש בסווח החותחים.

לנדוי: אבל מה פעל בכל זאת.

אלוף י. סל: אני לא יודע בדיוק. קשה לי להאמין שזה פעל, כיוון שהסורים

היו שם. הלא בזמן האופנסיבה הסורים הגיעו לקו הזה.

לנדוי: הם הגיעו גם למקום של מחקן כזה?

אלוף י. סל: אני לא יודע אם הם הגיעו למקום הגיאוגרפי הזה. אבל

לעומק הזה הם הגיעו.

כלומר; מכל הכחינות,

היתה לנו נטייה להידחף יותר מדי קדימה עם תשתית ומתקנים לוגיסטיים.

יש לך גם רימונים בתומר הזה?

לסקוב:

פה לא ראיחי רימונים, אבל אפשר יהיה להשלים כל מה

אלוף י. טל:

שתבקשו.

מוצג 213

ונשק אישי, רובים?

לסקוב:

אני עכשיו עובר לנשק קל. בעניין הנשק הקל אני רוצה

אלוף י. טל:

להגיש שני חיקים, והחיק השלישי הוא חיק "אופק" שגם כן

מכסה את זה. באוקטובר 1973 התקן של נשק אישי היה 286 אלף כלי נשק. היו

269 אלף וזה כולל את כל סוגי הנשק האישי, רובה, רובה סער, רופא קלצ'ניקוב,

סמיונוב. קרל גוסטב, עוזי, אקדחים, מקלעונים וכן הלאה.

התקן לא מכסה את כל האנשים שבמערך המגוייס. אמרתי את

המצאי מול התקן. זאת אומרת שהפער היה בערך 16.200 כלי נשק. אבל אני רוצה להסביר

מה התקן, כי לא לכל האנשים מראש יעדנו. שאלתם אותי שאם גם על המדיניות בעניין זה:

התקן היה בנוי כך שבאוגדה, לכל האנשים יש נשק. בדרגים הלוחמים, מחוץ לאוגדה,

גם כן לכל האנשים, ובדרגים המסייעים גם כן לכל האנשים. בדרגים המשרתים, זאת

אומרת בסדנאות לא בתוך אוגדות, אלא שמחוץ לאוגדות, ביחידות חימוש, בפלוגות

איסוף, ביחידות קשר מסכ"ליות ועוד, התקן מתנדנד לפי היחידות בין 40 ל- 60

אחוז. זאת אומרת שבין 40-60 אחוז מהאנשים צריכים לקבל נשק קל. במתקני מסכ"ל

בין 10 ל-30 אחוז. בחיל האויר 50 אחוז. כאשר ~~ה~~ וגדודי אבטחה 100 אחוז.

ובחיל ים 30 אחוז. על זה בנוי התקן.

3113

- 50 - 45 -

טק

ועדת החקירה - 1.74g13
ישיבה נ"ו - אחר הצהריים.
עדות אלוף י. טל

לכך כשאני אומר שבאוקטובר היו צריכים להיות 286 אלף

והיו 260 אלף, הפער הוא 16 אלף. זה עם ההגנה המרחבית. ללא ההגנה המרחבית,

התקן יורד ל-256,900 והמציא 239,682.

אם אני עושה את ההגנה המרחבית על חשבון נפרד, זה המצב.

זה מה שהיה לאוקטובר 1973.

אחרי כן רבא

13.1.74 - תעודת החקירה

לפני כן רשמה ט.ק.
ר.ב.א.

ישיבה נ"ו (אחה"צ)

הער: אלופ י. טל

החקן הוא באמת 1+1, או שיש פה רזרבה?

נבנצל:

לא התקן אין בו רזרבה מכיון שהיזה וממליא את

י. טל:

א אין מדל כל אדם נשק, אין פה רזרבה. לעומת זה

בהמצאי שאתה שואל אתה יכול לשאול: אם זה נסו או ברזטו? וזה ברזטו. כי רובה

שבתיקון שבאותו זמן הוא מסתם. הוא איננו אצל החייל.

השאלה שאותו מענינת במידה מסוימת. הגיעו גם

י. ירדן:

חלונות על כך. זה לא בחקן או בהמצאי הכולל, שכולל

עוזים וצ'כיס וקלצ'צ'סקים גם יחד. אלא קבלנו כמה מכתבים דוקא מפיירות,

לא חשוב כרגע איזה, אבל בחלקם היו חידות לוחמות אני חושב, שטענו - שמה שהם

קבלו, זה איזה רובים צ'כיס או עוזים. ובריס שלא החאימו למשימות שלהם.

זו שאלה שניה של האיכות. ואני הולך לדבר על זה.

י. טל:

מה שנוגע לאוקטובר, התוצאהם השניה באוקטובר

גם התקן וגם המצאי, זה פועל יוצא של מה שעשה זה"ל בשנים שעברו.

אם אתם שואלים: מה עשה זה"ל בשנת 73 בהקשר לנשק-קל? זה לא משפיע על אוקטובר,

א משפיע על המלחמות הכרות. זה תכנית אופק. ולתכנית אופק קבענו את העקרונות

הבאים:

(א

אני מבין שאתה מדבר עכשיו על ההצטיינות לעתיד?

לנדאו:

כן.

י. טל:

איננו יודע אם זה חשוב. זה חשוב, אבל זה לא נוגע לנו.

לנדאו:

אני אומר ככה - הקושי בענינים האלה, שמה שהיה באוקטובר

י. טל:

חלק גדול מהתכשיל הזה, זה משהו אחר כישל. ביטלו את

זה בשנים קודמות. אם רוצים לדעת מה עשה הצבא בשנת 73/72, אין מנוס מלשמוע,

איזה צעדים לתיקון המצב הצבא עשה שהפירות שלהם אם היו מבטילים, חלק מהם

ישיבה נ"ד (אחה"צ)

הער: אלוף י. טל

י. טל:

הובשלו באותה שנה, חלק כעבור שנה.

אחה לא זוכר קודם, מה לא היה בסדר החכשיל של הקורמיכ

ח. לסקוב:

חזילים מחלוננים שהעוזי לא טוב, שהרובה הנסען לא טוב

שלא היו מחסניות, שהכלים לא היו במצב מאכשמיש, והטנקים לא היה מקביל.

ולמקביל לא היחה תחמושת. וקרה במחסניה אחת, א בעוזי שהקפיץ לא פעל.

אולי תחאר את זה אז אופק יובן.

מה שנוגע לאיכות הנשק, המצב לא היה טוב. כיון שאתם

י. טל:

רואים שזה ארסנל מגוון מאד של נשק. למשל, באקדחים

שני סוגים, בחת-מקלעים שני סוגים.

כשביל מה צריך היה אקדחים?

ח. לסקוב:

יש פוקציונרים שלא יכולים ללכת עם רובה אז עם עוזי

י. טל:

למשל?

ח. לסקוב:

טריסיים, משטרה-צבאית.

י. ירין:

צביר מ"פ של טנקים, יש לו גם אקדח. כי לא תמיד הוא

י. טל:

יכול לשאת נשק אחר.

יש לו גם מה להשתמש באקדח?

ח. לסקוב:

אני על אוקסובר לא יכול להגיד לך. אבל ב 67, אצלי

י. טל:

באוגדה, הרבה אנשים השתמשו באקדח והצילו את נפשם.

זה אקדח שהצבא מספק להם?

היו"ר אגרנט:

כן. חת-מקלעים - 2 סוגים, רובים - 5 סוגים.

י. טל:

מקלעים - 4 סוגים, וזה מצב לא טוב. זה קליברים שונים

קליברים שאני מניתי כעת, רק כנשק האישי 6 קליברים. וזה כסדון מצב לא טוב.

זה בנוי על שלל, זה בנוי על כל מיני דברים כאלה.

ישיבה נ"ו (אחת"צ)

הער: אלוף י. טל

י. טל:

דבר שני - הח-המקלע עוזי כשלעצמו הוא כלי טוב ואמין.

הטענה של החיילים הייתה - שהם מצאו את עצמם בצורת לחימה כזאת כיום, וכן הלאה,

שבו העוזי לא היה נשק מתאים. לא שהעוזי עצמו כנשק הלא מתאים, אלא עוזי לא

היה נשק מתאים. היה צריך להיות רובה עם טווח יותר ארוך. ברור שהרובים הצ'כים

מכל הרובים האלה, לא מתאימים כפי הם לא אוטומטיים. הינם יקרים בצורות צריך

עוצמת אשר גדולה. והרובה הסטנדרטי של צה"ל, של תיל-הרגלים הכי טוב זה הדימט.

שהוא רובה מאד לא טוב. לא אמין, יש בו הרבה מעצורים והוא יורה חצי-אוטומטי

לא אוטומטי. כך שהטענות של החיילים - שהנשק האישי שלהם הוא נשק מיושן ולא

מודרני, ולא אמין - הטענות האלה נכונות במאה אחוז. וזה המצב של צה"ל היה

אז אצאצא זכרובע. כרגע זה משונה, כי כרגע התחלנו לקבל רובים מאה"ב.

אבל החיילים צורקים בטענות האלה.

שלוש טענות: לא דרסטי, לא אמין, ולא בכמות.

ה. לסקוב:

על כמות ענייני. וזה שלא אמין א לא סטנדרטי וכחוצאה

י. טל:

מזה לא מתאים לכל המצבים. בניגוד לתפיסה המודרנית

ישם

שכ י נשק אחד אצאצא את כל היעודים, בעניין הזה החיילים צורקים במאה אחוז.

ובהקשר לזה אני רק יכול להגיד לכם אולי בשתי מילים - שהתכנית החדשה שלנו, של

אופק, היא שיהיה רק שני קליברים כפיחידה. וצה"ל פיתח רובה סגור, שלדעתי הוא הרובו

הכי טוב וזה הגליל. במלחמה היו אלף רובים כאלה. כי זו השנה 1973, זו השנה

שחצ"ש היה צריך לספק בין 10,000 ל-15 אלף רובים לשנה. ועמדנו בחקופת אופק

להצטייד ב-70 אלף רובים. אלא, שזה התכנית הייתה לאחר ין-כיפור ולא לפני ין-כיפור

וזו הרפורמה הגדולה שהכננו לתיל-הרגלים. תכננו את זה לפני אוקטובר, אבל יצא

לפועל בתהליך של כמה שנים. א

ה. לסקוב: זה קליבר 65, איזה קליבר שני?

ישיבה נ"ו (אח"צ)

הער' אלוף י. טל

9מ"מ, כי כנמה מקרים צאצא צריכים את העשי הקטן.

י. טל:

ובעקבות יום-כיפור וכן הלאה, עכשיו קבלנו את הרובים

האמריקאים. ככה שעכשיו מחלקים 40 אלף רובים, ונדמה לי שיגיעו ל-80 אלף רובים

האמריקאים, אבל כל אלה רפורמות. הרובים האמריקאים זה כחוצאה מיום-כיפור,

זה חצי אוטומטי גם כן?

י. ירדן:

זה אוטומטי, כמו הגליל, אבל הגליל הרובים האלה היו פעם

י. טל:

בהתחרות עם הגליל, אבל הגליל הוא הסוב ביותר מכל רובה

הסער. וזה מה שחכננו לרפורמה של הצבא.

האם היה איזה עיכוב בהכנסת הגליל לייצור? - אני זוכר

לנדאו:

איזה סיפור זועה שקראתי באיזה מקום, אולי אפילו באחד

המכתבים שקבלנו - שהאב טיפוס של הגליל, טבע בכנרת מפני שמישהו שעסק בזה, לקח

את זה לסחוב מים.

זה לא עיכב את הייצור.

ח. לסקוב:

אתה צודק שהיה מקרה כזה. זה לא שייך לייצור פיתוח הגליל.

י. טל:

אני מכין שנחנו צל"ש מפני שהעוזי נפל, ולא מי שהחזיק אותו.

ח. לסקוב:

אני גם כן קראתי את זה, אבל זה לא שייך לפיתוח הגליל.

י. טל:

זה יכול לעכב את הכנסת ייצור הגליל דבר כזה.

לנדאו:

לא. זה לא היה אב-טיפוס יחיד, יש הרבה צאצא אבות-טיפוס.

י. טל:

טוב, זה מרגיע אותי.

לנדאו:

בענין הנשקמהקל, אני יכול להגיד - הנשק האישי, שאנחנו

י. טל:

הייצור ערים לנקודה כבר כשנת 72. ותכנית הרפורמה הזאת

היא תכנית רב-שנתית. אתה לא משנה דבר כזה כיום. החיילים צודקים בכל הטענות

שלהם על המלחמה.

ישיבה נ"ד (אחה"צ)

הער' אלדף י. טל

האקדה עוד ישאר נשק של צוות אוסר, כפי הגליל פתח גם משהו כשבילהם.

ה. למקוב:

אני חושב שלטעמי קרב, כן. לטעמי הליקופטרים, לא.

י. טל:

ב-1973 היו צריכים לספק 10,000 רובים?

י. יודין:

או ב-73 או ב-74. עד אפריל 74, היו צריכים לספק 10,000.

י. טל:

השיקולים של הכמות הזאת - 10,000, האם זה רק שיקולים

י. יודין:

תקציביים, או גם שיקולים של יכולת ייצור?

רק יכולת ייצור. אנחנו קבענו 70 אלף רובים באופק, על סמך

י. טל:

יכולת הייצור של הח"ש. אני לא אגיד, ששיקול תקציבי לא סתם

תפקיד. אבל במקרה הזה של הרובים, החוליה המקבילה הייתה קצב הייצור.

היו"ד אגרנט: אתם תכננתם את זה ב-72?

את הגליל התחילו לפתח עוד לפני 72, אבל ב-73/72 גיבשנו

י. טל:

את תוכנית אופק, ואז קבענו סופית, שנצטייד ברוכב הזה,

ועשינו את ההתחייבויות בהזמנות וכו'.

תהליך קבלת החלטה של אופק היה תהליך ארוך, רק ביולי 73

אושרה תוכנית אופק על ידי הממשלה. כלומר, תוכנית אופק בפירוש לא משפיעה על

אוקטובר, על יום-כיפור.

י. יודין: תוכנית אופק אושרה מתי?

אצאאלא

הציעו את הגליל גם לחו"ל?

נבנצל:

כן. הם עושים מסע תעמולה בעולם.

י. טל:

גם למכירה?

נבנצל:

אני חושב.

י. טל:

מבחינה זו יוצא כעקיפת מגבלה רצינית. כי לא כל יכולת

נבנצל:

הייצור נשמרה בשביל זה"ל.

ישיבה נ"ו (אח"צ)

הער' אלוף י. טל

9מ"ס, כי בכמה מקרים צגצג צריכים את העצי הקטן.

י. טל:

ובעקבות יום-כיפור וכן הלאה, עכשיו קבלנו את הרובים

האמריקאים. ככה שעכשיו מחלקים 40 אלף רובים, ונדמה לי שיגיעו ל-80 אלף רובים

האמריקאים, אבל כל אלה רפורמה. הרובים האמריקאים זה כתוצאה מיום-כיפור,

זה הצי אוטומטי גם כן?

י. יריין:

זה אוטומטי, כמו הגליל. אבל הגליל הרובים האלה היו פעם

י. טל:

בהתחרות עם הגליל, אבל הגליל הוא הסוב ביותר מכל רובה

הסער. וזה מה שתכננו לרפורמה של הצבא.

האם היה איזה עיכוב בהכנסת הגליל לייצור? - אני זוכר

לצדאו:

איזה סיפור זועה שקראתי באיזה מקום, אולי אפילו באחד

המכתבים שקבלנו - שהאב טיפוס של הגליל, טבע בכנרת מפני שמזשהו שעסק בזה, לקח

אח זה לסחוב מיט.

זה לא עיכב את הייצור.

ה. לסקוב:

אתה צורך שהיה מקרה כזה. זה לא שייך לייצור פיתוח הגליל.

י. טל:

אני מכין שנתנו צל"ש מפני שהעוזי נפל, ולא מי שהחזיק אותו.

ה. לסקוב:

אני גם כן קראתי את זה, אבל זה לא שייך לפיתוח הגליל.

י. טל:

זה יכול לעכב את הכנסת ייצור הגליל דבר כזה.

לצדאו:

לא. זה לא היה אב-טיפוס יחיד, יש הרבה צגצג אבות-טיפוס.

י. טל:

טוב, זה מרגיע אותי.

לצדאו:

בענין הנשקקהל, אני יכול להגיד - הנשק האישי, שאנחנו

י. טל:

היינו ערים לנקודה כבר בשנת 72. ותכנית הרפורמה הזאת

היא תכנית רב-שנתית. אתה לא משנה דבר כזה ביום. החיילים צודקים בכל הטענות

שלהם על המלחמה.

ישיבה נ"ף (אחה"צ)

הער' אלוף י. טל

האקדה עוד ישאר נשק של צוות אויזר, כפי הגליל פתח גם משהו בשבילתם.

ח. לסקוב:

אני חושב שלטעמי קרב, כן. לטעמי הליקופטרים, לא.

י. טל:

ב-1973 היו צריכים לספק 10,000 רובים?

י. ירין:

או ב-73 או ב-74. עד אפריל 74, היו צריכים לספק 10,000.

י. טל:

השיקולים של הכמות הזאת - 10,000, האם זה רק שיקולים

י. ירין:

תקציביים, או גם שיקולים של יכולת ייצור?

רק יכולת ייצור. אנחנו קבענו 70 אלף רובים באופן, על סמך

י. טל:

יכולת הייצור של התע"ש, אני לא אגיד, ששיקול תקציבי לא מסתק

תפקיד. אבל במקרה הזה של הרובים, החוליה המקבילה הייתה קצב הייצור.

אתם תכננתם את זה ב-72?

הי"ר אגרנט:

את הגליל החתילו לפתח עוד לפני 72, אבל ב-73/72 גיבשנו

י. טל:

את תוכנית אופק, ואז קבענו סופית, שנצטרך כרוכה הזו,

ועשינו את ההתחייבויות בהזמנות וכו'.

תהליך קבלת החלטה של אופק היה תהליך ארוך, רק ביולי 73

אושרה תכנית אופק על ידי הממשלה. כלומר, תכנית אופק בפירוש לא משפיעה על

אוקטובר, על יום-כיפור.

תכנית אופק אושרה מתי?

י. ירין:

הציעו את הגליל גם לתו"ל?

אחאמאצא

גבנצל:

כן. הם עושים מסע תעמולה בעולם.

י. טל:

גם למכירה?

גבנצל:

אני חושב.

י. טל:

מבחינה זו יוצא בעקיפית מגבלה רצינית. כי לא כל יכולת

גבנצל:

הייצור נשמרה בשביל זה"ל.

ישיבה נ"ד (אחה צ)

הער: אלוף י. טל

י. טל: לא אדוני. כאשר מציעים לחו"ל, בדרך כלל רוב המפוצרים

מפוצרים את זה לבד. אחת נותן להם את הלייסנס.

זכנצל: אבל מה עשו כאן? יש זה ויש זה. יש שמציעים את הפטנטים

יש שמציעים ליצר.

י. טל: לי לא ידוע כרגע א על התקשרויות איזה שהם. אנחנו

מדברים על תהליך שהוא רק בהתחלתו.

י. ירין: השאלות ששואלים פה, זה לא סתם שאלות. אנחנו קבלנו

במקרה - בצפון בעתונות באותה תקופה של השמחה כוללת,

חלק מההשמחה היו - שזה"ל או משרד הבטחון, סכר גלילים ופוזים לכל העולם,

ולא השאיר לעצמו רק ספצי שרצה להרויח כסף.

י. טל: אני רוצה להגיד, כהגנה עלחע"ש, שרומטי - זה הרובה הלא

טוב שלנו, אנחנו עכבנו הזמנות בשביל לשריין את הכסף

לגליל ויכולנו לקנות קפה יותר רומטיים, וקצת יותר עוזים. ולהיפך, אנחנו

אמרנו - בעבור יו תר מהר לגליל. זהחע"ש לא עיכב אף גליל אחד בגלל מכירות

לחו"ל.

י. ירין: על הגליל יש ידיעות על המלחמה?

י. טל: לא. הוא לא עבד עוד טוב, כי לקחנו אותו לניסויים. וכל מין

מחלות ילדות חזרו עם פיק בק לתע"ש. זה ממש כחהליך של פיתוח

האינג'נרים של הכנסה לייצור. אי-אפשר להגיד שכבר מצרים גלילים מכצעים.

באפריל 74, היחה צריכה לצאת הסריה הסדרה מהייצור הראשונה.

זכנצל: הטענה הבסיסית היא - שזה"ל הזניה במשך תקופה מסוימת

את הנושא של הרובה.

י. טל: הטענה הבסיסית היא יותר רחבה - שזה"ל הזניה את חיל-הרגלי

זה נושא בפני עצמו, כולל את אמצעי הלחימה של חיל-הרגלים

כמה מזה נכון, וכמה מזה לא נכון וכן הלאה, זו פרשה לחוד.

3122

ישיבה נו - אחהצ
אלוף י.טל -

ניחנת ההתעצמות המשוערת של האויב ומולה סדר הכוחות שלנו, פתוחים יחסית
;ח התכנית הזאת, מה יהיו יחסי הכוחות. כך שהשאלה לשאלה ששאלתם היא חיובית,
ובחיק הזה עצמו יכולים לראות את זה.

היו"ר אגרנט: איזה עמודים?

י.טל: עמוד 3 בענין האויב, ועמוד 7. וחוז מזה כל הערכות המצב

הרב שנחיות, שחלק ציטטתי היום.

שאלתם האם יש נושאים שקיבלו עדיפות נמוכה -

היו"ר אגרנט: אפשר לקבל את הספר הזה?

י.טל: כן. גם את המסמך על הנשק הקל אני רוצה להגיש.

היו"ר אגרנט: זה 214 וזה 215.

לסקוב: זה מסמך אחד או שניים? על הנשק הקל?

י.טל: חיק מספר 11. תגיש גם אותו.

המפקד, בחיק הזה אני בטוח שיש גם הרימונים וגם המוקשים. הקוד

הוא ריכוז החמושת, ופה זה חמושת, נשק קל, מהלך הצלחה + צלם, השאלות ציו

לסקוב: אפשר אולי להחליף עם 213. פה יש לנו חמושת, נשק קל ורימונים

ובקודם יש לנו רק חמושת. אולי ניקח את זה כ-213 ונחזיר להם

אח 213.

י.טל: המפקד, התיק שהגשתי קודם חשוב כשלעצמו. הוא עומד בפני עצמו.

נבנצל: מה זה אופק א?

י.טל: הערכת המצב של אופק מלא היא עד תחילת שנות השמונים. היות וזו

חכנית רק של 5 שנים, קראנו לה אופק א'.

שאלתם אחי אם יש דברים שצהל לא הצטייר בהם, אולי שלא רכשנו

אוחס או לא כללנו בתכניות ההצטיידות בגלל חוסר תקציב. התשובה היא חיובית.

ידין: החוצאה היא שלילית, אבל התשובה חיובית.

י.טל: כן. מה שנוגע לאוקסובר, אני לא יכול לענות על הפרטים, כי

זה בטח תקציבים שהסרו בשנים 1969, 1970, 1971 וכן הלאה.

לסקוב: זה מצטבר?

3123

י.טל: כן. אני יכול להגיד על הכניית אופק א, זאת שאושרה על ידי הממשל

בתיק, בחלק אורגני, אנהנו מציגים מה לא מכוסה בפסגרה זאת.

זה בעמוד 129. בערך 3 מיליארד לירות פרטים וציוור שלא כלולים בתכנית.

נבנצל: כולל הצוללות?

י.טל: כן, הצוללות הקטנות. זה כולל מטוסי הובלה, זה כולל מטוסי

חקיפה פחות 17, פחות מטוסי חובה, פחות הליקופטרים, פחות

סוללות הוק, פחות סוללות שפרל, סוללות נ"מ 40 מ"מ וגדודיננ"מ 20 מ"מ, זה

כולל החלפת שרמנים, רכש נגמשים נוספים.

ידין: זה כולל אי החלפת שרמנים.

י.טל: אני מונה את הסעיפים. זה לא אוכר אי החלפה, כי במקום להחליף

250, תכננו להחליף רק 50, להפשיך להסחב עם 200 שרמנים עוד כמו

שנים, בגלל כסף. זה כולל ~~הפ~~ פחות רכש של נגמשים, של סנקי חילוץ, של תותחים

מתנעיים, של הנדסה, של אספקה, ושל צוללות קטנות וסטילים. זה כולל פחות הצי

מיליארד לירות באמצעים מיוחדים, זה כולל הקטנת ~~הפ~~ חקני רכב רב מינוע, כולל

סוכילי סנקים בסך 118 מיליון לירות, צמצום מערכות קשר בערך ב-100 מיליון

לירות, ארכות לגישור ב-7 מיליון לירות, שיפורים בסנקים במאה מיליון לירות,

וצמצום בהקני נשק קל, בזוקות וכו' בסך 124 מיליון לירות. סך הכל 3 מיליארד

לירות, שלו יכולנו לעשות מודל אופטימלי כפי שאנחנו רוצים, לו היו עוד

3 מיליארד לירות בחמש השנים האלה, יכולנו לעשות זאת.

לסקוב: זה כולל גם א"א ואור ירה ודברים כאלה?

י.טל: שיפורים בטנקים, למשל, זה כל מיני דברים כאלה.

נבנצל: צריך להכיר גם קצת את ספרו של וילדבסקי איך מכינים הצעת תקציב

זה לאו דוקא תמיד ההערכה הכי נמוכה שממנה מתחילים.

היו"ר אגרנט: הפסקה.

ידין: אני אשאל אותך אחרי ההפסקה, לא באריכות אלא בקיצור, מה נשמעו

דעות מסוימות כאילו חלק מהקיימוצים האלה נבעו מהרצון לפתח את

טנק העתיד. כאילו זה על חשבון זה. הייתי רוצה לשמוע את ההשקפות שלך, בקיצור.

הישיבה נפסקה בשעה 17.30.

3126
73

ועדתהחקירה - 13.1.74
ישיבה נד - אחר הצהריים
העד: אלוף ישראל טל

או.

שיש בטנק. לכן הטענה הזו היא לא עניינית.

נבנצל: כמה עולה הפיתוח בטנק שכזה?

י. טל: במחירים של היום אני בכלל לא זוכר, אני לא בעניינים.

אבל בזמנו הפיתוח הגיע לשלושים מיליון. ושלושים מיליון לירות על פיתוח זה החחיל מעשרה מיליון, בזמן הדיונים זה עמד על עשרים מיליון, בזמנו כשדברו על עשרים מיליון לירות פיתוח של פריט, זה היה מה שנקרא פינאטס, בהשוואה לפרוייקטים פיתוח אחרים של צה"ל שנמדדו במאות מיליונים. לכן כל הסעון הזה של עדיפות של משאבים, שכאילו בגלל פיתוח בטנק הזה סובלת התעצמות בשריון, זו פשוט אני גם לא אגיד עלילה, כיוון שזה לא כל כך לא רציני ומצחיק שאיש לא לקח את זה כרצינות בשום דרג בשום מקום.

ידין: מה בזיקה לנגם"שים? נזכר שבגמ"שים לא פותחו?

י. טל: אין לזה כל קשר עם נגם"שים, אני גם היום חושב

וגם בעבר חשבתי שאסור לחת עדיפות לנגם"שים על פני טנקים. אין לזה שום קשר לטנק החדש.

לנדוי: זאת באמת היחה טענה אחרת ונוספת.

י. טל: כן, אז זה באמת ויכוח ענייני ממש. עניין הטנק

הוא סתם קנטרונות של דעה יחיד שעושה מלחמה דוון-קישוטיה בלי להצליח להביא נימוקים רציונליים ובלוי להצליח לשכנע אף אדם. להיפך, אם היו אנשים שהססו אחרי ששמעו את הקונפדרנטציות האלה וכן האלה, לא הססו יותר, היה ברור להם שהאיש לא צודק ושהטנק החדש הוא הטוב ביותר של צה"ל וההשקעה הכי טובה של צה"ל לעתיד, מה שנוגע לויכוח בין טנקים לנגם"שים זה באמת ויכוח ענייני. ואני לא חושב שעם סמו שלנו צריך להרשות לעצמו

העד: אלוף י. טל

להצטייד כאלפי נגמ"שים, כיוון שנגמ"שים מבחינה האחזקה המחיר של הטיפול שלהם וכן הלאה וכן הלאה הם כמו סנקים כמעט. לעומת זה כנשק בכדה הקרב הם רחוקים מלהיות סנקים. ~~העניין~~ ואין לנו מנוס, אנחנו לא מעצמה גדולה שיכולה להצטייד ככל הארסנל המגוון של פריטים שיש בצבא. אמר לנו לעשות את זה במדינת ישראל.

לסקוב: האם השחל"ם כל כך מפגר מבחינת ניידות שלא יכול לענות?

י. טל: הנגמ"ש מבחינת ניידות עולה עולה על השחל"ם ~~מקל~~

בפירוש. יחד עם זה, זה לא אומר שהשחל"ם לא נושא.

וזה לא אומר שכל דבר שיותר טוב מהשני מיד צה"ל צריך להצטייד בו ולרכוש אותו. לא נגיע בדרך כזו לעוצמה, נגיע לפיזור המאמץ בצורה כלתי רגילה.

זה ויכוח לגיטימי וענייני. יש כאלה שאומרים בשם האיזון שבעצם כל מה שיש

לצבא אחר גם אנחנו צריכים. אניאולי אמתיש את זה, לפני המלחמה דרש מפקד

הגיס, וזה כבר עניין ענייני, דרש מפקד הגיס להכנות מערכות בקרת אש מתוחכמות

לתוך הסנקים. מחשבים, מחשבי ירי וכן הלאה. אני התנגדתי התנגדות נמרצת

לעניין הזה בלי קשר למצב התקציבי, כי לפי דעתי אזור להכניס לסנק את המחשבים

האלה. מבחינת קונצפציה. חלק מהגויים בכלל קראו לי להתייעצויות בדברים האלה.

ג'לוסקי, לאמריקאים, הם הביאו אותי אליהם שאני אייעץ להם בדברים האלה

הגלמנים אותו דבר, אותו הדבר. הם קיבלו חלק מדעותי. מאותה

סיבה, של תאוריה של שריון, התנגדתי לזה. הרוחחיה בגיס היה אותו

רותם שהוא היה ראש חולת חיל שריון, שזה המוסד בשריון שעוסק בפיתוח

בלחיסמה. והוא זה שחפף את מפקד הגיס כל כך בעניין הזה. אנחנו עשינו אוולואציה

וזה הגיע למטכ"ל. המחיר היה בערך חצי מיליארד לירות בשכיל לצייד את הסנקים

שלנו במערכות האלה ולפתח אותם, ועל כסיס כספי, הקציבי, לא על כסיס אינדואולוגי,

כי הויכוח זה מעולם לא הוכרע האם אני צודק או הוא צודק בעניין הזה. אלא פשוט

אל הסף דחו את זה כשראו שזה חצי מיליארד לירות. עכשיו אומר רותם שהיה במלחמו

הוא בא אלי, אחד היחידים דרך אגב, שלא אומר שהמלחמה הוכיחה מה שהוא חסיד

חשב; הוא בא ואומר ומכה על חטא, ואומר - אתה צדקת, אני נוכחתי שזה אבסורד מוח

ולא צדקתי. אסור היה לחשוב בכיוון הזה של הכנסת מערכות.

אברנט:

מי אמר את זה?

י. טל:

ראש המחלקה לפיתוח תורת חיל שריוןכגיס, הוא היה הרוח

החיה מסביב לענין הזה. אותו הדבר בענין הנגמ"שים -

יש ויכוח, ולא יתכן לפזר כך את המשאבים שלנו ולהצטייד כאילו שאנחנו צבא של מעצמה עם כל הלוקסס ועם כל ארסנל והאמצעים.

לנדוי:

הטענה הייתה שנגמ"ש הרבה יותר זול מסנק ושהוא יכול

למלא את תפקידים של לחימה נגד חי"ר וסנק אינו יכול

למלא, זה בערך, כפי שאני יכול להבין.

יריין:

נאמר לנו שלמשל של הבעיה של המרגמות וכל מיני בעיות

של כלים עבור פיקוד בחיל שריון וכו', וכו', קשה היה

להציב אותם בזחל"מים כי הקצב שלהם לא היה מספיק עבור הסנקים, לכן לא רק שאצלו ~~המטרה~~ לבטל את הזחל"ם אלא את המרגמות.

לסקוב:

זה גם לקדם של מלחמת ששת הימים.

י. טל:

אני לא החכוונתי, אני מאוד מצטער, לא התכוונתי

לבוא לדבר פה על קולגות שלי. אני פשוט אספר לכם,

אם כך, כמו שאומרים אם הוא *asks for it*, הוא יקבל את זה: אני אגיד לכם

כדיוק: לקחי ששת הימים ^{היו} וצריכים מרגמות בפלוגת הסנקים, ולקחי ששת הימים

היו שצריך שחטיבה יהיו בה שני גדודי סנקים וגדוד חרמ"ש. לקחי ששת הימים

אני מתכוון למחקרים מאוד יסודיים ולדיונים עם כל מפקדי השריון ולא רק עם

מפקדי החטיבות. אלא למשל אם הנושא היה סיוור, אז עם כל מפקדי פלוגת הסיוור

שהיו במלחמה, פרט לאלה שנהרגו. אותו דבר בכל מקצוע ובכל נושא. כתוצאה מזה,

זה עוד היה כשאני הייתי תפקיד, ביכות השריון ניסחו שורה לקחים ואחד לקחים

היה שצריך מרגמות בפלוגות. לקח שני היה - שצריך גדוד חרמ"ש ושני גדודי סנקים

3129

אר.

כדי שיהיה חרם"ש צמוד עם הטנקים. לקח שלישי - שצריך תותחי 20 מ"מ
לטורחים ארוכים נגד הנגמ"שים של האויב. את כל הדברים האלה הגשמנו עוד
כשאני הייתי מפקד הבלים, כשאני עסקתי את הבלים הוא הביש חכנית חדשה למטה
הכללי של ביטול גדוד החרם"ש בחטיבת הטנקים, ויצירת שני סוגי חטיבות -
חטיבת טנקים וחטיבה ממוכנת. כשחטיבת הטנקים כמעט בלי נגמ"ש. לענין
הזה בתגודו כל מפקד השריון ללא יוצא מן הכלל. אבל הוא הצליח לעשות לכולם
overruling בכיוון שחיים בר-לב חמך בו כרמטכ"ל, וכל הצבא התייחס לענין,
לא כל הצבא, אבל אנשי השריון, התייחסו לענין כלאקט אישי וגם קראו לזה
שם בשריון "דה-סלינציה" על משקל הד-סטליניזם. וכניגוד ולמגינת לבם של
כל מפקדי השריון מאז ועד היום דרך אגב, אילצו את השריון להתאגדן במכנה
הלא רציונלי הזה שהטנקים של חטיבות טנקים בלי גדוד חרם"ש וזה מה שהיה
עכשיו במלחמה.

אחרי כן מי.

3130

לפני כן רשמה א.ו. ס.י.

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נו' - אחה"צ

הערד: אלוף י. טל

היו"ר אגרנט:

מה הם עשו?

אלוף טל:

חסיכות סנקים שאין בהן גודר חרמ"ש.

אחד הלוחמים האמיצים בענין הזה נגד הנזק הזה היה אלברט

ז"ל, שהיה סגנו של ברן, ושלחם בכל כוחותיו נגד החופעה הזאת של מה שהוא כינה

הרס האיזון בשריון, רק בשביל לשנות מה שקבע טליק.

אם הוא ביקש - אני אביד לכם בדיוק.

לנרדי:

לא, הוא לא ביקש שום דבר; הוא הציג לנו דברים ענייניים.

ידין:

אינני רוצה שתקבל מושג לא נכון. היה דיון כללי על בעיות

של החצמנות.

אלוף טל:

אז גם אני אומר באופן כללי שהגיס הגיש דרישה להוציא

את תותחי ה-20 מ"מ מהשריון; כל זה בשנת 1973 ו-1972;

להוציא את המרגמות מפלוגות הסנקים; ולהוציא את תותחי הנ"ט 90 מ"מ.

את תותחי הנ"ט 90 מ"מ, ראש אג"ם שקדם לי, הרמטכ"ל

הנוכחי - התנגד. זה הוגש בסוף כהונתו כראש אג"ם. אבל היים בר-לב עשה לו

"אובר רולינג" וקיבל את דרישת מפקד הגיס. דרך אגב, כל הדרישות האלה של מפקד

הגיס היו דעת מיעוט בגיס, כי רוב מפקדי השריון היו נגד. כשהרמטכ"ל הזה נעשה

רמטכ"ל, היה לו לא נעים שהאקט הראשון שהוא עושה לגיס זה שהוא מבטל התלטה של

הרמטכ"ל הקודם. והרמטכ"ל הודיע ש"אנדר פרוטסט" הוא מאשר את הוצאת תותחי ה-90

מ"מ. והוצאנו את תותחי ה-90 מ"מ...

לסקוב:

הרמטכ"ל הודיע ש"אנדר פרוטסט" לעצמו הוא מאשר את הוצאתם?

אלוף טל:

כן. והוצאנו את תותחי ה-90 מ"מ ממערך השריון ונתנו את

זה לחיל הרגלים. זה עם הזחלים, אלה תותחים מתנייעים

שהם גם הארטילריה של המג"ד והם גם נגד סנקים.

את תותחי ה-20 מ"מ, למרות הדרישות החוזרות ונשנות, ככתב

ועדה החקירה - 13.1.74

ישיבה נו' - אהה"צ

הער: אלוף י. סל

זבעל-פה בדיונים, במסגרת חכניה "אופק" ועוד - אני לא אישדהז להוציא כשום אופן מהשריון. זמנח על שולחן הרמטכ"ל ערעור של ספקד הגיס עוד מלפני אוקטובר. אינני יודע אם הוא יקח את הערעור בחזרה או פשוט יתן לזה למות בוח משרדי. אבל עוד למגד לפני אוקטובר הוא הגיש ערעור על זה שאני לא מאשר להוציא סכערך השריון את כל תוחחי ה-20 מ"מ.

את המרגמה 81 מ"מ הוא אילץ אותי לאשר להוציא, ואני

אישרתי את הוצאתן, לפי דרישה נמרצת שלו.

ידין: גם כן "אנדר פרוטסט"? מה זה "אילץ"?

אלוף סל: אילץ, מכיון שהגעהי עם זה לרמטכ"ל וכן הלאה, היו שורח דיונים בעניין, והוצאנו את מרגמות 81 מ"מ מפלוגות הסנקיס, נגד דעת רוב המפקדים, רק לפי דרישה של ספקד הגיס.

כך שזה שלחמו כעת חטיבות סנקיס שבנויות על סהרת הסנקיס

בלי גדוד חרמ"ש; זה שלחמו פלוגות סנקיס בלי המרגמה האורגנית שלהם; זה שלחמו

גדודי חרמ"ש בלי תוחחי הנ"ט 90 מ"מ - זה הכל דכרים שהוא, בכוח, נגד דעת רוב

המפקדים כצבא, אילץ את הצבא לעשות.

כך שבענין השריון - א) צריך להגיד: טול קורה מבין עינין;

ו-ב) כדי שלא ייווצר רושם לא נכון, אני חושב שהשריון הוא חיל מצויין, ואני חושב

שהוא לחם מצויין, ואני חושב שהחבר תוך כדי הלקחים שהרכה מיחוסים שמתהלכים אינם

נכונים בכלל. אגאאא

אגא אגאאאאני הייב לכם חשובה על שילוב מערכות הנשק

ועל תורת הלחימה של המצרים ומה היה נגד זה וכן הלאה. הכנתי צבא חשובה והכנתי

גם מסך רציני מאד. אני רק חושב שכדאי לשמור את זה לישיבה הבאה, כשיהיה יותר זמן

כי זה נושא רציני. אנלי אגיד לכם, עוד בלי לפסור אפילו אה המסך, סתם מספר

בשביל שחראו. התפלגות פגיעות בטנקים ישראליים: מהוך מודל של כמה באות סנקיס

ועדת החקירה - 13.1.74
 ישיבה נו' - אחה"פ

הער: אלוף י. טל

וכמה אלפי פגיעות: פגזים חודרי שריון - 49%, טנקים שלנו שהושמדו או נפגעו.

לסקוב: זה מתרחי טנקים?

אלוף טל: כן.

31% - מתמושת חלולה, זאת אומרת מטילים, מפגזי טנקים

חלולים, דמ-ר.פ.ג'י. ובזוקות.

כלומר, כל חתך שאראה לכם בישיבה הבאה, בהתפלגויות האלה,

יוכיח לכם שמכסימום, בקרבות הכי קשים, מכסימום 15% מהטנקים בכלל נפגעו על-ידי

טילים.

ידין: בטילים אתה כולל גם את ה-ר.פ.ג'י.?

אלוף י. טל: לא.

ידין: טילי "סאגר".

אלוף י. טל: זה "סאגר".

לסקוב: 15% זה כולל את הטנקים שנשארו בצד השני?

אלוף טל: לא. אני אמסור לכם בדיוק. מצד שני, צריך לעשות הכתנה

גם בין זירות. בסוריה למשל כמעט לא נפגעו טנקים בטילים.

מה שאני אמרתי, זה כבר אחרי שאני עושה את זה עם הזירה המצרית. לעומת זאת בזירה

המצרית, אחרי שלב הבלימה, אחרי השלב הזה שהלכו "פיס מיל", ולא הבינו שהם מסתערים

על מערכים מבוזרים - עוד פעם ההתפלגות הסטטיסטית חזרה להתפלגות של רמת הגולן

דוקא.

זה באמת אחד הנושאים המרכזיים, והכנתי את כל החומר.

על כל פנים, הטנקים - כפי שנדמה לי שאמרתי פה - הטנקים הם שסיכנו את קיומה של

מדינת ישראל, והטנקים הם שהצילו אותה.

לסקוב: כשאחא מדבר על טנקים, אתה מדבר גם על הצוותים, או שעל

צוותים יש ניתוח אחר?

הער: אלוף י. טלאלוף טל:

לא. יש לי גם בידעה של הצוותים, והתפלבויות לכי
ארטילריה ולפי פגזים וכן הלאה. אמסור את זה בדיוק

כפעם הבאה.

על כל פנים, אני חושב שהסנק זה הנשק העיקרי ביבשה,

ואסור לנו לפצל את המאמצים ולקנות פחות סנקים, להצטייד בפחות סנקים, וכעד זה
להצטייד ביותר כדי נגמ"שים וכעוד כל מיני "שאר ירקוח".

אתן דוגמה לוועדה. כשאני באתי לתפקיד, מצאתי כלי נשק

שנקרא "קרל גוסטב". זה מין תותח-לא-רחע שיורה לאיזה 300-400 מטר. הוא יקר

ביותר. כל פגז שלו עולה כמו 3 או 4 פגזי מרגמה. מצאתי שחיל הרגלים שהזמין

אחד - מתחרט, וניסיתי להיפטר ממנו. זה 14 מיליון לירות. ולא הצלחנו.

השריון רצה אותם לו. השריון קיבל את כל התזחחים האלה. הוא לחם כשביל להשיג

אוחם, בכל מחיר. מדוע? כי כל דבר שיש - הם רוצים. יש נגמ"ש - הם רוצים;

יש דבר כזה - הם רוצים. המערכת צריכה להיות מאוזנת. העקרון צריך להיות עקרון

הפשטות והסטנדרטיזציה.

אני התחלתי לשאול כעת: מה קרה במלחמה עם ה-14 מיליון

אמאג לירות האלה, עם כל ה"קרלגואים" האלה, עם כל התחמושת הזאת, ועם כל המאמצים

שעשו לחלק את זה לאחל ליהירות, ולאמן בזה ולעשות תקנים ולהגדיל את המספרים

הקטלוגיים בכל המערך הלוגיסטי ובמחשבים והכל. כמעט לא עשו עם זה שום דבר.

כלומר, בעניין מערכות נשק צריכים להיות זהירים מאוד מאוד.

וזו התשובה.

ידין:

האם זה נכון שמאז התחילה המלחמה, יותר נכון מאז שהתחלנו

לקבל נשק מהאמריקנים, אצבענין הנגמ"שים עכשיו באמת כולם

בדעה שזה העניין הכי חשוב?

מ"י.

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נו' - אחה"צ

הער: אלוף י. טלאלוף טל:

כעת, כל מה שאפשר לקבל מהאמריקנים - אנחנו כרגע לא שוקלים
 את הדברים באופן רציונלי, במובן ששקלנו לפני המלחמה.
 היום, בצדק, הדבר שקובע אצלנו זה מה נותן לנו כרגע כוח, כרגע כוונות, כרגע עוצמה.
 כי הצבא יצא פצוע מהמלחמה, ואנחנו עומדים לחוצים מול צבאות ענקיים. אז למשל,
 אנחנו התחננו לקבל את הרובים האמריקנים. אם אינני טועה, העניין הגיע עד ג'יכסון,
 ואנחנו כעת מקבלים את הרובים. אבל לפני מלחמת יום כיפור לא חלמנו להסכים לקבל
 את הרובה הזה, כי הוא רובה לא מוצלח. ומקבלים את הציוד הזה בתור מענק, 2.2 מיליארד
 דולר, וכן הלאה. ואנחנו מבקשים מהאמריקנים כל דבר שהם יכולים לתת לנו.
 הניכוחים על הנגמ"שים היו על מאות. ביקשנו מהאמריקנים
 עכשיו 4,000 נגמ"שים. הניכוחים בינינו חסרו היו על מאות. עכשיו ביקשנו
 מהאמריקנים 1,000 טנקים. לא היינו חולמים במכה אחת לבקש ממישהו 1,000 טנקים
 לפני מלחמת יום כיפור. עכשיו לא עושים חשבון, לא של כסף ולא של משאבים. עכשיו
 עושים חשבון של "סורביבל". במסגרת "סורביבל" ו"אמרג'וסי" - החשובה היא חיובית.
 אם יגידו לי: האם צריכים לבקש נגמ"שים - אני אגיד: כן, במסגרת "סורביבל".
לסקוב: יש לזה מלה בעברית: השתיירות.
אלוף טל: בצבא אמרים "שרידות".
נכנצל: העיקר להישאר בחיים, לא כל כך חשוב איך אחה קורא לזה.
ידין: אם כבר עסקנו בכעידות האלה, אני רוצה לשאול שאלות כדי שתהיו
 פה איזו חמונה. בעניין אפודות מגן - גם כן קיבלנו פה
 דעות שונות, לאו דוקא מהאיש הזה שאתה תושב שאמר את הדברים האלה.
אלוף טל: לא, לא, חס וחלילה.

עדות אלוף י. טל

אפשרה

אלוף י. טל:

אפודות המגן זה לא ציוד סטנדרטי, ולא יכול להיות ציוד סטנדרטי של חייל. אפודות המגן הן למצבים מיוחדים. למשל, החיילים שנוסעים בג'יפים. זה מגן על הגוף בערך כמו שכובע הפלדה מגן על הראש. אני כבר ראיתי כמה הרוגים עם אפודות מגן דרך אפודת מגן, כמו שבערך כובע הפלדה. זה לא ציוד סטנדרטי, לא יכולים לבוש את זה בכל החילות ולא בכל צורת הקרבות.

ידין:

למפקדי טנקים זה דרוש?

אלוף י. טל:

בוודאי שלא. לטנק יש פלדה מצויינת.

ידין:

למפקדי טנקים.

אלוף י. טל:

גם כן לא. מפקד טנק לא נמצא עם הגוף בחוץ.

ידין:

חשוף בצריח.

אלוף י. טל:

הוא חשוף עם הרעש, אבל האפודה היא על הגוף.

הגוף הוא בחוץ הטנק.

ידין:

למה נוחנים להם?

אלוף י. טל:

למפקדי טנקים נוחנים אפודות מגן?

ידין:

כן אמר לנו מפקד חטיבה 14.

לסקוב:

למפקד טנק ונהג.

ידין:

קבלנו מכחב חלונה מאב שבנו היה סמל בגדוד

כטויים בחטיבה 14, שנפגע אבל מה כעצור כמה שבועות

הבן הספיק לספר לאב, שכשהם קפצו מהתעוז וכן הלאה, לא חבשו את אפודות המגן.

האב הבה הלך לדבר עם המ"פ, והמ"פ אמר לו: זה בכלל לא חשוב. איזה רופא

אמר לאב: אילו היה לבן שלך אפודת מגן, הכסיס הזה לא היה פוגע

והוא היה חי. האב הזה . הלך וכחב לנומכתב. בעקבות זה אנחנו

עוראנו את השאלות. נאמר לנו על ידי מפקד חטיבה 14, נרמה לי: אם פקדי טנקים

לא לבשו את אפודות המגן, זו בעיה משמעתית לחלוטין, אנחנו מקפידים על זה,

הער: אלוף י. טל

יריין:

אני לא אסרתה שהוא אמר.

אבל היו פה הרכה מפקדי חטיבות וכו'. שמענו דעות

שונות. אחד אמר לנו שענין אפודות המגן הוא חשוב מאד, וכגללו לפי דעתו הרבה

ניצלו. אנהנו שאלנו את זה בעקבות תלונות שקיבלנו. אחר אמר: זה טוב וחשוב,

אכל לעשות כזה עסק - זה מוגזס. אחד אמר: מה זאת אוסרת לא הקפדנו על זה אז?

לא היו לנו כמעט אפודות מגן. כל המילואים בכלל לא צויירו מראש באפודות מגן.

אמר עוד יותר: אפילו היום, לכל חטיבה - הוא דיבר על החטיבה שלו - יש כן וכן, ואני

צועק השכם והערב לקבל עוד אפודות - אומרים לו: אין. מה דעהך, מה השקפתך על

אפודות המגן האלה, ומדוע - אם זה טוב - לא היו לנו, או אם זה רע - מדוע היו לנו?

אחרי כן רשמה ט.ק.

עדות אלוף י. טל:

כמשך כל המלחמה.

אלוף י. טל:

רשף היה חטיבה בקו. לחטיבות בסיני היו אפודות

מגן. כשביל זה צה"ל קנה את אפודות המגן. צה"ל

קנה את אפודות המגן בהקשר לקו בסיני במלחמת ההתשה. לפי מיטב ידיעתי.

לסקוב:

אני רוצה לשאול שאלות לפעם הבאה. שאלה ראשונה:

שאלה אחת שמעסיקה אותי זה, אם יש מושג מה

הוא הכוח בייששתי הגדול ביותר שאפשר לגייס אותו בגיוס סמוי, ושהסוד יישמר

כשבוע ימים.

שאלה שניה: - בקשר למה שנקרא דיונים ומצעים

לדיונים וניהול של דיונים ודרך טיפול בדעות נוגדות, אם מעודדים לתח דעה שהיא

נוגדת את הדעה שבמצע, או את הדעה של היושב-ראש או שמשתיקים, או שאנשים שהם

בדעה אחרת בסופו של דבר בקצה השרשרת נדפקים וכו'. אם זה נכון שיש מצבים של

שתוק לי ואשתוק לך.

ובקשר לדיונים האלה, אני רואה חומר שהגיע לכאן;

שהופץ לדיונים על ידי אמ"ן ועל ידי גופים אחרים, ורוב המצעים והסכיכות של הכיטוי

והחזרה שכל אחד חוזר על הרבה דברים וכו', עושים רושם שאנשים שהכינו את החומר

הזה; במשך הזמן של הכנת החומר שכתו את המטרה שכשבילה החומר הוכן. עד כדי כך

שמריכוי החומר, בן אים שבא לדיון, קשה לו לדעת מה עיקר ומה אשם שפל. אני

לוקח את כל החומר שאמ"ן הפיץ, ואני יושב עכשיו, לאור הועדה, אני באמת

מוצא דברים. אבל כל כך הרבה חומר בא למפקד גדוד ומפקד חטיבה ולאלוף פיקוד.

ואני מתאר לי שגם אליך בא חומר אמ"ן שלא את כולו קראת. האם נכון שיש חופעה

כזאת של מלכודת של פעילות, שיש "דיספלייסמנט של אובג'קטיב", ובצורה כזאת

אחר כך בא החומר ומדברים באופן כללי, והמטרה לא ברורה.

כאילו מידה אתה בדיונים - אצלך יש הרבה סוגים

של דיונים, גם אופרטיביים, גם אדמיניסטרטיביים, גם של הצטיידות - מצאת דרך

3139

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נ"ו - אחר הצהריים
עדות אלוף . טל:

לעורך את החולק בדעה ולהביא למכונים עליך, שמישהו חלק על דעה.

והשאלה הסלישית, נדכה לי ששאלתי משהו בקשר

לזה כפעם הקודמת, אבל אם היית יכול בעיני רוחך להעביר לפניך את כל אותה הקצונה שהתנהגותה הופכת ל"רצ'ו" כזה"ל, מדרג של אוגדה, פיקוד ומטכ"ל; באיזו מידה הם כאמח מבססים או מקפידים או מדגישים על מקוריות, על גם משמעת וגם יוזמה, גם לויאליות וגם לדבר אמת, וגם לחלוק בכבוד על חבר או ככונה, וגם על חופש הכעה וגם על כושר גופני, אחדים מהם עושים רושם שהם שמנים יותר מידי.

אותה קבוצת קצונה שההנהגות שלה אומרת שזה

מה שהמלך רוצה שאמאא שכאמת ייעשה.

נבנצאל:

באותו כיסור של רב-אלוף לסקוב ששאל על

"אובג'קשן אוף סרכיבל", אם זה השפיע שהמריכות

האישיות קצת השתקו?

אלוף י. טל:

היום אחת מחורון?

נבנצאל:

היום, כן.

אלוף י. טל:

היום זה כשפל המדרגה. אני לא זוכר מצב כזה

חפור כזה"ל. אחת שואל מבחינת יחסי אנוש

וקולוגיאליות ודברים כאלה. היום המצב הכי חמור שהיה אי-פעם בהיסטוריה של צה"ל.

נבנצאל:

מה לדעתך צריך לעשות?

אלוף י. טל:

לא נעים לי, כי זה נובע לעצם החפק'ד של הועדה.

האם אני יכול לתת שובה לטלורויזיה ששאל

רב-אלוף לסקוב? יש אפשרות של אלהוס ויש אפשרות עם ככל. עם ככל זה 30 מיליון

לירות.

כמה אחזקה?

לסקוב:

אני לא יודע. כלי סבל, באמצעות רדיו, זה ארבעה

אלוף י. טל:

מיליון לירות. זה כולל בינאי ואמצעים

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נ"ו - אחר הצהריים
עדות אלוף י. טל

לא
נוספים ההשקעות האלה. זה לא כולל אחזקה שוטפת. זה/על בסיס מכרז. זו הערכה.

בענין חופש הדיבור בצבא, והבעת דעה - יש לי

חשובה ממצה עם רוגמאות. השאלה אם הזמן יספיק בישיבה זו.

ככסה זמן מעריך הער את משך עדותו לפי מה שנשאל

לנדוי:

ולפי מה שברצוננו לומר?

לפי השאלות - זה עוד יום.

אלוף י. טל:

זה יכלול גם תיאור קצר של עצם הלחימה

לנדוי:

מהזווית שלך עד לבלימה. גם זה בתנאי המינוי

שלנו.

משה

- הישיבה נעולה -